

APOSTOLUL

REVISTA CADRELOR DIDACTICE
Editată de Sindicatul din Învățământ și Cercetare Neamț

SERIE NOUĂ, ANUL XXI, NR. 222

<http://apostolul.slineamt.ro>

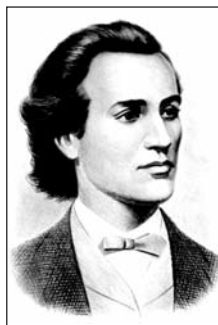
junie

2019

Eminescu, 130

EMINEȘTE-NE, DOAMNE!

Dintotdeauna, iar asta înseamnă dinainte de școala primară, deci de pe timpul când deschideam primele cărți, le-am asociat lui Eminescu și lui Creangă o aură de legendă, de scriitori întemeietori, plasați în vremuri neprecizate, „la începuturi” – inclusiv ale limbii române așa cum o vorbim astăzi. Apoi, mi-am dat seama că „distanța din priviri” până la cei doi este derizorie: Arghezi scria că l-a văzut pe stradă pe Eminescu, eu am cunoscut persoane care l-au cunoscut pe Arghezi... Două „verigi intermediare” între noi, mai-bătrâni de azi, și Eminescu!

Dar, de o sută treizeci de ani, Eminescu a revenit în lumea-i de lumină, lăsându-ne mai bogați și mai puternici cu un Eminescu!

Nu a trăit nici patru decenii, iar dintre acestea a scris vreo două decenii și jumătate. Dar „a dat de lucru” din plin și din multe puncte de vedere contemporanilor, a lăsat enorm de lucru posterității. Aș înlocui „enorm”, nu neapărat cu „infini”, ci măcar cu „nesfârșit”, pentru că tematica eminesciană, în sensul cel mai larg al termenului, crește continuu...

Gheorghe PĂUN

(continuare în pag. 3)

ZIUA ÎNVĂȚĂTORULUI

La mulți ani, bădie Ghiță!

N-a copilărit printre betoane, nici printre blocurile comuniste, nici printre uzinele și combinatele demolate. Nici nu avea cum. Conul Gheorghe Amaicei, tumultosul profesor de matematică din Piatra-Neamț a fost adus de barză și livrat părinților Ștefan și Ileana, la 28 martie 1933, când nimeni încă nu auzise de societatea socialistă multilateral dezvoltată, dar nici despre democrația originală a d-lui Iliescu. Satul în care a văzut lumina zilei se numește Cracăul Negru, o frumoasă așezare răzășească pierdută în munții minunați ai Neamțului. Și pentru că satul românesc tradițional ca model de comunitate creștină nu va muri niciodată, nici locuitorii acestor plaiuri de basm n-au dispărut. Că „gura satului” cârcotește pe la colțuri, nu are importanță. Ce zice? Ba că se depopulează satul, ba că e plin de asistați sociali și de bețivi, ba că... vorbe de an electoral, goale și mincinoase.

Să ne întoarcem la Gică Amaicei ajuns elev la primară, la faza silabisirea cuvintelor din Abecedar. Cum pomenitul școlar s-a dovedit aerisit la minte, învățătorul satului l-a sfătuit să meargă la oraș, să învețe carte, să se facă domn. Și pă-

rinții l-au înscris la Școala Normală de Băieți de pe malul Cuediului din Târgul Pietrei. Așa a ajuns normalist, după ce a trecut examenul de admitere. Aici s-a întâlnit cu profesorii de calibrul: Victor Savin – Limba Română, Grigore Capșa – matematică, Dumitru Almaș – istorie... Treaba era serioasă. Cine învăța era apreciat, cine trăgea mâța de coadă, înapoi la coada vacii! Gică al nostru s-a dovedit a fi studios și disciplinat. Profesorii l-au îndrăgit. Fiorosul profesor Capșa, spaima elevilor la matematică, l-a simpatizat pentru mîntea lui ascuțită. La pensionare i-a dăruit normalistului Amaicei, compasul lui personal pe care îl folosea la orele de geometrie. Era un gest ce nu putea fi văzut în fiecare zi la Școala Normală. Și i-a mai spus ceva: să meargă la Iași la facultatea

Dumitru RUSU

(continuare în pag. 3)

La moment ales, de Ziua Învățătorului, transmitem, în numele Sindicatului Învățământ și al Asociației Învățătorilor din Județul Neamț, tuturor slujitorilor catedrei omagiul nostru sincer și numai gânduri de lumină.

Vă dorim ani mulți și buni și doar biruințe în munca de a transforma tinerele mlădițe care pășesc pe poarta școlii în minunate trestii gânditoare, atunci când o părăsesc.

Și cel mai mult vă dorim să nu trădați nicicând sufletul și credința Dumneavoastră. La mulți ani!

REVISTA APOSTOLUL

Am întâlnit vara în România!

• Seminarul internațional „Tinerii – o categorie vulnerabilă pentru integrarea pe piața muncii”

Pentru mine vara înseamnă soare strălucitor, stropi răcoroși de ploaie, flori multicolore și mult-mult verde. Dacă mai adaugi aici râul Olt, cam învolburat și turbure de astă dată, și ceața, ca un fum, ce îmbrățișează un munte, obții tabloul pe care l-am avut în față la începutul verii 2019.

E Căciulata, unde am venit împreună cu colega mea, Maria Tichișan de la Cahul, pentru a participa la seminarul internațional cu genericul: „Tinerii – o categorie vulnerabilă pentru integrarea pe piața muncii”, organizat în perioada 30 mai – 2 iunie de către Confederația Sindicatelor Democratice din România (CSDR) cu sprijinul financiar al

Uniunii Europene și Centrului European de Informare a Muncitorilor (EZA). Seminarul și-a propus abordarea integrării tinerilor pe piața muncii din perspectiva pregătirii acestora în școală și ulterior la locul de muncă, inclusiv educația de-a lungul întregii vieți.

Cu adevărat internațional, seminarul a cuprins prezentări la subiect ale sindicalistilor din România, Bulgaria, Polonia, Austria, Portugalia, Spania, Irlanda și a fost moderat cu mult har de către profesorul Ioan Leon Naroși, șeful Departamentului Educație-Formare a CSDR.

Ana CIMPOIEȘU,
președintele Consiliului Raional Hâncești
al Federației Sindicale a Educației și Științei

(continuare în pag. 2)

SINDICATUL
DIN ÎNVĂȚĂMÂNT NEAMȚ

ASOCIAȚIA ÎNVĂȚĂTORILOR
DIN JUDEȚUL NEAMȚ

vă invită la

**SĂRBĂTOAREA
ZILEI ÎNVĂȚĂTORULUI,**

PREMIILE APOSTOLUL, ediția a IV-a,

**LANSAREA REVISTEI
APOSTOLUL 222**

Vineri, 28 iunie, ora 10.00,
Sala Theodor Macarie a Liceului de Artă
Victor Brauner din Piatra-Neamț.

Premiile Revistei Apostolul

Scripta manent

Un dialog despre viața școlii, viu, doct, puternic, competent, deschis continuu spre optimizarea acestei vieți. De la aceasta am pornit, dar timpul a mai adăugat o prioritate: repaginarea imaginii școlii și a apostolilor ei. Într-o lume în care mai toate damicele politice – de cartier sau europene – se uită chiorăș la școala românească, nu-i de ajuns să nu blamezi această școală. Ea trebuie apărată, laudată, îngrijită. Curtea noastră nu-i plină numai de răgălii – cum citim, cum vedem la tv, cum se perorează graseiat în parlament sau la Cotroceni. Mai există Domni/Doamne Trandafir, mai există modele de oferit viitorului. Am încercat să-i omagiem pe aceștia, inventând propriile noastre premii, îi vom prelua în calendarul fiecărui număr alături de alte valori ale spiritualității nemțene și ne gândim că, în timp, chiar li s-ar putea dedica o carte. Pentru că *scripta manent*, nu-i așa?

Cum am mai spus, premiile noastre se oferă pentru excelența în munca de la catedră, dar, de regulă, pentru cea din afara ei; pentru management, pentru promovarea tradițiilor și artei populare românești, pentru creșterea și afirmarea tinerelor speranțe nemțene – condeieri, muzicieni, plasticieni, informaticieni sau sportivi – pentru performanța olimpică și promovarea imaginii României peste hotare.

Au răspuns până acum acestor deziderate: la **ediția I** (2016): Cristina PETRARIU, Daniel DIEACONU, Mihăiță ALBU, Monica CRISTEA, Petru SANDU; la **ediția a II-a** (2017): Adrian SESCU, Aloma VEISS, Angela IATEȘEN, Diana BEJAN, Nadia CĂRCU; la **ediția a III-a** (2018): Sabina PETRARIU, Cristina IONESCU, Dan ȚARDEA, Florin MOLDOVANU, Viorel VANZARIUC. Felicitări!

Mircea ZAHARIA

Am întâlnit vara în România!

(urmăre din pag. 1)

Deschiderea activității a purtat ținută oficială, discursul domnului Iacob Baciu, președintele Confederației Sindicatelor Democratice din România, președintele Consiliului Economic și Social

plome universitare, fără a aspira la o profesie/specialitate care să le ofere un loc de muncă unde s-ar realiza;

- Formarea inițială în școli și universități nu este corelată cu piața muncii și realitățile acesteia;
- Percepția tinerilor pentru studierea în școlile profesionale

forța de muncă, dar vor influența apariția de noi profesii.

În contextul celor studiate în cadrul seminarului, au fost proiectate sarcinile sindicatelor pentru a diminua vulnerabilitatea tinerilor la încadrarea în muncă, cum ar fi: participarea lor la consilierea profesională, elaborarea curriculumului educațional, recalificarea muncitorilor, informarea tinerilor despre beneficiile asociate de calitatea de membru de sindicat și protecția colectivă.

Totuși, există speranța că lucrurile vor evolua, tinerii fiind o rezemat importantă care va genera progres.

Desigur, informațiile și cunoștințele pe care le-am căpătat, participând la acest seminar, sunt foarte importante pentru parcursul meu sindicalist, însă ceea ce am remarcat este și mai important: de un timp, pentru mine România este asociată nu doar cu o țară, foarte dragă mie, cu munți, ape, peisaje din „Grădina Maicii Domnului” (numită astfel și de către Papa Francisc). Nu mai asociez, de exemplu, un oraș cu un punct pe hartă, ci cu un prieten sau o persoană cunoscută. Iașul îl asociez cu Violeta Amariei, când aud de Maramureș îmi amintesc de Ioana Petreș, Constanța pentru mine înseamnă Mitică Iosif, Mehedinți – Ion Zoican, Prahova – Ion Duță, Dolj – Gheorghe Untaru. Piatra-Neamț? Orașului Piatra-Neamț îi asociez cuvântul frăție. De aici pornește cunoașterea OAMENILOR din România: Gabriel Ploșcă, Gabriela Grigore, Mircea Zaharia, Iosif Covasan, Ionel Hociung, Ciprian Murariu, Minadora Lemnar, Niculina Niță. OAMENI de același crez, de același sânge, de același neam, care mă ajută să mă simt parte a unui mare și puternic popor – poporul român – drept care le mulțumesc și mă înclin.

din România, președintele Asociației Internaționale a Consiliilor Economice și Sociale, a dat importanță și gravitate evenimentului, iar moderatorul, dl. Naroși, a îndemnat participanții la deschidere pentru a identifica problemele tinerilor din țara de unde vin și a găsi soluții de susținere a tinerilor în aspirațiile lor de a-și găsi locul pe piața muncii.

În prima zi a seminarului am ascultat cu mult interes discursurile prezentatorilor, observând că, de fapt, într-o măsură mai mare sau mai mică, problemele tinerilor privind integrarea în câmpul muncii, sunt aceleași în toate țările:

- Migrația, inclusiv a tinerilor;
- Preocuparea tinerilor pentru obținerea unei sau mai multor di-

este negativă, considerând că învățământul vocațional este inferior și fără prestigiu;

- Cerința experienței la angajare;

- Angajarea tinerilor pe perioadă determinată sau cu program part-time, nu oferă stabilitate și siguranță;

A doua zi discuțiile au vizat mai mult efectele digitalizării asupra economiei și pieței muncii, și s-au conturat următoarele idei:

- Digitalizarea oferă perspective enorme de dezvoltare economică;

- Tehnologia digitală va fi un factor sigur de egalizare a productivității muncii la nivel global;

- Tehnologiile nu vor afecta

TRFOCULT □ TRFOCULT □ TRFOCULT □ TRFOCULT □ TRFOCULT □ TRFOCULT □ TRFOCULT

Expoziție de grup – „Identități vizuale”

Muzeul de Artă din Piatra-Neamț găzduiește, în aceste zile, o interesantă expoziție de grup intitulată „Identități vizuale”. În mijlocul unui interes general manifestat și cu ocazia vernisajului desfășurat miercuri, 5 iunie, sunt prezenți cu lucrări cinci importanți artiști ai artei moderne contemporane: Mircea Roman (sculptură), Valeriu Mladin (pictură), Mirela Trăistaru (pictură), Daniel Crăciun (pictură) și Matei Enric (pictură).

„Suntem extrem de onorați să-i avem alături de noi pe acești artiști valoroși. Domnului Matei Enric, curatorul expoziției, îi datorăm acest eveniment. Cu excepția domniei sale, ceilalți patru artiști expun pentru prima dată la noi, fapt pentru care le mulțumim”, a declarat dr. Mihaela Cristina Verzea, directorul adjunct științific al Complexului Muzeal Județean Neamț.

Muzeograful Silvia Trăistariu a întărit ideea că orașul Piatra-Neamț avea nevoie de acest eveniment. „Cei cinci artiști fac parte din fenomenul artistic bucureștean și ne bucură că expun pe simezele Muzeului de Artă”.

„Sunt artiști care expun frecvent, au expoziții de succes și reprezintă

puncte de reper în arta contemporană”, a afirmat și Matei Enric, inițiatorul proiectului. „Sper să fie un eveniment care să aibă un efect pe termen lung asupra vieții culturale din Piatra-Neamț”, a mai adăugat pictorul care, în perioada 1-14 iulie 2018, a expus la Galeria de Artă „Lascăr Vorel” (n.a. expoziția s-a intitulat „Theoria”).

Dintre artiști a vorbit și Daniel Crăciun, fiul pictorului Eugen Crăciun, născut la Piatra-Neamț. „Ne aflăm în orașul lui Victor Brauner, al Iuliei Hălăucescu și al lui Eugen Crăciun, care mi-a fost tată și mentor. Selecția lucrărilor a fost făcută de Matei Enric și mi se pare foarte potrivită. Pe de altă parte, pentru mine, este pentru prima dată când expun într-un Muzeu de Artă din România”.

Expoziția poate fi vizitată până la sfârșitul primei luni de vară.

Concert aniversar de centenar

Marti, 28 mai 2019, a fost o zi specială pentru Academia de Muzică „Gheorghe Dima” Cluj-Napoca, care a sărbătorit o sută de ani de ființare.

Centrul pentru Cultură și Arte „Carmen Saeculare” Neamț s-a alăturat celebrării acestui eveniment, fiind partener pentru organizarea CONCERTULUI

EMINEȘTE-NE, DOAMNE!

(urmare din pag. 1)

Pe de o parte, prin cunoașterea mai bună a surselor („Orice rând din Eminescu merită tipărit”, spunea Iorga, iar visul lui Noica s-a împlinit – manuscrisele eminesciene fiind și tipărite, și disponibile electronic, scanate de Biblioteca Academiei Române; laudă pentru eforturi celor ce s-au îngrijit de asta, începând cu academicianul Eugen Simion.)

Pe de altă parte, prin adâncirea disputei dintre zelatori și detractori, adesea doar efemeride publicitare, se provoacă intervenții ale profesioniștilor, reacții ale „românilor de rând”, ale iubitorilor de Eminescu, uneori și ale unor instituții. Ba chiar se creează instituții de specialitate: la Chișinău, eminescologul-instituție Mihai Cimpoi a creat un Centru Academic Internațional „Mihai Eminescu”, „cu profil științific și biblioteconomic, [care] asigură acces tuturor la opera clasicului literaturii universale Mihai Eminescu, valorifică și promovează opera, viața și activitatea poetului prin diverse acțiuni de cercetare, științifice și culturale” (citad din prezentarea Centrului pe pagina sa de internet).

Ce poate părea însă, la prima vedere, paradoxal este că mai degrabă delatorii (mercenari unii, cabotini alții) decât zelatorii adaugă exponențialitate poetului și gazetarului, dovadă fiind creșterea continuă a bibliografiei eminesciene, a numărului de acțiuni dedicate sau doar numite cu numele său, monumentele noi care i se ridică, ziua lui devenită Zi a Culturii Naționale și multe altele: fiind atacat ca simbol identitar de antiromânești (mercenari unii, cabotini alții...), el este apărat cu și mai multă ardoare.

Apărarea simbolului identitar care ne apără identitatea!... Ce poate fi mai organic frumos și mai eficient, mai trainic?

Frustrant trebuie să fie asta pentru eminescofobi – adaugă că și „astrelor” îi stau de sprijin: 2018 a fost Anul Centenarului Marii Uniri – sărbătoare care trebuie continuată până în 2022, Centenarul Încoronării de la Alba Iulia; anul acesta se împlinesc 130 de ani de la plecarea Poetului din lumea văzută, anul viitor, alt număr „rotund”, 170 de ani de la nașterea sa. O suprapunere semnificativă. A pledat în scris și a lucrat mult pentru unire, pentru aducerea la Țară a Transilvaniei și Basarabiei și Bucovinei, nu a apucat să vadă de aici o Românie de la Nistru până la Tisa, dar și-a imaginat-o, a parcurs-o aproape la pas, a văzut-o de sus reîntregită și iarăși ciopârțită, sunt sigur că ne îndeamnă acum de sus spre o re-reîntregire firească, în vatra vechii Dacii. Pentru că dac își zicea el într-o variantă la *Ai noștri tineri*: „Fiți voi romunculi, simt în mine dacul”, dar și în alte locuri. (Detalii în cartea lui Gheorghe Bucur, *Eminescu, zeul tutelar al spiritualității noastre*, Ed. Burebista, București, 2019, unde se vorbește și despre vatra dacică descoperită pe la jumătatea anilor 1970 sub temelia gospodăriei din Ipotești, unde a crescut Eminescu – vorbă veche: nimic nu este întâmplător sub soare... și nici sub pământ!)

Multe vorbe memorabile s-au spus despre Eminescu, repet aici una recentă, a unui inspirat vâlcean (P. Răducan), rugându-mă împreună cu el, propunându-vă și dumneavoastră să vă rugați cu noi: Eminește-ne, Doamne! Pentru că, ne asigură Nicolae Dabija, Vremea lui Eminescu n-a trecut. Ea abia vine!

ZIUA ÎNVĂȚĂTORULUI

La mulți ani, bădie Ghiță!

(urmare din pag. 1)

de matematică-fizică. Cum mama lui Gică semăna bine cu mama lui Creangă, a căpătat undă verde spre „dulcele târg”. Aici, alți profesori titani: Octav Mayer, Gheorghe Ghiorghiev, Ion Creangă, Olga Costinescu, Nicolae Negrescu, care l-au stimulat și l-au determinat să muncească „mai de voie mai de nevoie”. Așa a devenit un profesor de mate veritabil. Așa a ajuns Gică de la Cracăul Negru să ocupe un loc de seamă în galeria matematicienilor nemțeni alături de Constantin Borș, Dan Borș, Constantin Chiruță, Silvia Creangă, Eugen Dobrescu, Hollinger Abraham, Vasile Postolică, Daniel Tătaru... Colegii de studenție de la Iași susțin că l-au văzut de multe ori pe eroul nostru pe la Mitropolie, mai ales în sesiunea de examene, depunând sub catafalcul Cuvioasei Parascheva rugă scrisă să fie ajutat la examenul de Geometrie Analitică. Că facultatea de matematică și fizică e grea „precum carnea de porc grasă” pentru bolnavul de ficat. Și că lucrurile stau așa și nu altfel o dovedesc datele următoare. În anul în care Gică fără frică a ajuns student, au început cursurile la matematică și fizică la Universitatea Al. I. Cuza din Iași 160 de studenți și au absolvit 78, iar la întâlnirea de 50 de ani de la terminarea facultății mai erau în picioare 23. E năprasnică matematica, de aceea elevii fug de ea pe rupte. Abia acum înțeleg de ce în '62, când subsemnatul a intrat în câmpul muncii într-un sat lipit de Piatra-Neamț, matematica era predată de preoteasa din comună. Că avea talent pedagogic, iar titularul umbla numai turmentat. La sfârșitul studenției, tânărul Amaicei a cântat sârguincios „Gaudeamus igitur” și a scris pe o tablă din amfiteatru II-4 istoricele cuvinte: „Veni, vidi, vici!”. Adio studenție!

Și a intrat în apostolat că era cineva. A început cu Liceul din Bicaz, numit în 1957, Școala Medie Mixtă. Apoi a coborât pe Bistrița, la Piatra, la Școala Gen. Nr. 3, școală pilot, dând generații de elevi bine pregătite. S-a pregătit zilnic în continuare și a dat toate gradele și este în ultimul... grad.

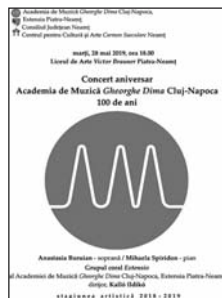
Colegii care l-au cunoscut spun că „nu a supărat pe nimeni niciodată” de aceea în timpul său liber a dus o viață boemă. A fost pe rând: numismat, apicultor, turist cu piciorul și mașina, vânător și, și, și. Un bun amic a spus undeva, cândva: „conul Ghiță Amaicei nu trebuia să se facă profesor. Prea iubește viața, prea vrea să le știe pe toate”. Din 1995, Gheorghe Amaicei este președinte al Asociației Învățătorilor din județul Neamț. Apără interesele învățătorilor și astăzi. Se consideră un „soldat din armata învățătorilor”. De ce? Pentru că, toți învățătorii sunt oameni frumoși, deschiși la minte și la inimă. La anii pe care îi are conul Gheorghe Amaicei se ține tare. „E plămădit din esențele puternice ale munților din zona Neamțului. De pe Valea Cracăului”. Cine dorește să afle mai multe informații despre fostul normalist, profesor și coleg să citească prețioasa carte *Gheorghe Amaicei – Bădia Ghiță O VIAȚĂ DE DASCĂL – și nu numai – semnată de Mihail Apăvăloaie*. Merită să fie citită, mai ales că nu pomenește nici un cuvânt despre actualii politicieni, ce ne conduc de trei decenii spre un „viitor luminos”. La mulți ani, bădie Ghiță! Să-ți dea Dumnezeu viață lungă și tăria Ceahlăului pe care ai urcat de sute de ori cu dr. Gheorghe Iacom și Gheorghe Covrig din mahalaua Precista.

TRFOCULT □ TRFOCULT □ TRFOCULT □ TRFOCULT □ TRFOCULT □ TRFOCULT □ TRFOCULT

ANIVERSAR care a avut loc în după-amiaza acelei zile, începând cu ora 18:00, la Sala Studio „Theodor Macarie” a Liceului de Arte „Victor Brauner” din Piatra-Neamț.

Protagonistele concertului au fost soprana Anastasia Buruian și pianista Mihaela Spiridon. Pe scena spectacolului a urcat și Grupul coral „Extensio” al Academiei de Muzică „Gheorghe Dima” Cluj-Napoca, Extensia Piatra-Neamț, ansamblu dirijat de Ildikó Kalló.

Concertul aniversar este parte integrantă a Stagiunii artistice 2018-2019. (Centrul pentru Cultură și Arte „Carmen Saeculare” Neamț)

Biserici de lemn din Bucovina istorică – cercetare și conservare, la sediul Muzeului de Istorie și Arheologie Piatra-Neamț, în prezența autorului și a celei mai importante voci din lumea muzeologiei românești, prof. univ. dr. Ioan Oprîș.

Proiectul expozițional prezintă prin imagini și note o sintetizare a cercetării documentare și de teren a autorului, dr. Laurențiu Dragomir, restaurator în cadrul Muzeului Național al Satului „Dimitrie Gusti”, urmărind înțelegerea și aprofundarea fenomenului bisericilor de lemn din Bucovina, evidența lor științifică, precum și situația actuală stări de conservare a acestora.

Bucovina este renumită prin bisericile cu fresce exterioare din România, parte din ele incluse în patrimoniul UNESCO, sau prin vechile biserici din Lujeni sau din Toporăuți, aflate în prezent în regiunea Cernăuți din Ucraina.

Alături de aceste monumentale și valoroase lăcașe de cult, Bucovina păstrează o categorie specială de monumente de arhitectură vernaculară religioasă, modeste în aparență, mai puțin cunoscute, dar destul de numeroase.

Violeta MOȘU

(continuare în pag. 4)

Invitație la muzeu

Complexul Muzeal Județean Neamț, în colaborare cu Direcția Județeană pentru Cultură Neamț, au propus pe 25 mai a.c. expoziția temporară

FSLI cere ministrului Educației să retragă de urgență ordinul privind planul de școlarizare 2019-2020!

Federatia Sindicatelor Libere din Învățământ cere ministrului Educației, doamna Ecaterina Andronescu, să retragă de urgență ordinul privind planul de școlarizare 2019-2020. Considerăm că, în acest moment, ministrul Educației face o eroare gravă, bulversând zeci de mii de elevi, care urmează să se înscrie la liceu sau școli profesionale, părinți și cadre didactice. În plus, sunt colegi de-ai noștri, din cadrul liceelor, afectați direct, pentru că vor fi obligați să intre în restrângere de activitate, ceea ce înseamnă că, cel puțin unii dintre ei, vor rămâne fără posturi.

Ordinul privind planul de școlarizare 2019-2020 emis în cursul zilei de ieri, 28.05.2019, de Ministerul Educației Naționale, prevede crearea a 57.000 de locuri la școlile profesionale, cu 26.000 de locuri în plus față de anul școlar în curs.

Discuțiile între reprezentanții Ministerului Educației Naționale și federațiile sindicale reprezentative din învățământul preuniversitar, pe tema dezvoltării învățământului profesional și dual în România, au avut loc de nenumărate ori și s-a precizat de fiecare dată că pentru aceasta este necesar să se țină cont de solicitările concrete ale operatorilor economici.

Suntem într-un moment în care s-au încheiat toate acțiunile de promovare a liceelor și școlilor profesionale și duale realizate prin târgurile de ofertă educațională organizate în perioada 6-17 mai a. c. în toată țara. De asemenea, ne aflăm în plină perioadă de desfășurare a etapelor de mobilitate a personalului didactic, deci solicitările pentru ocuparea catedrelor din unitățile de învățământ au fost deja înaintate inspectoratelor școlare.

În dispreț față de argumentele aduse de reprezentanții FSLI și față de avizele Comitetelor Locale de Dezvoltare a Parteneriatului Social (CLDPS) în care activează toți partenerii sociali implicați în dezvoltarea învățământului profesional și dual, doamna ministru Ecaterina Andronescu promovează un ordin cu cifre de școlarizare nerealiste și discriminatorii, obligând elevii cu

medii sub 5 să meargă spre învățământul profesional și dual, condiție neprecizată de nici o metodologie, deci ilegală.

„Este o strategie complet greșită să se taie clasele de liceu și să le înființezi la școlile profesionale cu câteva zile înainte de terminarea cursurilor pentru clasele a VIII-a, fără să faci o analiză completă, în condițiile în care nimeni nu știe dacă există, în primul rând, solicitări ale agenților economici pentru locurile propuse, apoi baza materială imperios necesară pentru acest tip de învățământ și cadre didactice pentru pregătirea practică. În școlile profesionale elevii merg să învețe meserie, nu teorie. Trebuie precizat un lucru esențial: operatorii economici au solicitat, până la data de 23 noiembrie 2018, școlarizarea elevilor în învățământul dual și profesional, cifrele solicitate de aceștia nefiind în concordanță cu cele din planul de școlarizare propus pentru anul școlar 2019-2020. De asemenea, se încalcă prevederile OMEN nr.5402/2018 cu privire la calendarul etapelor și acțiunilor pentru stabilirea cifrei de școlarizare în învățământul dual și profesional pentru anul școlar 2019-2020, care precizează că, până la data de 12 decembrie 2018, inspectoratele școlare definitivează situația cu locurile propuse pentru învățământul dual și profesional.

Suntem de acord cu o creștere a numărului de clase în școlile profesionale, dar după un plan care să răspundă nevoilor reale și actuale ale pieței muncii, nu să ajungem apoi în situația în care aruncăm în câmpul muncii absolvenți care nu au unde să lucreze. În plus, acest plan trebuie introdus gradual”, a declarat președintele FSLI, Simion Hancescu.

În aceste condiții, considerăm că singura măsură care trebuie luată este retragerea OMEN Nr. 4057/2019 și modificarea cifrelor de școlarizare, așa cum au fost discutate și aprobate în Comitetele Locale de Dezvoltare a Parteneriatului Social și comunicate inspectoratelor școlare și MEN.

(FSLI. Comunicat de presă, 29.05.2019)

Planul de școlarizare și organizarea rețelei școlare - Neamț - în anul 2019-2020

Planul de școlarizare aprobat prin OMEN nr. 4057, anexa 30/28.05.2019, la învățământul preuniversitar de stat, cuprinde:

- 11.457 de locuri la învățământul preșcolar din care 8.036 la program normal și 3.421 la program prelungit;
- 21.031 de locuri la învățământul primar din care 81 la programul „A doua șansă”;
- 17.270 de locuri la învățământul gimnazial din care 219 la programul „A doua șansă”;
- 559 de locuri la învățământul de artă (primar și gimnazial);
- 305 de locuri la învățământul sportiv (primar și gimnazial);
- 1.530 de locuri pentru Cluburile Sportive Școlare.

Pentru nivelele de școlarizare preșcolar, primar și gimnazial s-a avut în vedere ca toți copiii/elevii să fie cuprinși în aceste forme de școlarizare, inclusiv pentru elevii cu program integrat și cei cu nevoi speciale. La aceste nivele de școlarizare, pentru creșterea calității actului didactic și reducerea cheltuielilor salariale, s-a avut în vedere, pe cât posibil, diminuarea claselor la învățământ simultan/ dublu-simultan și includerea elevilor, de la structurile cu efective extrem de reduse la școlile de centru, cu precădere în zonele rurale.

La învățământul liceal clasa a IX-a zi, prin OMEN nr.4197/2019, ni s-au repartizat 166 de clase, din care 108 la liceu și 58 de clase pentru învățământul profesional (față de propunerea noastră o clasă de liceu a fost transformată în clasă de învățământ profesional). În aceste condiții a fost redusă o clasă specializarea „Matematică-informatică” de la Liceul Teoretic „Vasile Alecsandri” Săbăoani (unde media de admitere a fost, anul trecut, foarte scăzută), a fost transformată în învățământ profesional și

TRFOCULT □ TRFOCULT □ TRFOCULT □ TRFOCULT □ TRFOCULT □ TRFOCULT □ TRFOCULT

(urmare din pag. 3)

Ele sunt adevărate opere de artă ale meșterilor populari, de cele mai multe ori anonimi, însumând un număr de peste 350 de biserici de lemn, după cum au fost identificate în urma cercetării ce a prilejuit această expoziție.

Expoziția a fost itinerată până acum la Muzeul Unirii din Iași în 2017, în cadrul Simpozionului internațional Monumentul – tradiție și viitor, la Muzeul Regional de Istorie și Etnografie din Cernăuți în vara anului 2018 și la Complexul Național Muzeal „Curtea Domnească” din Târgoviște, în perioada aprilie – mai 2019.

Concursul Național de Interpretare Vocală „Elena Botez”

Ediția a III-a a Concursului Național de Interpretare Vocală „Elena Botez” s-a desfășurat în perioada 30-31 mai.

Evenimentul a fost organizat la inițiativa sopranei Cellia-Caterina Costea, solistă a Operei din Atena, cu sprijinul Primăriei, Inspectoratului Școlar

Județean Neamț și Liceului de Arte „Victor Brauner”.

Manifestarea, găzduită de Sala Studio „Theodor Macarie” a Liceului de Arte „Victor Brauner”, unde au avut loc decernarea premiilor și Concertul de gală, a reunit 32 de tineri soliști, de diferite vârste, de la Liceul de Arte „Victor Brauner” Piatra-Neamț, Colegiul Național de Artă „Octav Băncilă” Iași, Academia Națională de Muzică „Gheorghe Dima” Cluj-Napoca și Universitatea Națională de Arte „George Enescu” Iași.

Câștigătorii Marelui Premiu: **Cătălin Apostol**, proaspăt absolvent al Liceului de Arte „Victor Brauner” din Piatra-Neamț (prof. Olga Toma), și **Claudia-Diana Bălcu**, studentă în anul III la Universitatea Națională de Arte „George Enescu” din Iași.

Această ediție nu mai e un început promițător, ci a devenit o certitudine. Concursul s-a consacrat deja ca una dintre manifestările artistice de prestigiu. O sărbătoare a muzicii de calitate care, deși a durat numai două zile, va dăinui o lungă perioadă, prin amintirile de neuitat ce le lasă în inimile participanților.

Elena Botez, fostă prim-solistă a Operei Naționale din Timișoara, a împlinit 94 de ani, vineri, 7 iunie. A devenit cetățean de onoare al municipiului Piatra-Neamț în anul 2016.

Planul de școlarizare și organizarea rețelei școlare - Neamț - în anul 2019-2020

atribuită Colegiului Tehnic „Danubiana” Roman.
În aceste condiții la nivel de județ avem la învățământul liceal următoarea distribuție a claselor:

– 51 de clase învățământ teoretic din care: 20 specializarea „matematică-informatică”, 12 „științe ale naturii”, 10 „filologie” și 9 „Științe sociale”;
 – 19 clase învățământ vocațional din care: 6 specializarea „sportiv”, 4 „pedagogic”, 7 „teologic” și 2 „arte” (1 „muzică” și 1 „arte vizuale”);
 – 38 de clase învățământ tehnologic din care: 10 la profil „tehnic”, 18 „servicii” și 10 „resurse naturale și protecția mediului”.

La învățământul profesional situația, pe domenii, se prezintă astfel:

Agricultură – 3 clase
 Chimie industrială – 1 clasă
 Comerț – 6 clase
 Construcții, instalații și lucrări publice – 2 clase
 Electric – 3,5 clase
 Electronică automatizări – 2,5 clase
 Estetica și igiena corpului omenesc – 0,5 clase
 Fabricarea produselor din lemn – 4,5 clase
 Industrie alimentară – 2,5 clase
 Industrie textilă și pielărie – 7,5 clase
 Materiale de construcții – 0,5 clase
 Mecanică – 16 clase
 Silvicultură – 0,5 clase
 Turism și alimentație – 8 clase
 Total: 58 de clase din care una în sistem dual, calificarea „filator”.

La învățământ **liceal seral** au fost aprobate – 2 clase la clasa a IX-a și 9 clase la clasa a XI-a.

La învățământ **liceal cu frecvență redusă** au fost aprobate – 4 clase a IX-a.

La la învățământul **postliceal și de maiștri** au fost aprobate – 15 clase. La stagiile de pregătire practică au fost aprobate – 2 clase.

Toate aceste clase sunt în concordanță cu planul realizat în acest an școlar (s-a repartizat un număr de clase egal cu cel existent).

La rețeaua școlară pentru anul 2019-2020, față de luna ianuarie 2019 când a fost transmisă către minister, au fost operate următoarele modificări: a fost înființată o unitate de învățământ particular Grădinița cu Program Prelungit „Elisei” Piatra-Neamț și a fost redeschisă, la cererea organizației conducătoare, Grădinița „Roza Venerini” Pildești, comuna Cordun.

Rețeaua școlară, pentru anul 2019-2020, va fi constituită din 330 de unități școlare: 152 cu personalitate juridică și 178 de structuri arondate (din care 143 în mediu rural).

*Inspector școlar,
 Prof. Constantin-Mircea CORLĂȚEANU*

Misiune și pastorație în Biserica Ortodoxă Română astăzi

Lucrarea Pr. Florin Stan, *Cercetare și strategie misionar-pastorală în Biserica Ortodoxă Română contemporană*, apărută la Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2019, umple un gol în literatura academică de specialitate din domeniu, prin cercetarea propusă, prin metodele și strategiile misionare adaptate exigențelor lumii contemporane, dar și prin mijloacele empirice pe care se bazează cercetarea teoretică.

Licențiat în domeniile teologie și psihologie, autorul abordează pastorația într-o manieră interdisciplinară. Protopop al Protopopiatului Lăpuș, pr. Florin Stan are o bogată experiență misionară: în intervalul 2010-2013 și 2014-2015 a fost expert formator în cadrul proiectului „Alege școala”, începând cu anul 2009 este președintele Asociației pentru Filantropie, Educație și Dezvoltare Comunitară, iar în perioada 2008-2014 a fost inspector pentru catehizarea tineretului în cadrul Episcopiei Ortodoxe a Maramureșului și Sătmăruului.

Reprezentând teza de doctorat în teologie, lucrarea de față se remarcă printr-o analiză fină a teoriei paradigmatelor misionare (seturi de concepte cheie care explicitează istoria creștinismului și conturarea unui mod de gândire misionară) introdusă în literatura de specialitate de către misiologul David Bosch.

Structurată în trei mari părți, cartea conține 5 capitole (*Cercetarea și strategia misionar-pastorală în misiologia ortodoxă românească, Strategia misionar-pastorală a Bisericii Ortodoxe Române în perioada 1989-2013, Paradigma teologică ortodoxă – condiție și mediu al dezvoltării unei cercetări și a unor strategii misionare autentice și eficiente, Arii de cercetare și strategii misionar-pastorale prioritare în Biserica Ortodoxă Română*

contemporană, Coordonate ale strategiilor misionar-pastorale în rândul copiilor și al tinerilor) ce însumează 547 pagini.

Prin bogăția și diversitatea surselor și resurselor, lucrarea oferă unele răspunsuri la întrebări și frământări

privind relația dintre știință și religie. Aceste posibile răspunsuri sunt riguros fundamentate pe studii dogmatice, empirice și practice.

Astăzi, psihologii sunt tot mai interesați de a afla răspunsuri la o serie de întrebări aflate la limita dintre religie și știință, iar teologii recunosc unele hiatusuri disfuncționale între interpretările oferite de Biserică în anumite perioade și explicațiile științifice.

O strategie misionar-pastorală corectă și eficientă poate fi implementată doar de către niște păstori cu reală vocație, cu o bogată pregătire de specialitate și cu o reală trăire, dispuși oricând să dăruiască și să se dăruiască. La nivel practic, este identificată zona urbană ca spațiu și situație în care Biserica trebuie să comunice credința într-un limbaj viu și adaptat omului contemporan. Chiar dacă România este o țară declarată creștină, trebuie trezită conștiința acelor creștini nepracticanți.

Cartea Pr. Florin Stan este recomandată preoților, profesorilor, studenților în teologie, dar și publicului larg dornic să se inspire din noile abordări misionare, fapt ce va duce la îmbogățirea intelectuală și spirituală a cititorilor.

Prof. dr. Mihai FLOROAI

TRFOCULT □ TRFOCULT □ TRFOCULT □ TRFOCULT □ TRFOCULT □ TRFOCULT □ TRFOCULT

Expoziția „Schite inspirate din arta populară”

Biblioteca Județeană „G.T. Kirileanu” Neamț a găzduit pe simezele Sălii Cupola expoziția colectivă a elevilor de la Școala Gimnazială nr. 2 Piatra-Neamț, Liceul de Arte „Victor Brauner” Piatra-Neamț, Liceul de Artă Cluj, Liceul de Artă Oradea, Școala Gimnazială Grumăzești, Liceul Particular Nr. 1 Piatra-Neamț, Clubul Copiilor Roman, Colegiul Național „Ștefan cel Mare” Târgu Neamț, Școala Gimnazială Dumbrava Roșie, Colegiul Tehnologic „Dimitrie Leonida” Piatra-Neamț și Școala Gimnazială nr. 5 Piatra-Neamț.

Intitulată „Schite inspirate din arta populară”, aceasta cuprinde secțiunile: Ceramică Cucuteni, Orașul Piatra-Neamț, Schite inspirate din arta populară și la românească.

Joi, 30 mai 2019, cu prilejul vernisajului s-a desfășurat și colocviul intitulat „Metoda Micul priț în învățământul preșcolar, gimnazial și liceal” susținut de prof. dr. Gheorghe Cuciureanu de la Liceul de Arte „Victor Brauner”.

Partenerii evenimentului: Inspectoratul Școlar Județean Neamț, Școala Gimnazială nr. 2 Piatra-Neamț și Asociația AAA Centrul Regional de Educație Estetică Piatra-Neamț.

Coordonatorii proiectului: prof. Elena Ispas și prof. dr. Gheorghe Cuciureanu.

Concursul de Arte Plastice dedicat medicului Sorin Ciobanu

Concursul de Arte Plastice „Dr. Sorin Ciobanu”, ediția a IV-a, și-a desemnat câștigătorii marți, 4 iunie, în Sala Cupola a Bibliotecii Județene „G.T. Kirileanu” Neamț. Desenele, lucrările de grafică și de pictură ce alcătuiesc expoziția au fost realizate de copii și tineri de la școli gimnaziale din județ (1, 2, 3, „Elena Cuza”, „Nicu Albu”, și „Daniela Cuciuc” din Piatra-Neamț, Școala Borlești, „Nicolae Buleu” Mărgineni, Școala Hoisești) și licee din oraș (C.N. „Petru Rareș”, C.N. „Calistrat Hogaș”, Colegiul Național de Informatică, Liceul de Arte „Victor Brauner”), de la cluburi de pictură din cadrul unor ONG-uri și de la Palatul Copiilor din Piatra-Neamț.

„Tema ediției a patra a fost Șeherezada. Astfel, prin lucrările prezente pe simeze, vă invităm să facem o călătorie imaginară în lumea basmului

(continuare în pag. 6)

CALENDAR

– iunie 2019

- O** 1. **MIHAIL GLINKA** (1 iunie 1804 - 15 febr. 1857) – 215 ani de la nașterea compozitorului rus;
03. **FRANZ KAFKA** (3 iulie 1883 - 3 iunie 1924) – 95 de ani de la moartea scriitorului ceh;
05. **CONSTANTIN NOTTARA** (5 iunie 1859 - 16 oct. 1935) – 160 de ani de la nașterea actorului;
05. **GHEORGHE LAZĂR** (5 iunie 1779 - 17 sept. 1823) – 240 de ani de la nașterea cărturarului;
06. **SABIN DRĂGOI** (6 iunie 1894 - 31 dec. 1968) – 125 de ani de la nașterea compozitorului;
06. **ALEKSANDR PUȘKIN** (6 iunie 1799 - 10 febr. 1837) – 220 de ani de la nașterea poetului rus;
11. **RICHARD STRAUSS** (11 iunie 1864 - 8 nov. 1949) – 155 de ani de la nașterea compozitorului și dirijorului german;
15. **MATEI CĂLINESCU** (15 iunie 1934 - 24 iunie 2009) – 85 de ani de la nașterea scriitorului și criticului literar;
15. **MIHAI EMINESCU** (15 ian. 1850 - 15 iun. 1889) – 130 de ani de la moartea poetului național;
15. **VIRGIL TEODORESCU** (15 iunie 1909 - 24 iunie 1987) – 110 ani de la nașterea poetului și scriitorului;
19. **GEORGE CĂLINESCU** (19 iunie 1899 - 12 martie 1965) – 120 ani de la nașterea criticului și istoricului literar;
20. **AUREL BARANGA** (20 iunie 1913 - 10 iunie 1979) – 40 de ani de la moartea scriitorului;
23. **ALEXANDRU ODOBESCU** (23 iunie 1834 - 10 nov. 1895) – 185 de ani de la nașterea scriitorului;
28. **ION D. SĂRBU** (28 iunie 1919 - 17 sept. 1989) – 100 de ani de la nașterea dramaturgului;
29. **NICOLAE BĂLCESCU** (29 iunie 1819 - 29 nov. 1852) – 200 de ani de la nașterea istoricului;
30. **PAUL CONSTANTINESCU** (30 iunie 1909 - 20 dec. 1963) – 110 ani de la nașterea compozitorului. (Red.)

Eticheta Școli durabile în contextul dezvoltării durabile

Prezentăm în numărul trecut al revistei câteva informații despre educația pentru dezvoltarea durabilă, atât de necesară școlii românești în contextul actual. Ea implică inițiative pentru dezvoltarea unei culturi a respectului reciproc în comunicare și în luarea deciziilor, îndreptând atenția, nu doar spre transmiterea de informații, ci și spre facilitarea unei învățări participative.

Educația pentru dezvoltare durabilă (EDD) îmbunătățește capacitatea persoanelor, a grupurilor, comunităților, organizațiilor de a gândi și a acționa în favoarea unei dezvoltări durabile. Poate genera schimbarea mentalității oamenilor, potențând capacitatea acestora de a crea o societate mai sigură, mai sănătoasă și mult mai prosperă, îmbunătățind calitatea vieții.

Educația pentru o dezvoltare durabilă oferă o abordare critică, grad sporit de conștientizare și puterea de a explora și dezvolta noi idei, concepte, viziuni, metode și instrumente de lucru. Astfel se impune o reorientare a sistemului curent, bazat exclusiv pe oferirea de informații, către unul bazat pe rezolvarea de probleme și identificarea soluțiilor posibile

(https://www.edu.ro/sites/default/files/Strategia%20UNECE%20pentru%20EDD_versiunea%20in%20lb.%20romana.pdf).

În acest scop, Organizația ONG21 (sub coordonarea Asociației REPER21 și FDSC), în parteneriat cu Ministerul Educației Naționale definitivează o politică publică privind modalitățile de implementare a EDD în școli.

La nivelul școlii, implementarea educației pentru dezvoltarea durabilă trebuie să vizeze următoarele domenii: îmbunătățirea educației de bază, reorientarea educației către dezvoltarea durabilă, sporirea gradului de conștientizare publică și promovarea trainingului. Indiferent de nivelul de studiu, elevii vor fi încurajați să folosească gândirea și reflecția sistemică, critică și creativă, deopotrivă în contextul local și global. Nu poate fi neglijat faptul că EDD reprezintă un proces care se desfășoară de-a lungul întregii vieți, începând din copilărie până la formarea profesională a adulților, trecând dincolo de educația formală.

Temele cheie privind dezvoltarea durabilă abordate includ, printre altele, reducerea sărăciei, îndatoririle cetățenești, pacea, etica, responsabilitatea, în contextul local și global, democrația și guvernarea,

justiția, securitatea, drepturile omului, sănătatea, egalitatea de gen, diversitatea culturală, dezvoltarea rurală și urbană, economia, modelele de producție și de consum, responsabilitatea civică, protecția mediului, managementul resurselor naturale și diversitatea biologică și a naturii

(<https://www.edu.ro/educa%C8%9Bie-pentru-dezvoltare-durabil%C4%83>).

Educația pentru dezvoltarea durabilă cere activități practice și luarea unor decizii. Nu este suficient ca în școală să se vorbească despre viitor, ci trebuie întreprins ceva pentru acesta.

Dezvoltarea durabilă reprezintă o paradigmă bazată pe etică și educație pentru dezvoltare durabilă și are drept scop dezvoltarea competențelor care ajută indivizii să reflecte la propriile lor acțiuni, ținând seama de impacturile lor actuale și viitoare, sociale, culturale, economice și de mediu. Această

educație trebuie să devină parte integrantă a calității educației, inerentă conceptului învățării continue.

O modalitate de recunoaștere a contribuției aduse pentru dezvoltarea durabilă o reprezintă acordarea distincției „Școală durabilă” acelor unități de învățământ care fac dovada îndeplinirii a cât mai multe din cele 17 obiective ale dezvoltării durabile: *educație de calitate, sănătate și stare de bine, egalitate de gen, apă curată și igienă, consum și producție responsabile, inegalități reduse, pace, justiție și instituții puternice etc.*, respectiv a dezvoltării competențelor specifice transversale

(https://www.edu.ro/sites/default/files/Criterii_de_calitate_ale_scolilor_dezvoltarii_durabile.pdf). Aceasta se poate obține în urma implementării pe o perioadă de 2 ani a ceea ce înseamnă ciclul PDCA: Plan (Zicem ceea ce facem), Do (Facem ceea ce zicem), Check (Verificăm ceea ce am făcut), Act (Consolidăm progresul). Astfel, implementarea acestui ciclu seamănă foarte mult cu spirala calității în educație sau cercul lui Deming.

Așa cum există diverse distincții precum: *Școală Europeană, Eco-Școală, Școală Verde etc.*, o asemenea „etichetă” obținută va conta mult în evaluările externe ale unităților școlare.

O abordare sistematică a principiilor dezvoltării durabile în școli va duce la existența mai multor cadre didactice bine pregătite în domeniul managementului responsabil.

Prof. dr. Mihai FLOROAI

INFORMAȚII □ INFORMAȚII □ INFORMAȚII □ INFORMAȚII □ INFORMAȚII □ INFORMAȚII □ INFORMAȚII

(urmărire din pag. 5)

Oriental. Vreau să-i felicit pe toți participanții, în special pe cei din clasele I-IV, categorie la care am primit cele mai multe lucrări. De asemenea, adresez felicitări profesorilor și părinților”, a declarat dr. Mariana Ciobanu, organizatoarea evenimentului.

S-au acordat diplome și medalii pentru premiile I, II, III, mențiuni și câte un Premiu Special pentru fiecare categorie de vârstă, în valoare de 500 de lei.

„Vă mulțumesc că ați venit alături de noi pentru a-i celebra pe artiștii care au participat la acest concurs. Este o temă grea și vă mărturisesc că nu ne-a fost ușor să jurizăm. Nici o achiziție în plan spiritual, emoțional, social nu vine stând degeaba. Ea apare ieșind din zona noastră de confort, vine cu muncă, vine cu transpirație,

cu lacrimi uneori și vreau ca toți să vă simțiți apreciați pentru ceea ce ați făcut”, a spus prof. Cristina Petrariu, președinta Asociației Culturale „Arte.Ro”. Înainte de înmânarea premiilor, Grupul Tagma, coordonat de învă. Costel Buzincu, a susținut un moment muzical. Medicul Sorin Ciobanu ar fi împlinit marți, 4 iunie, 67 de ani.

Florin Mircea Zaharescu – un artist plastic original

Un eveniment în viața artistică pietreană îl constituie expoziția deschisă pe 31 mai, la Galeria de Artă „Lascăr Vorel” din Piatra-Neamț. Aceasta aparține renumitului artist plastic romașcan Florin Mircea Zaharescu.

Prof. Ștefan Potop, președintele Uniunii Artiștilor Plastici (UAP), Filiala Neamț, a spus că avem de-a face cu o expoziție densă, completă, în care coexistă toate cele trei ipostaze ale artelor plastice: pictura, grafica și sculptura. „Florin Mircea Zaharescu este un artist la care întotdeauna găsim lucruri noi. Este într-o fervoare creatoare nestăvilită și-i urăm să-l țină această stare mulți ani înainte”.

Prof. dr. Lucian Strochi, critic de artă, a precizat că valoarea lui Florin Mircea Zaharescu se poate cuantifica în cercuri concentrice. „Arta sa este

Direcția Învățământ Hâncești

GALA LAUREAȚILOR, 2019

Devenită un element indispensabil al culturii organizaționale, Gala Laureatilor este o acțiune în cadrul căreia se promovează copiii dotați, deținători ai locurilor de top din etapă raională și republicană.

Gala Laureatilor, organizată de Direcția Învățământ Hâncești, este un prilej de recunoaștere a calității educației, a performanței și a valorii elevilor și a cadrelor didactice din sistemul de învățământ preuniversitar. O națiune se remarcă prin elite, prin oameni de valoare. *Competiția* a devenit cuvântul de ordine al timpului prezent, dar și al viitorului. Profesorii, dar și elevii, sunt cei care intră primii într-o lume caracterizată prin performanță și, obținând rezultate bune, demonstrează calitatea școlii și implicit a învățământului național.

Orice societate pentru care educația devine prioritară recunoaște că toate obiectivele propuse pot fi atinse având cea mai importantă resursă – cea umană. De aceea Direcția noastră va promova și va susține mereu ideea de valoare. Împreună cu toți factorii implicați vom lucra pentru păstrarea prestigiului

cucerit de școală de-a lungul timpului, care a dat și dă valori, în toate domeniile, apreciate de întreaga lume. Trebuie să stimulăm și să răsplătim performanța, pentru ca numărul celor care intră în astfel de competiții să fie cât mai mare.

Anul acesta, ca niciodată, lotul olimpic al raionului a completat palmaresul cu 23 de locuri premiate în cadrul competițiilor naționale, devenind astfel mesageri ai raionului în spațiul republican: 10 mențiuni, 5 locuri de TREI, 7 locuri DOI și UN loc ÎNTÂI.

Recunoașterea calității în educație, a performanței și a valorilor tinerei generații, înseamnă să redescoperi mereu adevărata misiune a școlii, care trebuie să asigure un viitor european elevilor ei și șanse egale de afirmare și implicare în toate domeniile științei.

Pornind de la o ierarhie a locurilor premiate în cadrul concursurilor școlare, Direcția Învățământ Hâncești a făcut, an de an, un top al instituțiilor educaționale din raion. Sunt prezente aici cam aceleași instituții unde activitatea cu elevii ați de performanțe este un segment exploatat cu insistență și consecvență. La categoria licee, pășeste detașat LT „M. Sadoveanu”, Hâncești cu 97 de locuri la etapă raională și 14 la etapă națională. Clasamentul este urmat de LT „M. Eminescu”, Hâncești și LT „Ș. Holban”, Cărpineni. Printre

gimnaziilor vom menționa saltul gimnaziilor Mingir, „S. Anisei”, Negrea, dar și consecvența celor de la GM „A. Bunduchi”, Buțeni și Pașcani.

Dorim ca această Gală să fie percepută ca o agoră a celor responsabili, a celor hotărâți să impună un nou sens învățământului, într-o comunitate a diversității și valorii. De aceea, îngăduiți-mi să vă adresez omagiul și prețuirea instituției pe care o reprezintă – Direcția Învățământ Hâncești și să mulțumesc, din nou, pentru puterea de a apăra, cu reală competență și simț al datoriei, învățământul din raion.

Valentina TONU,
Șefa Direcției Învățământ Hâncești,
Republica Moldova

CALENDAR

– iulie 2019

0 2. **EMIL GÂRLEANU** (5 ian. 1878 – 2 iul. 1914) – 105 de ani de la moartea prozatorului;

02. **ȘTEFAN CEL MARE** (1457 – 2 iul. 1504) – 515 ani de la moartea domnitorului;

05. **JEAN COCTEAU** (5 iulie 1889 – 11 nov. 1963) – 130 de ani de la nașterea dramaturgului și romancierului francez;

06. **GEORGE LESNEA** (25 mart. 1902 – 6 iulie 1979) – 40 de ani de la moartea poetului;

06. **ION VINEA** (17 apr. 1895 – 6 iul. 1964) – 55 de ani de la moartea scriitorului și gazetarului;

12. **PABLO NERUDA** (12 iulie 1904 – 23 nov. 1973) – 115 ani de la nașterea poetului chilian, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură pe 1971;

15. **A. P. CEHOV** (29 ian. 1860 – 15 iulie 1904) – 115 ani de la moartea dramaturgului și prozatorului rus;

19. **FRANCESCO PETRARCA** (20 iulie 1304 – 19 iulie 1374) – 715 ani de la nașterea poetului, prozatorului și umanistului italian;

20. **GHEORGHE DOJA** (cca. 1470 – 20 iul. 1514) – 505 de ani de la moartea revoluționarului;

21. **EREMIA GRIGORESCU** (28 nov. 1863 – 21 iulie 1919) – 100 de ani de la moartea generalului;

21. **ERNEST HEMINGWAY** (21 iulie 1899 – 2 iulie 1961) – 120 de ani de la nașterea scriitorului american, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură pe 1954;

24. **CONSTANTIN NOICA** (24 iulie 1909 – 4 dec. 1987) – 110 ani de la nașterea filozofului și scriitorului;

28. **VICTOR BABEȘ** (28 iul. 1854 – 19 oct. 1926) – 165 de ani de la nașterea omului de știință;

30. **DENIS DIDEROT** (5 oct. 1713 – 30 iulie 1784) – 235 de ani de la moartea filozofului și scriitorului iluminist francez;

31. **NEAGU DJUVARA** (31 iul. 1914) – 105 de ani de la nașterea istoricului.

Red.

TRFOCULT □ TRFOCULT □ TRFOCULT □ TRFOCULT □ TRFOCULT □ TRFOCULT □ TRFOCULT

În mare parte cunoscută, pentru că de vină este în primul rând sculptorul. Florin este o personalitate incontestabilă a Romanului, a Neamțului, a țării”.

Florin Mircea Zaharescu va expune, în curând, și la Roman. „Va fi o expoziție mai amplă, am mulți colecționari care au lucrări de-ale mele, lucrări neexpuse niciodată. Sunt bucuros că am putut să fac această expoziție și aștept să-mi apară primul album de artă, de fapt vor fi trei volume, primul care va apărea fiind cel de sculptură”. Expoziția a putut fi vizitată până la mijlocul lunii iunie.

„Labirint” – spectacol al claselor de operă

Stagiunea artistică 2018 – 2019, organizată în parteneriat de Centrul pentru Cultură și Arte „Carmen Saeculare” Neamț și Academia de Muzică „Gheorghe Dima” Cluj-Napoca, Extensia Piatra-Neamț, se apropie de final.

Astfel, marți, 4 iunie 2019, la Sala Studio „Theodor Macarie” din cadrul Liceului de Artă „Victor Brauner” din Piatra-Neamț, a avut loc spectacolul claselor de operă, eveniment denumit sugestiv „LABIRINT”.

Au evoluat, sub bagheta dirijorală a lect. univ. dr. Rodica Trandafir, studenții claselor de operă din anii III și IV. Acompaniamentul a aparținut asist. univ. drd. Ioana Vețean. Pregătirea muzicală: de conf. univ. dr. Anastasia Buruian, conf. univ. dr. Gabriela Pepelea, lect. univ. dr. Ligia Ghilea, lect. univ. dr. Cristina Șoitu și asist. univ. drd. Luca Pulbere. Regia spectacolului este semnată de lect. univ. dr. Ligia P. Ghilea.

ELEMENTE MODERNIZATOARE ÎN EVOLUȚIA ȘCOLII DIN BASARABIA ÎN ANII 1918-1923 (II)

(Continuare din numărul 221)

Prima conflagrație mondială și schimbările teritoriale produse au condus la reformularea principiului libertății pe teritoriul european. În scopul *consolidării spirituale și naționale*, popoarele care au scăpat de jugul imperiilor și și-au recăpătat stătalitatea, au restrâns limitele acestui principiu. În fapt, principiul libertății a rămas intact numai în domeniul artelor și științei. Conform *Constituției României din 26 martie 1923*, învățământul a fost declarat *liber* în condițiile stabilite prin legile speciale. Spre deosebire de *Constituția din 1866* principiul libertății se păstrează, dar se completează cu unele dispoziții limitative, de legi ce se vor adopta ulterior. Învățământul primar a fost declarat *obligator*. În școlile primare ale statului se prevedea *gratuitatea studiilor*. Iar statul, județele și comunele au fost declarate ca responsabile să acorde ajutoare, înlesniri elevilor lipsiți de mijloace în toate gradele învățământului „*în măsura și modalitățile prevăzute de lege*”.

Pe parcursul anilor 1919-1924, numărul de școli primare crește de la 1.557 la 1.606 (o creștere de 3%); numărul de copii înscriși în școlile primare se ridică de la 118.220 la 176.856 (o creștere de aproximativ 49%); numărul de învățători de la: 2.776 – la 3.549 (o creștere de 28%). În rezultat, în perioada anilor 1918-1923 a fost pus „*fundamentul învățământului românesc în Basarabia*”.

Naționalizarea instituțiilor de *învățământ secundar* s-a desfășurat puțin mai lent, în cadrul legal al epocii. În anul 1918, în cadrul procesului de naționalizare, instituțiile de învățământ secundar care anterior erau în exclusivitate cu predare în limba rusă, au fost împărțite între naționalitățile conlocuitoare din Basarabia, cu scopul „*să așeze învățământul public în astfel de condiții, așa ca necesitățile culturale ale fiecărei naționalități să fie satisfăcute cât mai echitabil din punctul de vedere al autonomiei naționale... Până acum s-a ignorat cu desăvârșire principiul național, cerințele pedagogice și dreptul natural al fiecărui popor de a se instrui în limba maternă*”.

Ca bază pentru implementarea conținuturilor planurilor de învățământ au fost stabilite 3 categorii de obiecte. În prima categorie a părții fundamentale intrau: limba, istoria, geografia – acestea fiind obligatorii în programul fiecărei instituții de învățământ de pe teritoriul Basarabiei. În categoria a doua de obiecte din partea fundamentală erau acelea care țineau de tipul școlii respective, real sau umanist. Iar partea privată a programei se supunea *principiului naționalității*. Aici intrau obiectele care urmau a fi necesare din punct de vedere al naționalității respective.

În anul școlar 1918-1919 predarea în limba română se înfăptuia doar în clasele întâi și cele pregătitoare. Pe parcursul anului de învățământ 1919-1920 predarea în *limba maternă* se aplică și în celelalte clase. Înmatricularea în instituțiile secundare conform *principiului național* a început în anul 1919, dându-se preferință elevilor naționalității căreia îi aparținea școala, principiilor pedagogice și de vârstă a copiilor. Criteriul de bază pentru determinarea numărului instituțiilor școlare pentru fiecare etnie era direct proporțional cu numărul total al populației Basarabiei (aceiași procent fusese aplicat la constituirea „*Sfatului Țării*”: 70% – moldoveni, 10% – ucraineni, 8 și 2/3% evrei, 4 și 2/3% – velico-ruși, 3 și 1/2% – bulgari și alte naționalități cu un procent neînsemnat). Reieșind din numărul total al populației Basarabiei și din mijloacele financiare pe care le „*procură statului*”, numai moldovenii, ucrainenii, evreii, velico-rușii și bulgarii aveau instituții de învățământ „*cu depline drepturi*”.

Naționalizarea învățământului nu era unica problemă cu care se confrunta școala secundară. Era necesar ca întreaga activitate școlară să fie situată pe baze noi, în corespundere cu realitățile pedagogiei moderne. (...) În acest scop, în martie 1919 în cadrul *Ministerului Instrucțiunii Publice* de la București a avut loc o consfătuire a delegaților din provinciile alipite, cu privire la *reorganizarea învățământului secundar*. Temporar, subcomisia pentru învățământ secundar a stabilit următoarele principii generale de funcționare a școlii secundare: să se formeze un singur tip de școală secundară, cu două cicluri – gimnaziu și liceu, cu durata de studiu de 4 ani fiecare. Clasa I gimnazială să fie o completare și dezvoltare a cunoștințelor din învățământul primar, cu excepția limbii franceze, care urma să fie studiată, începând cu clasa I. Liceul urma să fie o școală unitară. Bifurcarea să se admită cel mult în ultimele două clase de liceu. Școlile secundare de fete se recomanda să fie după tipul celor din Vechiul Regat. În școlile de băieți se puteau admite și fete, dar cu condiția ca în liceu să fie o sală aparte de recreare. Se admitea ca în primele clase de liceu să predea și doamnele, în special limbile străine și română. Pentru clasele inferioare urmau să fie stabilite mai multe ore de limbă străină pe săptămână. Începând cu clasa a III-a gimnazială să se studieze limba latină. Se stabileau și principiile de administrare școlară. Astfel, s-a stabilit ca problemele școlare să se rezolve de Consiliul școlar local, județean și regional. Îndeplinirea deciziilor ministeriale și realizarea controlului în școală erau înfăptuite de către directorul școlii, revizori și inspectori școlari. Reprezentanții Basarabiei au insistat ca pe lângă fiecare școală secundară să funcționeze un Comitet părintesc, gospodăresc și Sfatul Pedagogic.

Învățământul secundar teoretic se organiza în două trepte: treapta inferioară (gimnaziul) și treapta superioară (liceul), fiecare având câte patru ani de studiu. (...) În liceu se studiau trei grupe mari de discipline: *discipline legate de limba maternă și sentimentul național*, *grupa limbilor moderne și clasice* și *grupa disciplinelor fundamentale* (științele exacte). O atenție deosebită se acorda *educației morale*, cu scopul de a cultiva însușirile sufletești ale viitorilor cetățeni.

În Basarabia interbelică s-a constituit o școală secundară solidă, bazată pe valorile și realizările *pedagogiei românești și europene*, deschisă atât pentru toate categoriile sociale, cât și pentru toate minoritățile naționale. Studiile se-

cundare teoretice în anii '20-'30 au cunoscut o înțindere apreciabilă, în comparație cu învățământul aplicativ. În anul de învățământ 1919-1920 erau 26 de licee de stat (17 licee de băieți și 9 de fete). În aceste licee erau înscriși 7547 de elevi și activau 510 cadre didactice (425 profesori și 85 maeștri). (...)

De asemenea, în anul de învățământ 1919-1920 funcționau 40 de licee particulare (...) și 33 de școli medii, cu un efectiv de 2893 de elevi, dintre care, 7 au fost întemeiate în anii 1917-1919. În urma naționalizării, aceste instituții funcționau în felul următor: 25 de școli erau cu limba română de predare; 2 școli cu predare în limba rusă, o școală germană, 2 școli ucrainesti, 2 evreiești și una bulgară. În cadrul școlilor medii activau 262 cadre didactice (191 profesori și 71 maeștri). În anii următori, parțial, aceste școli au fost transformate în gimnazii.

Primul deceniu după Unire se caracterizează prin creșterea intensă a numărului de instituții secundare și a numărului de elevi înscriși. Către sfârșitul anului 1924 în ținut funcționau 67 de

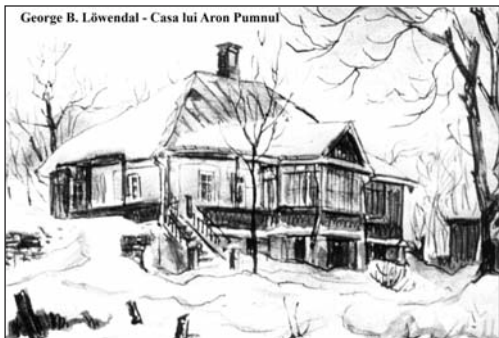
școli secundare teoretice de stat, cu un număr de 434 de clase, 716 profesori, și 15.337 elevi.

În urma *naționalizării școlii* din Basarabia, atât *școlile particulare*, cât și cele de stat au obținut dreptul de a se dezvolta conform *principiului național*. Despre avantajele obținute de către *instituțiile minoritare* – private, în urma *integrării Basarabiei în cadrul României* vorbește și cercetătoarea problemei învățământului minoritar german din Basarabia – Luminița Fassel: „*După revenirea Basarabiei la România, poate cel mai important câștig al populației germane, pe tărâm cultural, a fost reorganizarea școlilor secundare din Tarutino și Sărata, rusificate în mare măsură, începând cu finele veacului trecut. Acest drept a fost conșințit printr-un Decret regal din 14 august 1918. Prin Decretul din 9 septembrie, 1919, școala medie de fete de 4 clase din Tarutino deveni liceu, absolventelor dându-li-se aceleași drepturi ca și absolvenților liceului de băieți din aceeași localitate*”. Reformele școlare de după 1918, realizările în plan cultural au demonstrat o largă *toleranță pentru minoritățile lingvistice* din Basarabia.

După ce mai mult de un secol (1812-1917) școala din Basarabia a fost inaccesibilă populației majoritare românești, în urma *naționalizării și integrării* în cadrul sistemului de învățământ românesc au fost realizate progrese importante sub toate aspectele. Aceste realizări au fost obținute luând în calcul că integrarea Basarabiei a avut de depășit o serie de dificultăți, ca urmare a întârzierilor de modernizare a provinciei în întregime. La aceasta s-a adăugat situația la granița de est, propaganda antiromânească și acțiunile subversive sovietice ș. a.

Cerc. șt. Natalia MAFTEUȚA,
Institutul de Istorie Chișinău,
Republica Moldova

De la începutul lui iulie 1848, Comitetul revoluționar din Cernăuți îi cerea să transmită informații despre intențiile rușilor care au invadat Moldova și despre starea duhurilor din Moldova. Aflat la Dumbrăveni, pentru a întreține legăturile refugiaților cu membrii comitetului revoluționar din Iași, C. Hurmuzachi informa în 15/27 iulie 1848 pe Lascăr Rosetti la Cernăuți despre miș-

cările politice – cheie ale momentului, convocând pe refugiați la întrunirea de la Tișăuți.

Întâ-l pe Alecsandri ajutat și finanțat de familia Hurmuzachi să tipărească și să răspândească din Cernăuți poemul-manifest „Deșteptarea României”. Tot cu cheltuiala Hurmuzacheștilor, preia Mihai Iacobescu¹ de la Cornelia Bodea², tipărește și M. Kogălniceanu „Dorințele partidei naționale”, în tipografia lui Rudolf Eckhardt din Cernăuți. Dar, pachete cu foi volante s-au găsit în podul Dumbrăvenilor unde se tipăreau³, încât finanțarea din partea Hurmuzacheștilor rămâne discutabilă.

Mărturii contemporane, consemnează Cornelia Bodea citându-l pe Teodor Bălan, relevă că toți bărbații Hurmuzachi iau parte activă la toate întrunirile refugiaților, cântă *La Marseillaise*, se întâlnesc cu țărani, iau decizii... Dorul lor era unirea românilor din toate provinciile și salutul – *Trăiască Daco-România!*, pentru care puneau la cale formarea unei armate populare.⁴ Se vede că și Împăratul dorit de ei trebuia să învețe imnul Franței...

La curtea lui C. Balș, C. Hurmuzachi făcuse avere, haiducește, lui și familiei care ajută pe refugiații de la 1848. De la Dumbrăveni, căminarul și vechil Gh. Eminovici, un credincios al lui Mihail Sturdza Vv., și bine pregătit în ale administrației, de aceea în permanent conflict și procese cu C. Hurmuzachi, până la noul Vodă Gr. Ghica, trebuia eliminat. Familia Hurmuzachi era de credință Ghiculeștilor încă de la protostrămoșul pitar Crăste Hurmuzachi recompensat de Grigore Ghica cel Bătrân cu moșia Horodiște de Hârlău (1721) leagănul neamului, iar acest Crăste trebuie să fi fost fiul lui Mandachi, mare comis în vremea lui Nicolai Mavrocordat (1711-1716), de unde și moștenirea pasiunii pentru carte!...

Să fi vizat Bucovina în vederea exilului, Aron Pumnul ar fi luat-o de-a dreptul prin munți, de vreme ce încă din 30 martie 1848, autoritățile austriece anunțau că atât supușii statului habsburgic, cum și căpeteniile moldovenilor erau primiți peste cordon, fără pașaport. Se vede că Pumnul avea în gând Bucureștiul unde tocmai căzuse Gh. Bibescu și, după guvernul provizoriu, din 28 iulie 1848 se instalase locotenentă domnească Heliade – N. Golescu – Cr. Tell (- 13 sept. 1848). Spera în sprijinul lui Heliade, cu care avea multe în comun, cea mai marea parte a *Proclamației de la Islaz* fusese redactată de Heliade, apoi filologul, lingvistul, publicistul, editorul, îndrumătorul literar Ion Heliade Rădulescu îi reclădea speranță.

De altfel, sinea profesorului își păstrează interlocutorul, pe discipolul care îndeamnă la căutarea răspunsurilor. Ar mai fi și posibilă întâlnire a studentului Aron Pumnul cu Heliade, în chiar casa banului Craiovei Mihail Ghica, fratele domnitorilor, pe care amândoi o frecventau. Insuficient sondată informația că *Pumnul ar fi dat lecții de religie și limba română principeselor Mihail Ghica dintre care, viitoarea Dora d'Istria*,⁵ nu trebuie ignorată. A. Hurmuzachi, de la care ne parvine referința, întreține fericita bănuială a înrudirii cu Ghiculeștii. Dovedit este că sora lor Eliza măritată cu Grigore Sturza de la Dulcești era fiica lui Ion Ghica de la Ghergani-Dâmbovița, fiul marelui logofăt Tache Ghica, a cărui fiică legitimă este Maria George Sturdza de la Miclăușeni. Surori de pe tată, Maria Ghica-Sturdza și Eliza Hurmuzachi-Gr. Sturdza Dulcești semnau amândouă una dintre cele șaptezeci de coroane depuse la scrierile poetului V. Alecsandri, în ziua de 26 august 1890.

Și dacă venerabilul Doxachi ar fi avut și el o fiică din camuflata lui tinerețe monahală, de pe când îl chema *Dosoftei monahul*⁶ (n. 1782, Ho-

REFUGIUL BUCOVINEAN, George B. Löwendal și Aron Pumnul (II)

rodiște) și iubea florile, nu-i cu păcat. În 1806, la 24 de ani, era deja major! O aduce copilă în casă, până se mărită...

Bărbatul înalt cu chip smolit, cap de roman antic, învăluit în neîngrijire și burnuz, de tot sleit, se sprijinea în băț. În octombrie 1848, se furișase prin bălării ca un heruvim biciuit, intra în Bucovina fără steag, pe lângă frontiera Mamorniței⁷.

Bucovina devine singura lui casă. În urmă se dăduse foc locuinței cu averea lui de cărți. I-au trebuit trei ani să-și recupereze documentele de identitate și de studii în vederea ocupării definitive (1852) a catedrei de limba și literatura națională pentru el înființată, la gimnaziul din Cernăuți.

A fost menirea lui de profesor creator al celui dintâi masiv manual de literatură română, o veritabilă antologie, *Lepturariul* pentru toate opt clasele de gimnaziu, în 4 tomuri și 6 părți, el este lingvistul supus cauzei naționale, și pentru tot restul vieții, bărbatul cu aer rănit, ca toți cei cărora le-a fost dat să supraviețuiască unei incalculabile dezamăgiri.

Se adaptase, din 1851 cunoaște tihna căminului, se simțea în siguranță. Tânăra de casa familiei Hurmuzachi devine Doamna Catinca Arune Pumnul. Zestrea ei este casa oferită de aceia cărora le slujise. Din valurile vorbeii, *Necrologul* abia atinge umbra văduvei triste și demne, în grija căreia, păstrate cu sfințenie, se aflau *scriptele* celui plecat. *Au fost 15 ani de căsătorie fericită lângă o soție bună, al cărei devotament i-a ușurat lungile suferințe și care i-a dobândit dreptul la simpatia amicilor răposatului*.⁸

Primise aprobarea Ministerului Vienei de publicare a *Lepturariului*, isprăvit în 1860. Poate că îl istovise, căci din 1857, cardiologul recomandă prudență. Se pare că dorințele cele mai profunde se împlinesc, mai totdeauna, prea târziu

pentru a mai putea fi trăite, cum și propunerea noului ministru M. Kogălniceanu de a-l avea pe Aron Pumnul profesor la Universitatea ieșeană.

Toma G. Bulat⁹ află în dosarul din 1860 privind înființarea Universității din Iași răspunsul lui Aron Pumnul la invitația Ministerului de a ocupa o catedră la noua Universitate. Motivațiile sunt ale profesorului fericit pentru oferta unui câmp cu mult mai larg, mai liber și mai mănos decât cel de până atunci, dar precumpănitore rămân răspunderea pentru angajamentele luate la Cernăuți și nesiguranța față cu prefacerea legislației impuse de actul Unirii din 1859.

În Principate funcționau două guverne de o jalnică instabilitate. Răspunsul lui Aron Pumnul din 15 septembrie 1860 este condiționat de cerințe privind recunoașterea vechimii didactice integrale, o numire definitivă ministerială, asigurarea unei suplینiri competente la Cernăuți, dreptul de a-și alege catedra de la Iași, cum și garanția publicării *Lepturariului*, deja aprobată de Ministerul Vienei, sub auspiciile căruia a și apărut.

Răspunsul Ministerului din 7 octombrie 1860, favorabil în fond, impune prezentarea unui proiect de lege privind recunoașterea anilor de serviciu în școlile românești din Transilvania și Bucovina, cu speranța aprobării din partea Camerei.

Pentru profesorul Aron Pumnul era prea târziu.

Testamentul lui Doxachi Hurmuzachi din 1 Iulie 1850 prevede suma de 5702 fl. C. M. și 500 ducați plus 6% interese pe care Constantin o avansase tatălui său în anul 1849 când acesta găzduise pe refugiații români. Copiii vor mai plăti mai multe datorii în suma de 28.047 fl. 53 kr. făcute de Doxachi pentru victualii între anii 1848-1850. Aici, Teodor Bălan intervine cu nota I de la p. 24, potrivit căreia, *Testamentul lui Doxachi a fost semnat și de Aron Pumnul*.¹⁰

Constantin Hurmuzachi obține în 1856 cetățenia română de la Gr. Al. Ghica Vv., devine subiect dublu și își începe cariera politică, la vedere.

În 1943, casa Aron Pumnul a fost pe punctul de a deveni memorială, dar Comisia Monumentelor Istorice de la București nu s-a lăsat convinsă nici de insistențele lui Löwendal. Cumpăna războiului a hotărât înstrăinarea. Din harul abordării subtile, ne-am ales cu darul luminos al pictorului silind la exerciții dintre cele mai diverse. Imaginea oferită de Löwendal nu este tocmai aceea din

fotografie care seamănă mai degrabă cu vechia casă Culișianu a Iașului, decât cu casa Micle.

Oricât li s-ar atinge temeliile, culmile picturii și ale istoriei își răzlețesc orizontul de semnificații și de convenții. Ceea ce păstrează pictorul, confirmat de fotograful și de istoricul literar, este cerdacul înalt, tănuit în flori de umbră, tipic bucovinean, pentru

Elena VULCĂNESCU

(Continuare în pag. 10)

REFUGIUL BUCOVINEAN, George B. Löwendal și Aron Pumnul (II)

(urmare din pag. 1)

Care își face loc scărița, încât atâta istorie ne umple de penibil...

Cum nu apucă piatra muzeului, Löwendal o face dar de nuntă, casă a iubitorilor de neam și de mare poezie.

Nu cred că i s-a mulțumit suficient pentru darul său, dar cred că Bucovina a fost Arcadia tinereții lui. Parafrazându-l pe Schiller, *cel născut în Arcadia*, în traducere eminesciană, *Și eu născui în sânul Arcadiei*, Bucovina l-a adoptat pe Löwendal, i-a recunoscut meritele înaintașilor, i-a înflorit speranțele. *La 1910*, scrie Traian Larionescu, *se aflau în Bucovina aproape 500 de familii nobile austriece, cu toată ierarhia rangurilor, dintre ofițeri, funcționari civili, sau angloați guvernamentali*. Unii s-au căsătorit cu bucovinence bogate, proprietare de moșii și au rămas în Bucovina se înțelege, ca titlu, și lista este impresionantă, dar numai prințul Gurieli, și ducele Obolenski, menționează istoricul genealogist, *n-au avut în Bucovina nici un fel de avere, așa cum n-a avut nici pictorul de origine regală, baronul Löwendal, descendent direct din regii Danemarcei*.¹¹

Ultima fotografie a picturii, d. 18 februarie 1964, din aceeași iarnă, a fost să fie din mânăstirea Voroneț, coborând penelul și oferind paleta ca pe un scut al amurgului. Legenda spune că pe aici statorniceau sihaștri, e în legea lor să fie treji, în truda rugăciunii când zeul dă să plece... Nedeslușit surâsul, nici gândul Făurarului cu El.

Adorat de studenți, Sabin Bălașa păstrează umbra plutirilor albastre: *Dragul meu, fii atent cu adevărul, să nu fi dăltuit o minciună, fii atent cum ești construit ca om, dacă ai un punct de vedere, dacă ai curajul să spui adevărul!*¹²

¹ Mihai Iacobescu, „Din istoria Bucovinei” I, (1774-1862), Buc., 1993, p. 410;

² Cornelia Bodea, „1848 la Români”, I, doc. 181, p. 631-632;

³ Em. C. Grigoraș, „Un cuib de revoluționari”, în *Adevărul*, 7 Mai 1930, p. 5;

⁴ Cf. Mihai Iacobescu, *Op. cit.*, p. 409;

⁵ A. Hurmuzachi, *Op. cit.*, p. 5;

⁶ T. Balan, „Moșia Cernaucă și Familia Hurmuzachi” Cernăuți, 1925, p. 13;

⁷ Ilarie Porumbescu, *Op. cit.*, p. 230;

⁸ A. Hurmuzachi, *Op. cit.*, p. 9;

⁹ Toma G. Bulat, „Aron Pumnul candidat la Universitatea din Iași”, în *Neamul Românesc*, Vălenii-de-Munte, An III, 1911, p. 170 și urm.;

¹⁰ Teodor Bălan, „Moșia Cernaucă și Familia Hurmuzachi” Cernăuți, 1925, Extras din Anuarul Liceului Aron Pumnul 1923-1924;

¹¹ Traian Larionescu, „Armorialul Moldovei de Sus”, București, 1976, p. VII;

¹² Cf. Ion Potopin, *Op. cit.*, p. 7.

Dirijoarea Ildikó Kalló:

„Muzicianul face muzică așa cum omul inspiră și expiră”

Concertul s-a încheiat. Muzica mai stăruie însă în amintirea împletită strâns cu toate cuvintele. Poate că sună patetic, dar, pentru mine, ochii dirijorului de cor răspândesc pe scenă lumina și pacea sufletului său. Din această categorie face parte și Ildikó Kalló, conferențiar universitar doctor la Academia de Muzică „Gheorghe Dima” din Cluj-Napoca, Extensia Piatra-Neamț. Surzătoare și plină de vioiciune, domnia sa spune că auditorul va găsi în arta corală o oază de liniște și împlinire sufletească, deoarece vocile umane rezonează cel mai bine cu sufletul omului.

Sunteți de acord să începem cu puțină istorie personală?

– Da. Traseul meu profesional începe în 1977, când, după moartea mamei mele, în 1976, tatăl meu m-a înscris la Liceul de Muzică, actualmente Colegiul Național de Muzică „Sigismund Toduță”. Am urmat 12 ani de muzică la specialitatea vioară, unde

mi-am însușit noțiunile muzicale de bază, ani în care, locurile fiind limitate, m-am „măsurat” de două ori cu cei mai buni dintre cei buni, în examenele de admitere susținute la finele claselor a VIII-a, respectiv a X-a. Apoi, după o scurtă perioadă „în câmpul muncii”, la Fabrica de țesătorie „România Muncitoare” din Cluj-Napoca, între anii 1990-1991, am decis să dau admitere la Academia de Muzică „Gheorghe Dima” din Cluj-Napoca, instituție care m-a fascinat încă din copilărie. Licențele le-am obținut după cum urmează: în 1996 la specializarea Pedagogie Muzicală, în 1998 la Dirijat cor academic, în 2013 la Canto clasic. Mi-am completat studiile urmând cursuri de studii aprofundate de Stilistică dirijorală, susținând lucrarea de disertație în 1999. Între anii 2003-2006 au urmat studiile doctorale, finalizate cu teza intitulată „Arta corală din Transilvania-etape, stiluri, personalități”, coordonator prof. univ. dr. Ștefan Anghi. Din anul 1998 sunt angajata Extensiei din Piatra-Neamț a Academiei de Muzică „Gheorghe Dima”, instituție care, de-a lungul celor douăzeci de ani de existență, și-a schimbat de trei ori numele. Am obținut pe rând titlul de asistent universitar (1999), lector (2004), conferențiar (2008), la Facultatea Teoretică, predând de-a lungul anilor douăsprezece discipline, dintre care cele mai importante sunt: Ansamblu cor, Dirijat cor, Sisteme de educație muzicală, Repertoriu vocal și practică instrumentală didactică, Practică pedagogică. Între anii 2003-2006 am fost dirijorul corului și orchestrei Bisericii „Sf. Mihail” din Cluj-Napoca, iar din 2015 sunt dirijorul grupului coral „Extensio” din Piatra-Neamț și dirijorul corului Bisericii reformate „Törökvágási református templom” din Cluj-Napoca.

– Cum trebuie înțeleasă muzica din perspectiva dirijorului de cor?

– Partitura, adică documentul scris, poate fi însuflețită de dirijor numai cu ajutorul ansamblului pe care îl conduce; în acest sens, dirijorul nu poate exista fără ansamblu, deoarece el este mediatorul care zămislește opera de artă, tălmăcind intențiile compozitorului conform pregătirii profesionale pe care o are. De aceea, mai întâi, dirijorul trebuie să fie un bun psiholog și pedagog desăvârșit, dar, deopotrivă, și un foarte bun muzician.

– Dar din perspectiva coristului?

– Coristul privește partitura cu ochii muzicia-

nului, din perspectiva înălțimii, a ritmului, a dinamicii, a textului. Dar toate stările sufletești, emoțiile pe care aceasta le transmite îi sunt dezvăluite de către dirijor. Dirijorul este acel interpret care poate recrea partitura după cunoștințele și trăirile sale lăuntrice din momentul concertului. Coristul îl urmărește cu atenție, și se adaptează la viziunea interpretativă a conducătorului. Desigur, toate acestea sunt precedate de un lung șir de repetiții, în care coristul și dirijorul își pun de acord concepția interpretativă. Cu cât dirijorul are o bogată și profundă practică corală, cu atât mai ușor va mânui și va comunica cu ansamblul, va înțelege mai bine nevoile și trăirile coristului.

– Cum se creează legătura dintre dirijor și cor?

– Cred că între acești doi participanți în actul artistic este o legătură ombilicală. Coristul, oricât de bun cunoscător al muzicii și implicit al partiturii ar fi, nu poate făuri opera de artă fără intermedierea dirijorului. Iar acesta, la rândul său, nu își poate pune în valoare trăirile artistice fără implicarea eficientă și participarea directă și avizată a coristului. Legătura dintre aceștia este ca o osmoză, niciunul nu poate exista fără celălalt, interdependența este termenul care caracterizează cel mai bine legătura dintre cei doi.

– Se poate descoperi ușor talentul în arta corală?

– Depinde din ce perspectivă privim această întrebare: talentul dirijorului, al compozitorului, al coristului? Putem avea răspunsuri din toate punctele de vedere. Talentul dirijorului se poate măsura în capacitatea sa de adaptare la diversele situații interpretative: cor bun – lucrare grea; cor bun – lucrare ușoară; cor mediu sau slab -lucrare grea; cor mediu sau slab – lucrare ușoară. Iată câteva situații pe care un dirijor le întâlnește de-a lungul carierei sale. Capacitatea dirijorului de a crea muzică de bună calitate în orice condiții, ne arată talentul sau lipsa acestuia. Adaptabilitatea, simțul echilibrului în ceea ce privește abordarea diferitelor tipuri de repertoriu denotă, de asemenea, talentul sau lipsa acestuia la un dirijor. Compozitorul, la rândul său, este principalul actor al actului artistic, deoarece de la el pornește opera de artă. Modul de concepere a partiturii, gradul de dificultate, mesajul artistic și estetic al partiturii create, toate acestea fac parte din talentul muzical pe care un compozitor îl posedă sau nu. Coristul, pe care îl lăsăm de obicei la urmă, este actorul fără de care nu poate prinde viață lucrarea corală. Acesta trebuie să fie sensibil, receptiv, ordonat și dispus să urmeze dirijorul într-un mod neconținut, subjugându-și câteodată propriul ego și propriul mod de a se manifesta cerințelor dirijorului. Coristul este mereu un actor colectiv, el își asumă acest rol și se identifică cu el. Talentul coristului,

Dirijoarea Ildikó Kalló:

„Muzicianul face muzică așa cum omul inspiră și expiră”

după opinia mea, constă în puterea de a se mula pe cerințele dirijorului, de a-și nega propriile dorințe în încercarea de a îndeplini dorințele dirijorului. Desigur, de cele mai multe ori acestea converg într-o interpretare a lucrărilor muzicale agreeate de ambele părți.

– *Ce vă menține entuziasmul de a face muzică zi de zi?*

– Este o întrebare foarte dificilă și în același timp ușoară. Aș întreba: ce mă determină să respir? Muzicianul face muzică așa cum omul inspiră și expiră. În cei 12 ani de liceu de muzică ne-am format deprinderile de a studia în mod regulat, apoi la facultate ni s-a confirmat că a face muzică înseamnă a repeta zi de zi. Pentru noi, muzicienii, faptul că lucrăm, că studiem, reprezintă normalul, cotidianul; este ca și respirația, nu îi dăm importanță și nu o conștientizăm până în momentul golului de aer.

– *Ce reprezintă pentru dvs. arta dirijorală?*

– Dirijatul l-am descoperit în facultate. Sunt o fire exhibiționistă, îmi place să mă arăt publicului. Ca violonist nu am avut foarte multe ocazii să demonstrez acest lucru. În 1993, la primul meu concert public în calitate de dirijor, am simțit pentru prima dată acea emoție pe care publicul ți-o oferă fără să îl privești în ochi. Arta dirijorală, pe de altă parte, este ca o magie. Tu, dirijor, poți converti un întreg ansamblu să îți fie partener, să te simtă, să îți urmărească cele mai fine și rafinate mișcări, chiar și gânduri. Actul dirijoral bine făcut este magic. Ambele părți implicate, atât dirijorul, cât și coristul, sunt fermecate de opera de artă pe care o înfăptuiesc și cu care delectează și cuceresc publicul auditor.

– *Cum e truda cu studenții?*

– Eu cred că majoritatea studenților înțeleg mesajul nostru și încearcă să se identifice cu cerințele școlii noastre. Feedback-ul se vede la inspecțiile de gradul I, cel mai înalt grad didactic din învățământ. Cea mai mare satisfacție o avem atunci când vedem că discipolii școlii noastre își fac meseria cu profesionalismul și devotamentul cu care noi am încercat să îi înarmăm de-a lungul studiilor de licență și master.

– *Are și părți mai puțin plăcute profesia dvs.?*

– Desigur, ca orice meserie, și aceasta își are limitele ei inferioare. Una dintre acestea este neputința profesională a coriștilor raportată la exigențele mele artistice. Câteodată abordez lucrări aparținând compozitorilor de seamă ai istoriei muzicale universale și autohtone, dar, deseori, întâmpin obstacole de ordin comprehensiv și o neputință tehnică a coriștilor în a executa partitura, ce vin din lipsa unei instruiți muzicale de bază. Altă dată studenții vin cu o pregătire foarte lacunară și suntem puși în situația de a ne întoarce până la bazele scris-cititului muzical, dar acest lucru nu ne-a împiedicat niciodată să le oferim o educație temeinică, caracteristică școlii clujene.

– *Când ați simțit că v-ar plăcea să vă îndreptați spre acest gen de muzică?*

– Dacă vă referiți la muzica corală, aceasta este o „cucerire” a anilor de facultate. Fiind instrumentistă, până la începerea studiilor de Pedagogie Muzicală, nu am avut ocazia, decât foarte răzleț, să mă apropiu de arta corală. Dar, la această specializare, având două ore de dirijat și trei ore de ansamblu cor în fiecare săptămână, am cunoscut și am aprofundat marile capodopere ale genului. Apoi a urmat înscrierea la specializarea Dirijat cor academic, unde am cunoscut un însemnat repertoriu coral, vocal-simfonic și de operă. În afară de pregătirea de bază, în perioada 1992-1998 am beneficiat de cursu-

rile Academiei Bach, un stagiu anual de câte o săptămână, oferit de docenți din Germania, de la Academia Bach din Stuttgart, ocazie cu care mi-am lărgit orizontul privind muzica barocă și, în special, cea vocal-simfonică; apoi a urmat practica corală efectivă în ansambluri corale bisericești, dar și ani buni în Corul „Antifonia”, dirijat de prof. univ. dr. Constantin Răpă, și Corul „Kós Károly”, cor studentesc dirijat de compozitoarea Magyari Zita. În aceste formații am învățat tehnica corală, mi-am format auzul și deprinderile muncii

colective, dar am avut parte și de relaxarea oferită de turneele pe care le-am realizat în țară și peste hotare.

– *Există perfecțiune în muzică?*

– Cineva a spus foarte bine că muzica este arta care se poate savura la diverse grade de performanță. Desigur, există perfecțiune în muzică; ea este oferită de cele mai mari nume ale interpretării muzicale, dar, alături de performanțele acestora, atunci când o interpretare a atins sufletul auditorului căruia i-a fost destinat, aceasta a atins perfecțiunea. De exemplu, studentul care a reușit să cânte curat o operă muzicală fără să aibă studii de specialitate prealabile, dar pentru care performanța înseamnă însăși deslușirea partiturii, realizează un pas foarte mare, o mică perfecțiune în muzică de fiecare dată când concertează cu succes. De asemenea, un cor bisericesc dacă a reușit prin cântul său să aducă atmosfera de rugăciune și meditație în liturghie, atunci putem spune că a atins perfecțiunea. În acest sens totul este relativ. Câteodată nici cei mai mari nu reușesc să ajungă la sufletul auditorului, iar altă dată un ansamblu cu posibilități mai modeste entuziasmează publicul în foarte mare măsură.

– *Cum concepeți rolul muzicianului în societate?*

– Muzicianul zilelor noastre trebuie să depășească condiția de animator al vieții culturale. El are menirea de a fi formator al gustului artistic, deoarece el transmite mesajul artistic al operelor muzicale, atât ale celor din trecut, cât și ale celor din epoca contemporană. De aceea, rolul său în societate este unul foarte important, având în vedere faptul că producțiile artistice sunt prezente, nu numai în sălile de concert, ci și în mediul virtual.

– *Ce posibilități de afirmare au astăzi tinerii muzicieni?*

– Muzicianul de azi are o paletă foarte diversificată de afirmare. În general, absolvenții instituției noastre sunt la bază profesori de educație muzicală sau de instrument/canto, dar sunt destui care cântă în ansamblurile filarmonicilor sau ale operelor, sau sunt liber profesioniști și cântă la diverse evenimente, se asociază în formații. Avem studenți care participă la show-uri televizate, alții cântă muzică populară, deci posibilități există, dar fiecare dintre ei trebuie să se autoevalueze în mod corect și să își găsească locul în genul muzical ce îl reprezintă cel mai bine, și unde performanțele lui sunt la cote maxime.

– *Pe cine recunoașteți ca mentor?*

– Mentorul meu, cel care m-a format și m-a încurajat în această meserie, este și va rămâne maestrul Florentin Mihăescu, un dirijor și un om deosebit. Dar alături de domnia sa ar trebui să enumăr întreaga pleiadă de profesori ai școlii clujene care m-au format ca muzician și ca dirijor. Lista ar fi foarte lungă, dar nu pot să nu îi menționez pe cei care au avut influență directă asupra evoluției carierei mele de dirijor și dascăl: prof. univ. dr. Ștefan Angi, îndrumătorul meu de doctorat, prof. univ. dr. Gheorghe Victor Dumănescu și prof. univ. dr. Cornel Groza, profesorii mei de dirijat, prof. univ. dr. Cristian Misievici, fondatorul instituției noastre, care a avut încredere în mine și m-a cooptat în echipa de debut a instituției.

– *Care-i în opinia dvs. compozitorul care va rămâne mereu un punct de referință pentru arta corală?*

– Arta corală nu se poate limita la un nume de compozitor, deoarece a existat o perioadă a istoriei muzicale numită „Polifonia vocală a renașterii”, unde sute de compozitori au creat nestemate ale literaturii corale, apoi romantismul și muzica secolelor XX-XXI, care abundă de creații corale cu o valoare inestimabilă. Pentru mine vor rămâne de referință doi compozitori români, poate pentru că i-am cunoscut și am avut o relație sufletească specială cu ei: Tudor Jarda și Vasile Spătărelu.

– *Ce dăruiește cel mai mult arta corală oamenilor?*

– Este greu de răspuns la această întrebare, deoarece trebuie să stabilim cine sunt acei oameni pe care îi atinge arta corală. Pentru corist, arta corală, cântatul în cor, este un mod de viață, este locul unde se simte „acasă”, este colectivul căruia îi aparține, este satisfacția oferită de partiturile studiate, este sentimentul de împlinire sau de dezamăgire în urma concertelor susținute. Auditorul va găsi în arta corală o oază de liniște și împlinire sufletească, deoarece vocile umane rezonază cel mai bine cu sufletul omului, iar arta corală, lucrând cu vocea, câteodată reușește să îi dezvăluie cele mai rafinate sentimente lăuntrice care sunt transmise către auditor și receptate de acesta.

A consemnat Violeta MOȘU

Publicistica basarabească a tranziției. Pași spre Unire

Nina CORCINSCHI

S-a născut la 20 septembrie 1979 în Dișcova, Orhei. *Ab-solventă a Facultății de Filologie din cadrul Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău.* Este doctor în filologie, conferențiar universitar, director adjunct al Institutului de Filologie al Academiei de Științe a Republicii Moldova. *Redactor-șef adjunct la revista Metaliteratură.* Membru al Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova. Membru al Uniunii Scriitorilor din România. A publicat volumele *Poezie și publicistică. Interferența limbajelor*, Chișinău, 2008; *Arcul voltaic. Textul ca realitate (i)mediată*, Chișinău, 2013, ed. a II-a, București, 2016; *Publicistica literară din Republica Moldova* (în colaborare cu Aliona Grati și Olesea Gârlea), Chișinău, Institutul de Filologie, 2015; *Cărțile care mă iubesc*, Iași, 2016. Premiul Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova (2008, 2013), Premiul Academiei de Științe a Republicii Moldova pentru critică literară (2010, 2012), Premiul Salonului Internațional de Carte de la Chișinău (2015).

La 27 august 1991 s-a produs relansarea românismului în Basarabia, fenomen care a însemnat procesul recuperării memoriei, a conștiinței naționale. Un vulcan al trăirilor organice a irupt prin forța desperării „fiind deopotrivă supliciu frustrării îndelungate, alarma unei iminente nonființări, voința de suplینire a imenselor goluri de spiritualitate și a slăbiciunilor de caracter”¹.

Dorința de democratizare a societății moldovenești a costat imense sacrificii economice, fapt inevitabil într-un stat posttotalitar, dar sunt incontestabile schimbările în bine atestate în domeniul vieții culturale. Încă de la primii pași spre democratizare s-a conturat în societatea moldovenească schimbul de opinie, libertatea de expresie, dezbateră socială a problemelor, antrenarea omului simplu în circuitul social de idei. Cu alte cuvinte, *conștiința socială* a cunoscut amplitudini nebănuite anterior. Un merit major revine aici mijloacelor de informare în masă, care, favorizate de noile libertăți ale timpului, s-au plasat în ipostaza de ghizi în labirintul încurcat al politicii postsovietice, evoluând în „pivoți ai democrației”².

Informarea corectă a cetățeanului, orientarea adecvată a acestuia devin condiții *sine qua non* ale democratizării publicului prin mijloacele presei. V. Moraru vorbește de constituirea de către mass media, în spațiul postcomunist, a „unui *nou spațiu public*”, care rezidă în „expansiunea participării efective a cetățenilor la dezbateri și la luarea deciziilor”³.

Presa din perioada tranziției, în componența ei eterogenă, îi include în primul rând pe scriitori. Aceștia s-au dovedit foarte receptivi în a informa cititorii cu problemele emergente, care vizau revenirea la grafia latină, clarificarea identității naționale a moldovenilor, lichidarea spațiilor albe ale istoriei create artificial de regimul totalitar, aspecte social-economice și politice etc. S-ar putea spune că prin atitudinea lor, intelectualii, oamenii scrisului au pregătit terenul pentru viitoare reforme sociale. Scrierile lor au sensibilizat profund opinia publică, determinând cetățenii să aibă o poziție activă în societate.

Un scriitor care a contribuit prin creația sa, dar și prin exemplul vieții sale la eliberarea basarabenilor de mentalitatea învechită este D. Matcovschi. Poet și dramaturg, el a abordat în creația lirică și dramatică numeroase probleme de conștiință, arma sa fiind întotdeauna adevărul. A avut curajul și puterea de analiză „pe verticală, în esență, a faptelor vieții și de interpretare ne-

mioloasă, necruțătoare a acestora”, remarcă I. Ciocanu, adăugând despre articolele *Povara istoriei și Hoț în rezervă* că sunt „niște veritabile pietre de hotar în publicistica anilor 1987-1988”⁴. Grave probleme de ecologie a abordat I. Druță în *Pământul, apa și virgulele*; de spiritualitate și cultură în *Cine a stins lumina în Moldova?*, *Neamul la răscruce* etc. Alte articole de răsunet în acel timp au fost *Tragicul aerostat* de S. Saka, *O luptă și o suferință* de Gr. Vieru, *Nimeni de L. Lari*, *Cine tulbură apele?* de I. Vatamanu, *Adevărul ca aer al renașterii* de I. Mănăscuță. Prin scrieri publicistice, încearcă să sensibilizeze cititorul cu situații social-economice grave și Gh. Malarciuc, cu probleme de cultură – I. Vatamanu, V. Beșleagă, Mihail Gh. Cibotaru, N. Dabija, I. Ciocanu, M. Cimpoi, V. Romanciuc ș. a. În articolele lor, scriitorii ridică un șir de probleme majore în presa timpului, cum ar fi stoparea distrugerii monumentelor de istorie și cultură, necesitatea restaurării bisericilor, deschiderea unor muzee ale localităților etc.

Poziția activă, total angajată a intelectualilor în opera de întremare a verticalității neamului se desprinde nu doar din creațiile lor, ci și din scrierile semnate de grupuri de intelectuali în sprijinul ideilor noi, din luările de cuvânt la mitingurile de solidaritate, care au culminat cu Marea Adunare Națională. Aceste acțiuni au fost „un semnal al descătușării și un reviriment spre o dezbateră democratică și o participare activă a cetățenilor în viața publică”⁵.

În ceea ce privește ziarele și revistele timpului, alături de *Învățămintul Public*, unica publicație care a difuzat scrisoarea celor 67 de intelectuali în sprijinul alfabetului latin, un loc aparte, determinant, îi revine săptămânalului *Literatura și Arta*. Redactor-șef este N. Dabija, care se implică direct în Mișcarea de eliberare națională din Moldova, publicând mii de scrisori ale cetățenilor. Aceștia, printre alte deziderate, cer în mod imperativ oficializarea alfabetului latin, de înstrăinarea căruia se făcea vinovată puterea sovietică. *Literatura și Arta* devin un fel de portdrapel al mișcării de eliberare națională, asumându-și responsabilitatea de a explica oamenilor beneficiile democrației. Articolele lui N. Dabija servesc drept manifest de luptă în bătălia dintre vechi și nou, dintre mentalitatea perimată și ideile noi, dar încă necunoscute ale democrației. Spiritul lor combativ este o încurajare directă a maselor. În această perioadă, „ziarul lui Dabija”, numit astfel de cititori tocmai pentru publicistica remarcabilă a scriitorului, reușește să

eclipseze alte publicații, iar tirajul lui atinge cifre inimaginabile până atunci. Despre această publicație distinsul publicist Iulius Popa afirmă că „a fost primul săptămânal în tot spațiul românesc postbelic, care a inserat în paginile sale articole «necenzurate» și care era așteptat joia ca pâinea cea caldă. Au început s-o citească și o parte a basarabenilor care în viața lor n-au ținut un ziar în mână”⁶. Ulterior, mesajul este preluat și de ziarul *Țara, Glasul Națiunii ș. a.*

La o răscruce a istoriei, scriitorul basarabean și-a însușit curajul de a spune lucrurilor pe nume. „S-ar putea întâmpla, susține Eugen Lungu, ca retorica publicistică a momentului să ne pară azi fie prea clamoroasă, fie depășită, fie naivă sau chiar falsă. Să nu uităm însă că echipa propagandistică a Comitetului Central era încă o formație de luptă și acoperea orice literă a democrației cu sute de contraargumente”⁷. Despre riscurile existente în acea perioadă nesigură, Dabija scrie: „Ne dădeam seama că, dacă partidul comunist ar fi rămas la putere sau dacă puciul din 1991 ar fi reușit, cu noi se putea întâmpla orice” („...Și...” // *Literatura și arta*, 2005, 29 septembrie).

Problemele sociopolitice și culturale sunt subiecte pentru care publicistul Nicolae Dabija manifestă un interes major și pe care le tratează cu mare curaj cetățenesc, opunând rezistență minciunii și înstrăinării de istorie și neam.

Tema cea mai dureroasă în publicistica lui Nicolae Dabija este înstrăinarea de țară, dezbinarea neamului românesc și dorința de comuniune și reunire a hotarelor celor două state românești. Cum am ajuns separați, smulși de la matca istorică? Publicistul le explică conașionalilor ce fapte istorice au stat la baza comiterii acestei nedreptăți. În cartea *Libertatea are chipul lui Dumnezeu*, articolul *Țărișoricuța* (p. 185-189) autorul demonstrează cum a fost forfecat teritoriul românesc: „...La 28 iunie 1940 Iosif Visarionovici Stalin, blagoslovit în intențiile sale de Adolf Goebbels-

Nicolae Dabija

vici Hitler, a rupt din Țară niște teritorii din care a făcut mai întâi o «republică sovietică», apoi urmașii lui – una «independentă», dar foarte dependentă de fostul imperiu, pe care șefuleților noștri de tot soiul și rangul le-a plăcut de atunci încoace să o tot dezmiere: Țărișoara noastră... Moldovioara noastră... Republicușoara noastră... (...) Iar după ce vom da și Transnistriei «ce i se cuvine», avem toate șansele să devenim și din «țărișorică» – o veritabilă «țărișoricuță»...”

Publicat peste o săptămână, poemul *Țara mea de dincolo de Prut* se axează pe același reper al înstrăinării pământurilor românești de la matcă. În versuri pulsează sentimente coplesitoare: dragostea pentru Țară, regretele și dorul despărțirii de frați, speranța unei comuniuni cu ei măcar dincolo de mormânt. Vocea eului liric e, ca și în eseuri, gravă, emoționantă și tristă. Poezia face uz de accesorii retoricii, extrase din textul publicistic: „Mi se-ngâduie și-acum, ca mai-nainte./ Să bocesc cu câteva cuvinte./ Trec pe stradă, necăjit, și-mi zic:/ Of, mai bine mut – decât peltic!”. Autorul exprimă tranșant, în manieră narativă, adevăruri curente, dar și general-

Publicistica basarabească a tranziției. Pași spre Unire

U mane. Discursivitatea are la el o finalitate pragmatică, de *movere*, iar, pentru atingerea efectului poetic scontat, poetul recurge la viziune: „Țara mea de dincolo de Prut./ Mi s-a dat poruncă să te uit./ Să te șterg din minte c-un burete./ Patria mea pusă la pe-rete”. Astfel, poezia socială a lui N. Dabija, discursivă în datele ei fundamentale, are și resorturi poetice de funcționare. *Grevă*, de exemplu, exprimă revolta scriitorului pentru nedreptățile sociale: „Nenăscuții și morții acuză/ de se cutremură cerul./ și doar analfabeții/ refuză./ refuză./ refuză/ Adevărul”. Simetriile, repetițiile, efectele teatrale fac parte din regimul declamativ și sunt mecanisme de persuasiune. Repetițiile vădesc o amplificare a registrului afectiv. Poemul e un corolar al articolului *De-un secol la răspântii...*, în care autorul face un calcul al calamităților sociale datorate vechii guvernări. Sesizăm o abundență de elemente eseistice și de narațiune sprijinite de procedee retorice cu funcție de acutizare a mesajului: „O, stăpâni cu fire de lachei./ Și istoria-or să ne-o scrie ei;/ peste lutul meu, de-o fi să mor./ vor sădi ei pomii lor./ Dar ne-ntreabă morții ce duc țara-n spate:/ Să nu ne mai pese au de libertate?!/ Și cei puși pe ruguri, și cei răstigniți:/ să ne placă oare să tot fim mințiți?!/ Te îndură, Doamne, și de-acest popor:/ măcar pruncii noștri sau copiii lor./ fă să nu mai fie lumii de ocară./ nici străini în propria lor Țară!” (*Dezrădăcinat*).

Interogațiile retorice, invocația, adresarea sunt procedee performative (J.L. Austin), adică au intenția de a mobiliza cititorul. Acesta urmează, prin conversia interogației retorice, să-și însușească construcția afirmativă: *ne pasă de libertate și nu ne place să fim mințiți*. Astfel de poezii au o ținută practică expresă, urmărind „asumarea conștientă a misiunii pe care ei (este vorba de Leonida Lari și Nicolae Dabija – N.C.) o atribuie cuvântului inspirat ca mesaj cu semnificație mesianică”⁸. O simbioză reușită dintre mesajul publicistic și viziunea poetică o constituie distihul „Doru-mi-i de dumneavoastră:/ Ca unui zid de o fereastră”. Sunt versuri emblematice pentru creația lui N. Dabija și pot fi considerate drept un prolog al întregii sale creații.

Adeseori proba argumentației se testează în

zona concretului nud, nefardat. Realitățile apar nebune, absurde, ionesciene, profilând în publicistica lui Dabija o reprezentare *ad absurdum*. Ludicul devine mască a sarcasmului. Anomalia unei situații este exprimată printr-o *alegorie paradoxală* care să demonstreze absurdul tentativei noastre de-a funcționa ca stat separat de Patria-mamă: „...Când eram copii, copii ușernici ca toți copiii, prindeam prin pădurea din jurul satului nostru câte-o șopârlă și-i rupeam coada: șopârta dispărea în tufișuri, iar noi ne distram urmărind cum se zbătea coada ruptă, crezând cu mintea noastră proastă că șopârlei îi va crește altă coadă, iar cozi îi va crește altă șopârlă.

Republica Moldova seamănă cu o coadă de șopârlă, ruptă de la trupul vertebratei, căreia – conducătorii noștri copii – cred, speră, visează, așteaptă, își închipuie că-i vor crește cu timpul: cap, ochi, gură, inimă, plămân, stomac, labe, trup, coadă (pe care ar rupe-o altcineva, și din care ar crește iar: cap, ochi, gură, coadă... ș.a.m.d.).

Mai citesc în manualul de zoologie pentru clasa a VI-a: șopârta poate trăi fără coadă, scrie acolo, chiar dacă rana acesteia se tămăduiește greu, pe când noi, cei dintre Prut și până dincolo de Nistru – unde șfichiul cozii este și el convins că-i va crește altă șopârlă – credem, invers, că Majestatea Sa, Coada, poate trăi fără restul șopârlei. Și plătim scump pentru asta. Mai ales celor care au rupt coada de la trupul șopârlei și o împodobesc cu fundițele «independenței» și care o laudă că, iată, în sfârșit, codița este liberă, suverană și independentă – de șopârta care o exploata târând-o numai în urmă, considerând-o «provincie» a ei, de unde, uitați-vă, poate și ea, «coada», avea capul ei (de fapt capul cozii) și coada (de fapt coada cozii), adică provincia proprie...” (*Icoană spartă, Basarabia*, p. 113).

Deși sarcastic, acuzator, autorul încearcă să însuflească concetățenilor încrederea în forțele proprii și convingerea că vom izbândi să ne atingem scopurile istorice, utilizând, pentru efectul de persuasiune, strategii retorice canonice. Vocea trece de la ritmul spiralat de „povestire bătrânească” la cel sincopat, de la discursul echilibrat, doct, la pledoaria avocațească, tumultuoasă.

Acordurile se diversifică – de la persiflare ironică la invectivă, la plâns în surdina. Enumerarea caznelor la care a fost supus poporul său, de exemplu, capătă un fior dramatic, care trece ușor în lamentație: „Te-au dus în Siberii, te-au răstignit ca pe Crist, te-au aruncat în copci tăiate în gheață, în gropi de var, te-au trecut prin fața plutoanelor de execuție, te-au însemnat cu cnutul și sabia, te-au umilit în biserici și pe morminte, te-au prohodit de vie, trecând în pripă capacul sicriului peste tine, te-au înșenuncheat, te-au înjurat, te-au scuipat, te-au ucis! Dar tu ai înviat de fiecare dată! Dar tu nu ai murit. Basarabie!” (*Ibid.*, p. 9).

Visul publicistului de unire cu Țara-mamă România este și azi o permanentă, întreaga publicistică a lui N. Dabija exprimând, de fapt, un deziderat colectiv, o pledoarie neobosită a românilor basarabeni pentru împlinirea acestui deziderat istoric.

Nina CORCINSCHI

¹ Țurcanu Andrei, *Sabatul sau noaptea vrăjitoarelor politiciii moldovenești*. – București: Editura Cartier, 2000, p. 14.

² Bertrand Claude-Jean (coordonator), *O introducere în presa scrisă și vorbită*, trad. coordonată de Mirela Lazăr, ed. a II-a, revăzută. – Iași: Editura Polirom, 2002, p. 37.

³ Moraru Victor, *Mass media vs politica*. – Chișinău: Editura U.S.M., 2001, p. 100.

⁴ Ciocanu Ion, *Particularitățile publicisticii matcovschiene // Basarabia*, nr. 7-12, 1999, p.44.

⁵ Moraru Victor, *Mass media vs politica*. – Chișinău: Editura U.S.M., 2001, p. 106.

⁶ Popa Iulius, *Presa posttotalitară și impactul ei asupra conștiinței lectorului // Anatomia societății posttotalitare*. – Chișinău: „Tehnica-Info”, 2002, p. 150.

⁷ Lungu Eugen, *Spații și oglinzi / O istorie critică a literaturii din Basarabia*. – Chișinău: Editura Știința, 2004, p. 150.

⁸ *O istorie critică a literaturii din Basarabia*. Coordonatorii colecției: M.V. Ciobanu, N. Leahu, E. Lungu, M. Papuc, Chișinău, Editurile Știința și Arc, 2004, p. 34.

Drumul spiritual al lui Ferdinand I – prin localitățile basarabene

U n bust al Regelui Ferdinand I a fost dezvelit pe data de 6 iunie, curent, în localitatea Feștelita, din raionul Ștefan Vodă. Bustul a fost donat localității de către asociația obștească „Oameni printre oameni” din Medgidia, județul Constanța, președintele Asociației, Gheorghe ROTARIU, fiind prezent la dezvelirea bustului.

Evenimentul a avut loc în ziua comemorării eroilor români, a celor 44 de ostași, căzuți pe câmpul de luptă la Nistru, în cel de Al Doilea Război Mondial, care au fost înmormântați în Feștelita. Primarul localității, Nicolae Tudoreanu, răscolește de ani buni arhivele și caută descendenți ai ostașilor înmormântați în sat. Au fost găsite familiile a 22 de eroi îngropați în Feștelita.

Primarul comunei Feștelita, Nicolae Tudoreanu, a relatat la dezvelirea bustului: „Încercăm să educăm tânără generație și să îi spunem că istoria noastră nu a început în 1991. Avem o istorie bogată și înaintași care au contribuit esențial la dezvoltarea acestui teritoriu. Pentru noi, România interbelică a fost rodnică. Localitatea s-a dezvoltat foarte puternic în acea perioadă. De exemplu, reforma făcută sub Ferdinand Întregitorul, a adus moșiei localității noastre peste 1600 de hectare de pământ, au fost împroprietăriți circa 200 de țărani. Avem vie în memorie și vizita regelui Ferdinand în județul Cetatea Albă de care, administrativ, în 1921, ținea și localitatea Feștelita. Vrem ca acest drum spiritual al lui Ferdinand să treacă și prin localitatea noastră”.

În Basarabia, în perioada interbelică, au fost ridicate cinci busturi dedicate regelui Ferdinand I și o statuie instalată în fața Casei Mitropoliei din Chișinău, loc în care se afla astăzi sediul guvernului. Toate au fost demolate în 1940, la venirea trupelor sovietice.

În ultimii ani au fost refăcute și reinstalate busturi ale Regelui Ferdinand în localitățile Nisporeni, Ialoveni, Soroca (Tepilova Mare), Rezina, Ștefan Vodă (Feștelita). (*Angelina BEGU*)

Mihail Sadoveanu despre Basarabia la 1919

A stăzi știm că tratatul semnat de turci și ruși în data de 16 mai 1812 s-a repercutat profund asupra destinului acestui colț de țară, având consecințe nu doar de ordin politic, social și economic, ci mai ales de ordin cultural și identitar. Ceea ce nu știm însă este modul în care au comunicat și s-au raportat unii la alții basarabeni și „frații” lor de peste Prut în toată această perioadă de înstrăinare și cum s-au perceput ei reciproc după reîntregirea din decembrie 1918.

Or, dacă cineva își propune să se dedice acestei teme, ar trebui să pornească din capul locului de la un volum aproape uitat: *Drumuri basarabene* de Mihail Sadoveanu. Adunând la un loc însemnările din călătoria pe care autorul a făcut-o imediat după Unire în Moldova dintre Prut și Nistru, volumul surprinde pulsul societății basarabene de atunci și repercusiunile grave ale ocupației țariste. Apărut mai întâi la Chișinău, în 1921, cu titlul *Orhei și Soroca. Note de drum*, volumul s-a publicat ulterior și la București, cu unele mici modificări, la Editura H. Steinberg & Fiul. (*M. Sadoveanu, Drumuri basarabene, București, 1922; citatele sunt reproduse după această ediție*)

Fiind dat uitării în perioada regimului comunist și probabil interzis, *Drumuri basarabene* a fost retipărit abia în 1992. (*M. Sadoveanu, Drumuri basarabene, ediție îngrijită de I. Opreșan, București, Saeculum, Chișinău, Știința, 1992*)

În ansamblu, cele 23 de capitole întinse pe 147 de pagini configurează imaginea Basarabiei la 1919, atunci când Sadoveanu a călătorit, însoțit de prietenul său Grigore Cazacliu, mazil basarabean, mai întâi la Ungheni și Bălți, apoi la Soroca și Cobâlnea, Slobozia și Cotuienii Mari, Telenești și Căprești, ajungând în final la mănăstirile Hârbovăț, Hârjauca, Răciula și Frumoasa.

Înstrăinata și pierduta Basarabie

Volumul se deschide cu capitolul *Vechea și frumoasa Moldovă* – un imn în care scriitorul cântă vechea măreție a țării sale, exprimându-și astfel bucuria de a vedea Moldova reîntregită. Mărturisind că *Descrierea Moldovei* lui D. Cantemir, cartea sa de referință, este ca o „grădina

Eugenia BOJOGA

Profesoară de lingvistică la Facultatea de Litere a Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj. Publicistă, traducătoare, membră a Societății Internaționale de Linguistică Române. A colaborat la proiecte naționale și internaționale, printre care „Eugenio Coseriu – Erfassung und Publikation unveröffentlichter Manuskripte” (Universitatea „Karl Eberhard” din Tübingen). Autoare a numeroase studii și articole, publicate în țară și în străinătate. A editat, în colaborare, „První mezinárodní symposium české rumunistiky. První Simpozium mezinárodního studia rumunštiny z Čechie” (2006), „Eugenio Coseriu: Perspectives contemporaines”, vol. I-II (2013) și volumul „Limba română – «între paranteze»? Despre statutul actual al limbii române în Republica Moldova” (2013).

părintească, veche și părăsită”, în care umblă înfiorat, căci în fiecare ungher sufletul său tresare, Sadoveanu slăvește trecutul glorios al Țării Moldovei, întrevăzându-i cu entuziasm și un viitor la fel de luminos: „Sufletul meu, din trecut se înalță în viitor, vede poporul cel cinstit slobozit din cătușe, ridicându-se în depline drepturi, cu fruntea iarăși în lumină, ca strămoșii cei tari.” (p. 8)

După această stare de spirit euforică, plină de bucuria regăsirii, Sadoveanu urmează să se confrunte însă, rând pe rând, cu realitățile basarabene. El surprinde, întâi de toate, rusificarea locuitorilor, mai ales a claselor sus-puse, și lipsa conștiinței de neam a acestora. Astfel, în târgul Sorociei cunoaște o familie de oameni înstăriți,

care „grăiesc nestrucată limba bătrânilor, deși pe dânsul cunoscuții îl numesc Vasile Gheorghiveci și ei îi zic Ecaterina Andreievna” (p. 31). Cu toate că sunt „o păreche blajină de moldoveni”, unica lor fiică, domnișoara Liuba, nu știe românește. Când călătorul își manifestă nedumerirea, Ecaterina Andreievna, mama fetei, îi explică: „noi am dat-o la școala rusească, cum se cuvea, că alta nu era. Și ca să-i fie ușor, vorbeam și-acasă cu dânsa rusește” (p. 35). Comentariile scriitorului sunt laconice, dar extrem de sugestive, întrucât surprind o stare de lucruri generalizată în timpul țarismului: „Era ambiția micilor burjuii de a înobilă pe această cale o odraslă, de a face din odorul lor o barășnia desăvârșită (...) Ș-am înțeles pe ce se sprijineau blajinii ruși ca să întemeieze într-un târg ca Soroca trei licee de fete. Am înțeles de ce aud pretutindeni, pe uliți, tineretul vorbind această dulce limbă. Stăpânirea întreprinsese cu viclenie rusificarea mamelor.” (p. 36)

La Cotuienii Mari, trecând pe lângă curtea boierului Bonciu, tovarășul său de drum îi spune că urmașii acestuia „vorbeau muscălește și răsfrângeau disprețuitor buzele când prostul grai al localnicilor le lovea urechile”. Din cei doi nepoți ai lui Bonciu, „unul a devenit ispravnic undeva în Cavcaz, altul – judecător de pace în ținut”, despre care localnicii afirmă: „A venit judecător între noi. El plângerile noastre în limba părinților noștri nu le-nțelegea. Ținea norodul la ușă cu căciula în mână. Vorbea cu asprime în limba celor de la Moscova. Căta posomorât și cu dispreț la noi, pământeni, și lovea în noi, fără cruțare.” (p. 66) Mazilul mai precizează că, pe vremea rușilor, „cei bogați să sileau să liorbăiască ca stăpânii lor și-și carneau rusește nasul când auzeau grai moldovenesc” (p. 63).

Cu toate acestea, adaugă el, pe ici-colo, se mai găsea în Basarabia câte un moldovean bun, între cei mari ai lumii, la care „găseai pe masă o carte în limba noastră”, iar „la zile mari puneau șase cai la droșcă și se duceau la o mănăstire ca s-asculte cântările cele vechi de la strana moldovenească. Am avut și boieri de aceștia, puțini ce-i drept, dar cu atâta ne-au fost mai dragi” (p. 63).

Exemplul concludent în acest sens este chiar mazilul însuși, care, fiind elev la liceul tehnic din Soroca, spre sf. sec. al XIX-lea, a participat la reprezentația unui teatru de operetă de la Iași.

Lecția de istorie □ Lecția de istorie □ Lecția de istorie □ Lecția de istorie □ Lecția de istorie

IUNIE 2019

1/1934 – n. **Constantin Avadanei** la Sărata, Dobreni, Neamț (d. 1994, Piatra-Neamț), profesor. Cursurile primare și gimnaziale la Dobreni, Școala Pedagogică de Băieți din Piatra-Neamț, Facultatea de Matematică – Fizică din Iași. Învățător la Dămuc, apoi profesor la Liceul „Petru Rareș” din Piatra-Neamț. A fost președinte al filialei Neamț a S. Ș. M. A publicat articole în „Gazeta de matematică”. Autor (colab.): „De la matematica elementară spre matematica superioară”, 1987.

■ 2/1943 – n. **Cezarina-Georgeta Strătilă**, profesoară. A absolvit Liceul „Calistrat Hogaș” din Piatra-Neamț și Facultatea de Matematică-Mecanică din Iași. Cariera didactică:

profesor la Dobreni, Neamț și la Grupul Școlar de Chimie din Piatra-Neamț, azi, Colegiul Tehnic „Gheorghe Cartianu” (1971-2000), director adjunct, director (1994-1999). Pe lângă cariera profesională, a desfășurat o activitate deosebită

Rememorări nemțene

ca manager, în administrarea școlii și în organizarea unui număr important de manifestări didactice și științifice cu elevii și cu cadrele didactice (Simpozionul „Ștefan Procopiu”, de ex., de nivel național), multe dintre aceste acțiuni fiind

susținute material din fonduri proprii, chiar și după pensionare. De numele său se leagă înființarea Fundației Grup Școlar Chimie și continuarea publicării revistelor școlare, „Anotimpuri” și „Anuarul școlii”.

■ 3/1899 – d. **Constantin Gh. Șoarec** (n. 1837, Piatra), primar (1876), deputat și senator. A urmat cursurile Școlii Domnești și ale Seminarului de la Socola. A fost unul dintre cei mai bogați oameni din Piatra-Neamț, a sprijinit Unirea și reformele lui Alexandru Ioan Cuza; ca primar a contribuit la susținerea Războiului pentru Independență, iar despre activitatea sa s-a scris în „Războiul” și în „Correspondența provincială”, au vorbit I. C. Brătianu și Mihail Kogălniceanu.

■ 6/1944 – n. **Calinic Argatu**, la Cracăul Negru, Neamț, cleric ortodox român, absolvent

Mihail Sadoveanu despre Basarabia la 1919

Unul dintre actori, Bobescu, le-a vorbit tinerilor în grădina publică despre Moldova de dincolo de Prut și despre 1812, despre eroica istorie a strămoșilor și despre nefericirea neamului rupt în patru zări. Neavând acces la istoria națională și la cărți în limba română, pentru mazâl și prietenii săi, „acest rătăcitor actor de provincie a fost cel mai ascultat profesor de istorie, într-o după-amiază de vară, în umbra înstelată de lumină, pe când șepcile rusești ale cinovnicilor foiau în toate părțile pe alei” (p. 16).

De altfel, despre importanța pătrunderii cărților românești în Basarabia (care erau interzise de regimul țarist) Sadoveanu aflase și de la Simeon Murafa, care îi mărturisise că „soldați de-ai lui făceau foarte des drumuri înapoi, încărcăți cu cărți de la Iași”, deoarece „cartea cu slovă românească, orice carte care vorbește inimilor de la noi, este o sămânță ce va rodi însutit ca și sămânța cea bună a Evangheliei” (p. 76).

Limba – sfântă moștenire

Fin observator, Sadoveanu remarcă de fiecare dată cum se vorbește în locurile pe care le vizitează. Acest aspect constituie aproape un leit-motiv, o obsesie a călătorului: orice interlocutor care îi iese în cale este prezentat din perspectiva modului în care se exprimă. Personajele pe care le cunoaște și le prezintă cititorului savuros au, întâi de toate, o identitate lingvistică. Astfel, vizitând într-o zi de duminică mănăstirea Cușălăuca („un cuib de călugărițe sărace, între dealuri unduioase, la marginea unei dumbrăvi de stejari”), Sadoveanu constată că slujba, cântările și predica „urmează așa, ca și când niciodată n-a apăsât asupra acestor locuri domnia unei limbi străine”. Cu toate acestea, surprinde imediat realitatea: „la ieșire, stând de vorbă cu câțiva gospodari, simt în limba lor petele negre pe care nu putea să nu le lase o stăpânire de o sută și mai bine de ani” (p. 10).

Or, aceste pete negre le sesizează aproape la toți interlocutorii săi. Edificatoare în acest sens este prezentarea micii societăți burgheze, descrisă în capitolul *Boieri vechi*: „Se vorbește cu însuflețire și mult rusește. (...) Nu putem însă vorbi moldovenește decât cu doi bărbați: stăpânul casei, care se trage din vechi neam de băști-

nași și cu-n unchi, care are nume polonez. Cel dintâi rostește lat și dialectal graiul țăranilor. Unchiul cu nume polonez însă mă surprinde prin întorsăturile literare pe care le aruncă în conversație” (p. 26). Curios și atent, Sadoveanu caracterizează aceste „personaje” astfel: „Numai cel mai în vârstă – unchiul – vorbește corect limba părinților noștri. Stăpânul casei îl urmează, cu pilde și prognosticuri sigure, pe care le colorează cu vorbe rusești și expresii șovăielnice. Limba părinților lui morți e pentru el acum tulbure. Căsătorit cu o străină și intrat în neamuri străine, a pierdut încet-încet această sfântă moștenire. Cuvintele vechi din aurita tinerețe se trezesc mirate și triste parcă pe buzele lui. Copiii lui, din jurul mesei cu ceai, friptură și plăcinte, ascultă vocabulele noastre moldovenești ca pe ceva ciudat și străin, de dincolo de ocean.” (p. 27)

Până și răufăcătorii din capitolul *Hoții*, care ziceau că sunt români veniți de la Iași, au fost recunoscuți imediat de stăpânul casei după felul cum vorbeau: „Ei se dădeau drept soldați români, zise bătrânul. Dar limba-i da de gol. Trebuiau *negrieșit să pliece...* Am înțeles că trebuie să fie niște ruși din Poiana, niște scăpați din ostrov.” (p. 58)

Utilizând sintagme de genul grai amestecat, limbă gângavă, Sadoveanu surprinde pregnant nivelul la care se vorbea limba română în localitățile din Basarabia. Autorul *Drumurilor basarabene* reproduce întocmai basarabenismele, transcriindu-le în cursiv, în maniera unui dialectolog harnic și sănguios. El le surprinde din zbor sensul și conotațiile: de la cinovnic și ocină, la Domostroi, stacan, vodcă, svoboda, zacuscă (pentru aperitiv, mâncare frugală), samovar (pronunțat samavar), troică, burjui, barâșnia, bolșevic, Nestrui (în loc de Nistru), guleai (pentru petrecere, chef), restoran, zemstvă, batiușcă, polcovnic, republică, moscal ș. a., cuvinte cu care era împes-trițată exprimarea celor de la fața locului.

De fapt, degradarea limbii române în perioada 1812-1918 a fost semnalată în mai multe studii din ultimii ani. Lingviștii au demonstrat că interferența dintre română și rusă, pe de o parte, și scoaterea din uz a limbii române, pe de altă parte, au afectat grav limba vorbită în această zonă. Nu întâmplător, la începutul sec. al XX-lea, adică în perioada călătoriei lui Sado-

veanu prin aceste locuri, se constată o deosebire frapantă între româna vorbită în stânga Prutului și cea din dreapta Prutului. Limba română în Basarabia anilor 1812-1918, dat fiind că a fost privată de condițiile favorabile de funcționare și dezvoltare pe care le-a avut limba română din dreapta Prutului, nu numai că a stagnat, strâmtorată fiind de limba rusă, care a funcționat ca limbă oficială, ci a și degradat substanțial în urma interferenței lingvistice de lungă durată.

* * *

Cât privește Revoluția din 1917 și modul în care s-a desfășurat ea în Basarabia, sugestive sunt cele întâmplătoare la mănăstirea Hârjauca. Prin gura călugărului povestitor, Sadoveanu relatează savuros acest episod: „Auzim noi în puterea nopții răcnete și focuri de pușcă. Porțile erau încuiate. Băteau cu paturile puștilor în poartă și răcneau să deschidem.

– Cine-i acolo?

– Noi, revoluția! Deschideți! Să ne dați cheile de la pivniță să facem întâi rânduială. Au băut călugării destul vin. Să mai beie și săracii.

– Oameni buni, să vă dăm un poloboc, să-l beți pentru pomenirea sfintei mănăstiri, dar nu faceți batjocură, căci supărați pe Dumnezeu.

– Nu se poate! Noi vrem să ne facem călugări la casele noastre... Noi vrem să ne luăm dreptul nostru! Noi vrem să facem dreptate. Și mai întâi, vrem cheile de la pivniță”.

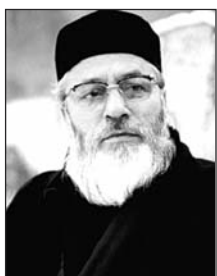
Așa a început. Au băut ei vin noaptea, au băut ziua. După ce-au dormit, au băut iar. S-au mai sfădit și s-au împins, pe urmă a venit unul cu cușma pe o sprânceană, a intrat așa cu cușman cap și cu mâinile în buzunar în sfânta biserică și ne-a hotărât pe rusește să ne ducem de-aici, că au pus ei stăpânire pe tot...” (p. 132-133).

Bun cunoscător al realităților din stânga Prutului (fusesse și înainte de Unire la Chișinău și ținea legătura cu unele personalități basarabene) și sensibil la problemele cu care se confrunta provincia la acea vreme, Sadoveanu ne-a lăsat pagini de un real interes, din care putem afla „pulsul” societății basarabene de atunci, mentalitatea locuitorilor și percepția lor de sine, toate acestea presărate savuros cu elemente de schiță fiziologică și cu descrieri iscusite ale naturii.

Eugenia BOJOGA

Lecția de istorie □ Lecția de istorie □ Lecția de istorie □ Lecția de istorie □ Lecția de istorie

al Seminarului Teologic Ortodox de la Mănăstirea Neamț (1864), al Institutului Teologic al Universității din Sibiu (1968) și tot în acel an este hirotonit preot, iar la 31 decembrie 1972, este tuns în monahism. A fost stareț al mănăstirilor Sinaia, (1977-1981), Cernica (1981-1985), arhiepiscop vicar al Episcopiei Râmnicului și Argeșului, Episcop al Episcopiei / Arhiepiscopiei Argeșului și Muscelului (din 1990). Este membru al U. S. din România (2006).

■ 7/1854 – n. Paul I. Oceanu (Constantinescu), la Ocea / Topolița, Neamț (d. 3. 01.?,

București), medic veterinar, profesor. A urmat școala primară în Târgu-Neamț, gimnaziul la Iași, Școala Veterinară, București; a lucrat în Județele Fălciu, Vaslui; s-a specializat în Franța (1883-1885); a practicat medicina ve-

Rememorări nemțene

terinară în Ialomița, Turnu-Severin; profesor la Școala Superioară de Medicină Veterinară (1888). Primul medic din România care a efectuat operația de castrare la vacă (1894) și primul din lume care a efectuat operația de castrare la

bivolită (1895). Lucrări: „Ovariectomia la iapă, vacă, bivoliță, scroafă și cățea”; „Efectele fiziologice ale ovariectomiei la capră”, comunicare la Academia de Științe din Paris, cu Aurel Babeș (1905); „Epidemiologia febrei aftoasă” (1903); în delegația României la Primul Congres Internațional de Patologie Comparată (Paris, 1912).

■ 7/1925 – n. Elena Botez-Butnaru, la Piatra-Neamț, soprană. A fost eleva Sidoniei Hogaș, a absolvit Academia de Muzică și Artă Dramatică, București, solistă la Opera din București și prim-solistă la Opera din Timișoara, interpretând peste 30 de ani, alături de Nicolae Herlea, Dan Lordăchescu, Viorica Cortez. Turnee: Franța, Italia, Germania, Polonia ș. a. Colaborează la Catedra

Constantin TOMȘA

(continuare în pag. 16)

În orice clipă a existenței avem ceva de învățat și putem să îi învățăm și pe alții ceva!

• Interviu cu profesorul Gheorghe APETREI

Dacă ar fi să faceți un bilanț al anilor petrecuți la catedră, ce notă i-ați acorda profesorului Gheorghe Apetrei?

– Cred că am avut și ani mai buni și ani în care puteam să fac mai mult. Sunt animat de dorința de a ajunge la sufletul elevilor mei, astfel încât, de la fiecare întâlnire să plecăm cu ceva nou acasă, atât eu cât și elevii mei. În orice clipă a existenței avem ceva de învățat și putem să îi învățăm și pe alții ceva!

O notă... cred că 9! Sigur aș fi putut și mai mult! Întotdeauna e loc și de mai bine!

– *Apropo de nota pe care v-o acordați, cât de importante sunt pentru dvs. calificativele pe care vi le atribuie elevii? Aveți o poreclă?*

– Păi sunt importante, chiar foarte importante. Sunt mijlocul prin care ne putem autoregla activitatea, adică mijlocul prin care ne putem îmbunătăți activitatea. Să știți că elevii apreciază corect gradul de implicare a unui profesor în activitatea didactică. Ne place sau nu, să știți că evaluările făcute de elevi sunt în majoritatea cazurilor realiste și trebuie să ținem cont de ele. Să știți că întotdeauna apreciază, un profesor exigent, dar corect în același timp. Nu știu de vreo poreclă, dar... cine știe!

– *Sunteți o persoană emotivă? S-a întâmplat să aveți de suferit consecințe grave ale emoțiilor dvs.?*

– Am în general emoții constructive. La examene sau în situații critice mă mobilizez exemplar cum s-ar spune. Nu am avut de-a face cu consecințe negative ale emoțiilor pe care le-am încercat. Cel mai mult mă mișcă sfârșitul anului școlar când cei pentru care ai muncit patru ani, la a căror creștere ai contribuit și tu, îți mulțumesc și zboară cu aripi puternice. Este o emoție a bucuriei pe care o dorești tuturor!

– *Ce v-a determinat să alegeți școala? Tradiție, vocație sau întâmplare?*

– Nu a fost o alegere întâmplătoare. Părinții mei au fost amândoi profesori iar eu am luat contact de mic cu diverse aspecte ale educației. Și acum îmi aduc aminte de agenda cu planul de muncă a tatălui meu, de planșele și trusa cu tocure și penițe REDIS cu ajutorul căruia făcea planșe

cu diverse scheme pentru laborator, diverse afișe cu dicționari de pe pereții școlii, săptămânile de lucru la planificări, planuri de lecție, ședințe etc. Putem spune deci tradiție! Îmi place ceea ce fac și o să o fac cât timp voi avea mintea limpede zic eu. Dacă e și vocație las pe alții să judece, mi-ar plăcea să spună că am vocație pedagogică!

Întâmplare sigur nu, mi-am dorit să devin profesor și să urmez exemplul părinților mei care au fost dascăli în satul în care m-am născut mai bine de 40 ani!

– *Care credeți că sunt slăbiciunile fundamentale ale școlii românești? Dar punctele ei cele mai tari? Puteți argumenta aplicat pe specialitatea pe care o predați/ pe munca dvs. de la catedră?*

– Slăbiciuni fundamentale... off! Sunt multe și trebuie să gândești mult să le arăți chiar pe cele mai importante. Am să enumăr doar câteva:

1. O groază de miniștri de nici noi profesorii nu le mai știm numele, fiecare vrând să „marcheze teritoriul” de parcă școala ar fi un loc de vânatoare. De aici multiple schimbări de legislație (unele „majore” – ex: „de mâine toată lumea la liceu”, „de mâine toată lumea la școlile profesionale”), metodologii care ajung în școli astăzi și trebuiau aplicate de ieri.

2. Un accent prea mare pus pe justificări scriptice ale calității orei și activităților noastre și mai puțin pe pregătirea orei în sine.

3. Cursuri și formări peste formări la care participă colegii noștri, dar de la care mulți își doresc doar hârtia aducătoare de puncte la dosar și nu identifică plus valoarea.

4. Se fac schimbări care dau bine ca imagine politică dar care în realitate nu pot fi aplicate cu succes, fie din lipsa resurselor (materiale sau umane), fie din faptul că cei care succed inițiatorului sunt orgolioși să ducă la bun sfârșit ideile bune ale acestuia... și mai sunt multe!

Puncte tari: dascălii care fac această activitate cu drag, cu pasiune și dragoste pentru copii. La disciplina pe care o predau s-au întâmplat

din punctul meu de vedere o serie de modificări de conținuturi în programă nu prea la locul lor! De la o cunoaștere treptată a lumii înconjurătoare începând cu clasele mici și apoi la cele mai mari cu formulări sintetice, lucrurile au fost puse cu fundul în sus. Nu e normal că unui elev de clasa a V-a chiar fiind și în secolul nostru să-i predați materia pe care eu am făcut-o în clasa a IX-a și a X-a de liceu. Nu se ține cont suficient zic eu de particularitățile de vârstă ale elevilor. Unii pot memora lucruri și noțiuni, dar noi ne dorim de fapt formarea de comportamente, atitudini, dobândirea de competențe! Off... cred că e bine să mă opresc!

– *Care ar fi primele trei decizii pe care le-ați lua dacă, Doamne păzește, ați fi pentru o zi ministrul învățământului?*

– Dacă e cu Doamne păzește înseamnă că cineva v-a informat că ar fi de rău dacă eu aș fi ministrul educației! Deci:

– minim 6% din PIB pentru educație
– în fiecare școală să fie minimum 4-5 ateliere în care personal bine specializat să efectueze ore de dezvoltare a abilităților practice, pregătirea practică

– reciclare o dată la 5 ani... ca pe vremuri la universitate

– măsuri de ordin legislativ de protejare și susținere a statutului cadrului didactic. Cadrul didactic trebuie receptat ca un model profesional de succes!

– *Vrând-nevrând, indiferent de timp sau de tipul școlii, desfășurarea procesului de învățământ presupune un anumit tipic, că să nu zic anumite clișee. Reușiți să le biruiți? Cum vă reîmprospătați forțele?*

– În ultimii 11 ani pe lângă obligația de catedră desfășor activități de management. Sunt atât de multe lucruri de făcut încât nu cred că e vorba de clișee deloc în activitatea mea. Când mă simt obosit și nu mai pot, iau o cafea și merg în cancelarie unde vorbesc cu colegii mei. E minunat să vezi ce oameni frumoși ai lângă tine, ce pasiuni au, cum se descurcă în viața de zi cu zi!

Cel mai mult mă relaxez însă atunci când mă odihnesc activ în stupina proprie, unde uit pe moment de toate problemele. Albinele au un mod aparte de a te fascina! Întotdeauna înveți de la ele ceva nou! Fac și grădinărie, cresc câini, găini și mai nou iepuri! Deci... odihnă activă, vorba tatălui meu!

Lecția de istorie □ Lecția de istorie □ Lecția de istorie □ Lecția de istorie □ Lecția de istorie

(urmare din pag. 15)

d e canto a Liceului de Artă, „Victor Brauner” din Piatra-Neamț.

■ 8/21/1884 – n. **Eugenia Popovici**, la Râmnicu-Sărat (d. 15. 10. 1965, Haga), profesoară de limba și literatura română. A absolvit Facultatea de Litere și Filozofie din București, s-a stabilit la Piatra-Neamț

(1910), a înființat, cu Natalia Foça, Școala Secundară Particulară de Fete „Eugenia Popovici și Valentina Foça” (1911). Numită directoare (1919), i se încredințează sarcina de a organiza Școala Normală de Fete, pe care o va conduce până în 1921, când revine la conducerea școlii secundare particulare, pe care, cu sprijinul lui P. P. Negulescu și I. Petrovici, o transformă în liceu de stat (1923), instituție ce-i va purta numele (azi, Colegiul Național „Calistrat Hogaș”) și unde a

rămas directoare până la pensie (1944). În acest timp, s-a construit localul. După moartea soțului (1949), pleacă în Olanda, la fiul său, George Popovici, inginer-diplomat la Haga. Colaborări „Avântul”; „Biruința”; „Reformatorul”; „Preocu-

Rememorări nemțene

pări didactice” ș. a.

■ 8/1967 – d. **Otilia Cazimir**, la Iași, (n. 12. 02. 1894, la Cotu Vameș, Roman.)

■ 10/1982 – d. **Geo Barton**, actor (n. 23. 03. 1912, la Piatra – Neamț.)

■ 13/1883 – n. **I.[oan] I. Mironescu**, la Tazlău, Neamț (d. 22. 07. 1939), medic, scriitor. Absolvent al Facultății de Medicină, doctorat (1912) și studii de specializare la Berlin. Profesor universitar și șef de clinică (1921). A debutat cu

proză scurtă („La priveghiu” și „La praznic”) în revista elevilor. Colaborări: „Viața românească”, „Însemnări ieșene”, „Solia Moldovei”, „Avântul”, „Însemnări literare”. Debut editorial: „Sandu Hurmuzel”, (1916). „Scrieri”. Alte volume: „Oameni și vremuri”, 1920; „Într-un colț de rai” (desene de A. Murnu), 1930; „Catiheții de la Humulești”, 1938; „Tulie Radu Teacă”, pref. Mihail Sadoveanu, 1940; „Scrieri”, ed. îngr. de Cezar Țucu, 2006.

■ 13/1949 – n. **Eugen Stețcu**, la Roman, poet format în cenaclurile literare „Cezar Petrescu” și „Panait Mușoiu” din orașul natal. Este fiul cunoscutului profesor, istoric și critic literar Neculai Gr. Stețcu. Debut (1996) cu placheta „Mitologii și sentimente”, cu o prefață de Eugen Simion, urmată de „Pe vocala unui zeu”, 2005 și „Pânza mov a obsesiei”, 2012.

În orice clipă a existenței avem ceva de învățat și putem să îi învățăm și pe alții ceva!

L Dincolo de cantitatea de informație pe care sunteți obligat să o transmiteți prin programa școlară, încercați să lucrați și asupra caracterului elevilor dvs.? Cu ce rezultate? Sunteți temut sau iubit?

– Aici e cea mai mare problemă a mea ca profesor! Întotdeauna rămân în urmă cu informația obligatorie din programă deoarece vreau să le răspund elevilor conform propriilor nevoi. E mult mai important să perceapă și însușească valori precum bunătatea, cinstea, omenia, hărnicia, responsabilitatea decât orice altceva!

– În ce relație sunteți cu modelul dvs. de dascăl?

– Foarte bună, încerc să îl imit și mai adaug și de la mine!

– Cu ce performanțe vă mândriți, dincolo de activitatea de la catedră?

– Cu o familie frumoasă care mă susține și pe care o susțin. Soția îmi este colegă din primul an de facultate și până în momentul de față, am doi copii minunați de care mă bucur în fiecare zi. Băiatul este licean în clasa a X-a iar fetița va începe ciclul primar anul acesta. Sunt niște copii foarte buni și aș dori oricărui părinte să aibă bucuriile pe care eu le trăiesc de pe urma copiilor.

Mă mândresc și cu faptul că de-a lungul timpului am format, ajutat și sfătuit zeci de prieteni în practicarea apiculturii, îndeletnicire pe care am moștenit-o de la tatăl și bunicul meu. Cred că fac acest lucru la un nivel performant și sunt mândru de asta!

– Ați vrea să adăugați o întrebare la care ați fi dorit să răspundeți?

– Nu, vă mulțumesc!

A întreat Mircea ZAHARIA

Elogiu dascălilor orheieni

La Orhei, în ajunul Zilei Sindicalistului, marcată pe 7 iunie în Republica Moldova, și-a ținut lucrările ședință festivă dedicată acestui remarcabil eveniment pentru marea familie a sindicaliştilor din diferite branșe, reunite sub umbrela Confederației Naționale a Sindicatelor (CNSM). Grație vrednicului profesor Simion Boțan, președinte al Consiliului raional al Federației Sindicale a Educației și Științei (FSEȘ), solemnitatea a căpătat un plus de conotație: bilanțul anului școlar, Gala laureaților concursului raional „Cel mai bun sindicalist al anului de studii” și lansarea unor proiecte pentru vacanța mare.

Pentru începutul întrunirii, președintele Simion Boțan a prezentat oaspeții redutabili sosiți în masă la „floarea” învățământului din Orhei: oficialități din conducerea Confederației Naționale a Sindicatelor și a Federației Sindicale din Educație și Știință, lideri sindicali din Chișinău, Hâncești, Ștefan Vodă, Rezina, Ungheni ș. a. Au fost prezenți, de asemenea,

reprezentanți ai autorităților publice din Orhei, lideri sindicali locali. După acest moment protocolar, amfitrionul Simion Boțan a oferit microfonul oaspeților care au adresat asistenței pedagogice orheiene mesaje cordiale de felicitare și considerație cu prilejul finalizării cu succes a anului de studii 2018-2019 și debutului vacanței de vară. Majoritatea vorbitorilor au subliniat contribuția semnificativă a sindicaliştilor din Educație la protejarea drepturilor fundamentale ale angajaților din domeniu, implicarea lor susținută în implementarea Legii unice de salarizare. Totodată s-au adresat către Guvern și Parlament propuneri concrete, solid argumentate, pentru modificarea anumitelor clauze ale actului legislativ menționat. Vorbitorii s-au referit la problema eradicării fenomenului de exod masiv al populației active din Moldova, precum și la cea a contracarării sărăciei cumplite a oamenilor de vârstă pensionară, și nu numai. În această ordine

de idei, s-a lansat propunerea de dinamizare a dialogului social și a cooperării constructive în configurația parteneriatului amiabil APL – oameni de afaceri – sindicate întru asistarea și încurajarea, nu doar morală, a pensionarilor – foști și actuali sindicalişti. Or, „asigurarea lor cu suport necondiționat este misiunea nobilă a activiștilor sindicali”, susțin atât factorii de decizie din Orhei, cât și conducerea CNSM, care au dat asigurări că vor sprijini toate inițiativele și acțiunile pentru îmbunătățirea condiției social-economice și de viață a membrilor de sindicat.

În continuare Simion Boțan a prezentat cartea de vizită a organizației sindicale a Educației din Orhei, una dintre cele mai reprezentative din republică (2800 de membri întruniți în 114 organizații primare), subliniind inițiativele și realizările colegilor săi privind acordarea unui șir de facilități suplimentare membrilor de sindicat.

În intervențiile lor, Ghenadie DONOS și Nadejda LAVRIC, reprezentanți ai CG al FSEȘ, au remarcat buna întocmire a Regulamentului cu privire la concursul „Cel mai bun sindicalist al anului de studii”, Victor SÂNCHESTRU, președintele CR Ștefan Vodă al FSEȘ, și-a exprimat opinia că impresionanta tradiție înrădăcinată la Orhei este imperioasă și demnă de urmat și de către alți lideri sindicali, iar Lilia SAVIN, președintele CR Ungheni al FSEȘ, a declarat că intenționează să preia acest exercițiu de bună practică, implementat de către prof. Boțan. Cu vînte de laudă pentru ținuta prezentei sârbători a rostit și pensionarul orheian, Tudor BOGDAN, om cu peste 50 de ani de apartenență la Sindicat, dar și tânărul lider al comunității academice a Moldovei, Oleg CHIHAI, care a încheiat astfel: *cer solemn acordul colegului Simion BOȚAN de a-mi fi mentor în cauza de perfecționare a prestației mele de lider sindical*”.

Sărbătoarea de suflet dăruită cu generozitate de către CR Orhei s-a încheiat cu un spectacol de zile mari, cu protagoniști valoroși veniți din Chișinău, alături de care a cules un mănunchi de aplauze frenetice și ansamblul de dansatori al gimnaziului „Ion și Doina Aldea-Teodorovici” din localitate.

Spectatorii au avut parte de clipe emoționante în care au contactat în direct cu interpretii îndrăgiți, fredonând în unison cu ei melodiile ce se bucură de o mare popularitate în mediul pedagogilor. (N. R. – Text prescurtat)

Tamara LUPUȘOR

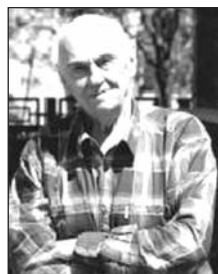
Lecția de istorie □ Lecția de istorie □ Lecția de istorie □ Lecția de istorie □ Lecția de istorie

14/1884 – n. **Ioachim Botez**, la Bistrițioara, Neamț (d. 12. 06. 1956, București), profesor, prozator. Școala primară în satul natal, Liceul „Dimitrie Cantemir” și Facultatea de Litere și Filosofie din București. A predat la Liceul „Petru Rareș” din Piatra-Neamț, apoi la o școală din București. Colaborări: „Foaia populară”, „Anuarul Liceului «Petru Rareș»”, „Curentul”. Cartea sa „Însemnările unui belfer”, ce reține atenția lui Pompiliu Constantinescu și Eugen Lovinescu, îl anunță „un mare prozator în devenire”. Volumele de după 1944 plătesc tribut sistemului politic al vremii: „Șchițe și însemnări din școala de ieri și de azi”; „După o jumătate de veac”; „De azi și de demult”; „Prin București odinioară și astăzi” ș. a.

■ 15/1929 – n. **Petru-Virgiliu Petrescu**, la Piatra-Neamț, artist plastic. Frecventează ocazional

cursuri la Institutul de Artă din Iași. A deprins tehnicile grafice sub îndrumarea lui Vasile Dobrian. Membru U. A. P. Specializat în tehnici de mozaic, sgraffito, ceramică pictată, frescă, vitralii, pictură în ulei. A participat la peste 80 de saloane oficiale,

Rememorări nemțene

expoziții naționale, internaționale. Expoziții externe: Cehoslovacia, Anglia, Elveția, Franța, Germania, Italia, Iugoslavia, Japonia, Olanda, Polonia, Spania, Venezuela. Premii la Bienala „Lascăr Vorel”, Piatra-Neamț, și la „Voronețiana”, Suceava.

■ 15/1839 – n. **Sofia Cocea**, la Fălticeni (d. 27. 10. 1861, Vaslui), publicistă și autoare de versuri. Începe să învețe într-un pension din Iași, continuă la Târgu-Neamț și își încheie studiile la Școala Centrală din Iași (1856). După ce i se respinge o cerere pentru o bursă de studii în străinătate, se va căsători, cu profesorul G. Hrisoscolev (1859) și va fi profesoară la Târgu-Neamț, apoi la Vaslui. Colaborări: „Gazeta de Moldavia”, „Foiletonul zimbriului”, „Românul”, „Gazeta poporului”, „Dacia”, „Steaua Dunării”, „Tribuna”. Traduceri: „M-me de Genlis, Palmira și Flaminia sau Secretul”; Al Duval, „Maria sau Muștrările de cuget a unei mame”, „Operele doamnei Sofiei Chrisoscolev, născută Coce”, 1862.

■ 16/1884 – n. **Nicolae I. Dăscălescu**, la Căciulești, Neamț (d. 28. 09. 1969, Piatra-Neamț),

(continuare în pag. 18)

„M-am strădui să-mi fac datoria față de învățământul românesc așa cum am putut eu mai bine”

• **Interviu cu prof. înv. primar Florin Nicolau**

Fiu de învățători, Florin Nicolau s-a născut la 25 aprilie 1965 în comuna Bârgăuani, jud. Neamț

- absolvent al Școlii Generale Nr. 3 Piatra-Neamț, promoția 1979

- absolvent al Școlii de Muzică Piatra-Neamț, 1979, membru în orchestra Școlii de Muzică la fagot

- cursuri la Școala Populară de Artă, acordeon și chitară clasică Este absolvent al Liceului Pedagogic „Gheorghe Asachi”, promoția 1983

- absolvent al Colegiului Universitar de Institutori Piatra-Neamț, specializarea institutor-ecologie, 2004

- absolvent al Universității „Ștefan cel Mare” Suceava – Facultatea de Științe ale Educației, specializare Pedagogia Învățământului Primar și Preșcolar, 2009

- absolvent al Universității „Ștefan cel Mare” Suceava – Facultatea de Științe ale Educației, specializare Master – Managementul Instituțiilor Educative, 2011.

Dacă ar fi să faceți un bilanț al anilor trecuți la catedră, ce notă i-ați acorda profesorului Florin Nicolau?

În momentele de cumpănă ale vieții începi să faci bilanțul. După 36 de ani de activitate în învățământ, cum m-aș autoevalua? Ce notă mi-aș da? Sau, mai nou, calificativ... Mă uit în urmă și constat că nu regret nimic din ceea ce am făcut. Dacă ar fi s-o iau de la capăt, poate nu le-aș face pe toate la fel, experiența își spune cuvântul, dar precis nu le-aș face perfect, nimeni nu poate fi perfect. Consider că mi-am făcut datoria față de societate, față de elevii pe care i-am crescut și pe care pot să-i privesc în ochi cu mândrie. Pe de altă parte, dacă nu mă laud eu, nu mă laudă nimeni. Cu lipsă de modestie, cred că aș merita nota 9. Sau nu... Cu siguranță, unii ar considera că sunt arogant, am înțeles însă că niciodată nu-i poți mulțumi pe toți, așa că rămân la 9 (nouă).

Apropo de nota pe care v-o acordați, cât de importante sunt pentru dvs. calificativele pe care vi le atribuie elevii? Aveți o poreclă?

Cum mă evaluează elevii? Calificativele pe care mi le atribuie sunt foarte importante pentru mine. Cele mai importante sunt cele pe care mi le acordă copiii mei de-acasă, dar și ceilalți sunt tot ai mei și mă mândresc cu ei. Copiii simt când sunt iubiți și răspund la iubire cu iubire. E o bucurie să intri în clasă și să-i găsești așteptându-te cu zâmbetul pe buze. E o bucurie când te întrebă orice, unele întrebări fiind chiar puțin incomode,

dar asta înseamnă că au încredere în mine. Așa cred eu. Poreclă? Generația mea avea porecle pregătite pentru majoritatea profesorilor: „Droj-diua”, „Catena”, „Dioda cu vid”... Pe elevii mei îi aud strigând de la etaj când urc cu greu scările doar „vine Domnu!”.

Sunteți o persoană emotivă? S-a întâmplat să aveți de suferit consecințe grave ale emoțiilor dvs.?

Sunt o persoană emotivă. Consider că trebuie să fii nesimțit ca să n-ai emoții. Încerc totuși să le exteriorizez mai puțin. Îmi place să mă bucur pentru orice realizare, cât de mică, a mea sau a copiilor mei, la care mă fac și eu părtaș. Nu mă supăr des iar când mă supăr îmi trece repede. Am avut și de suferit de pe urma exprimării în mod public a părerilor personale în fața unor persoane mici ca și caracter, dar aflate în funcții importante. Le-am iertat, dar nu le-am uitat. Nu cred că au avut ceva personal cu mine, probabil au suferit unele traume în copilărie. Vă rog să-mi permițiți să nu detaliez, întrucât doamnele respective sunt încă în activitate, iar cine s-a fript cu ciorbă suflă și în iaurt!

Ce v-a determinat să alegeți școala? Tradiție, vocație sau întâmplare?

Cariera didactică este o tradiție în familia mea. Părinții mei au fost învățători peste 40 de ani fiecare, au fost oameni apreciați și respectați în societate. N-a fost o întâmplare alegerea acestui drum în viață, tata (Dumnezeu să-l ierte) fiind cel care a știut să mă motiveze! Părerea mea este că

am vocația necesară pentru ceea ce fac, dar e părerea mea, poate fi subiectivă...

Care credeți că sunt slăbiciunile fundamentale ale școlii românești? Dar punctele ei cele mai tari? Puteți argumenta aplicat pe specialitatea pe care o predați/ pe munca dvs. de la catedră?

Slăbiciunile fundamentale ale școlii românești? Cred că școlii românești îi lipsește caracterul practic. Elevii noștri nu știu să țină în mână un ciocan, o șurubelniță, nu știu să bată un cui sau să înfileteze un bec. Performanțele internaționale ale elevilor români și plecarea în masă a absolvenților de liceu, facultate și nu numai, demonstrează că școala românească pregătește cel mai bun muncitor pentru patron. Auzim despre elevi români plecați în Italia sau Anglia, aici absolvenți de clasa a IV-a, acolo înscriși direct în clasa a VI-a și spunem cu mândrie: „Ce școală bună avem în România! Mai bună ca în Italia! Mai bună ca în Anglia!” Atât timp cât muncitorul român muncește pentru patronul italian sau pentru cel englez și nu invers, dați-mi voie să nu cred că avem o școală mai bună ca a lor.

Care ar fi primele trei decizii pe care le-ați lua dacă, Doamne păzește, ați fi pentru o zi ministrul învățământului?

Ministru al Învățământului!!! Ar fi o mare onoare! În țările civilizate învățământul chiar este apreciat, este considerat foarte important. Nu poți, ca în calitate de cel mai important om în stat, să vii cu mesajul, în prima zi de școală, că „Nu-i nevoie să fii premiant ca s-ajungi președinte!”, iar pe profesori să-i blamezi, să-i demonizezi și să-i demonizezi spunând că sunt „sursă de inflație în România”. Ce decizii aș lua? Tentații ar fi multe, dar... trebuie să vă răspund politic:

- cursarea reală a profesorilor privind noțiuni minime de utilizare a informației în predarea disciplinei;

- asigurarea dotărilor informatice în fiecare sală de clasă;

- numirea unui colectiv de consilieri ministeriali din rândul cadrelor didactice active practice și care să fie schimbați anual, pentru a nu pierde legătura cu realitățile din sistem.

Vrând-nevrând, indiferent de timp sau de tipul școlii, desfășurarea procesului de învățământ presupune un anumit tipic, ca să nu zic anumite clișee. Reușiți să le biruiți? Cum vă reîmprospătați forțele?

Lecția de istorie □ Lecția de istorie □ Lecția de istorie □ Lecția de istorie □ Lecția de istorie

(urmare din pag. 17)

general de corp de armată. Absolvent al Școlii de Ofițeri de Artilerie și Geniu, din București și al Școlii Superioare de Război. S-a distins în timpul Primului Război Mondial în luptele de la Slănic-Moldova și Cireșoaia. Participă la Al Doilea Război Mondial pe diferite fronturi. În timpul regimului comunist, a fost arestat și umilit, drept pentru care, după eliberare, când se va încerca reabilitarea sa, va refuza orice onoruri. Funcții: secretar general al Ministerului Apărării, comandant de divizie, de Corp de Armată, de Armată.

■ 17/1825 – n. **Elena Cuza**, la Iași (d. 2. 04. 1909, Piatra-Neamț), „sfânta”, cum o numeau localnicii, soția domnitorului Alexandru Ioan Cuza. După moartea lui Cuza, va fi soră la Spitalul de

Copii „Caritatea” din Iași, iar din 1903 se stabilește la Piatra-Neamț, în casa situată pe Strada „Ștefan cel Mare” cumpărată, pe când se afla în Elveția, de la familia ing. Bacalu. Aici a trăit discret ultimii ani de viață, făcând acte de caritate,

Rememorări nemțene

donația către primul spital al orașului, care funcționa în localul unde este azi Centrul de Îngrijiri Comunitare. La 24 ianuarie 1909, când se împlinneau 50 de ani de la Unire, a fost vizitată de Nicolae Iorga, iar manifestările dedicate evenimentului s-au desfășurat în fața casei sale.

■ 18/1938 – n. **Paul Findrihan** la Icușești, Roman (d. 22. 07. 2004, Piatra-Neamț), profesor, publicist. A absolvit Liceul „Roman-Vodă”, Facultatea de Filologie-Istorie a Universității București

(1960), profesor și director la Săbăoani, Neamț, referent și secretar literar al T. T. din Piatra-Neamț (1966-1998), autor (colab.) a primului corpus de documente privind activitatea T. T. („Remember”, „Breviar” și „TT”). Membru în comisia de redactare a unui „Lexicon” al teatrului românesc. A editat – singur sau în colaborare: Revista „Zigzag” (1984-1989), Caietele-program ale spectacolelor TT. A participat la realizarea unor manifestări cu public, „Antologia Scriitorilor Români Contemporani” și „Colocviile critice”. Colaborări: Ziarul „Ceahlăul”, revistele „Asachi” și „Apostolul”.

„M-am străduit să-mi fac datoria față de învățământul românesc așa cum am putut eu mai bine”

Un domn cu multă experiență în minister, nu dau nume, spunea nu de mult că în cariera sa a văzut foarte multe reforme în învățământ. Toate au început cu învățământul primar și majoritatea s-au terminat tot acolo. Din punctul meu de vedere, toată activitate pe care am desfășurat-o a avut în centru elevul. Indiferent de regim, de reforme, de orice, m-am străduit să-i educ și să-i instruiesc. Un anumit tipic, clișee, obișnuință, prea puțin, deoarece la patru ani am schimbat colectivele de elevi, am schimbat programele, am schimbat manualele, am schimbat stilul de predare. Am încercat să păstrez tot ce a dat randament, satisfacție și să elimin schimbările de formă. Rutină? Nu, prefer să o numesc experiență și să o pun în slujba elevului.

• *Dincolo de cantitatea de informație pe care sunteți obligat să o transmiteți prin programa școlară, încercați să lucrați și asupra caracterului elevilor dvs.? Cu ce rezultate? Sunteți temut sau iubit?*

Programa școlară este obligatorie. Indiferent de părerea unuia sau a altuia dintre noi, ea trebuie realizată integral. N-am uitat niciodată, însă, că elevii trebuie să fie în primul rând educați. Copii te răsplătesc prin comportamentul lor, prin faptele lor. Te fac să fii mândru că ai

pus și tu o cărămidă la temelie lor. Am copii cu care mă mândresc! Am copii pe tot globul, în Australia, în Canada, Anglia, Belgia, Italia, Spania, România. Am copii care călătoresc pe tot globul, în locuri unde nu am s-ajung decât cu gândul. Păstrez legătura cu copiii mei, sunt alături de ei la evenimentele importante din viața lor. Am copil care a scris o carte la lansarea căreia am participat și unde, o poezie îmi este dedicată!! Am crescut copii minunați pe care îi iubesc din tot sufletul și care, la rândul lor, mă iubesc la fel de mult. Sunt sigur de acest lucru!

• *În ce relație sunteți cu modelul dvs. de dascăl?*

M-am străduit să iau ce-i bun de la fiecare. Am avut ocazia să merg în foarte multe inspecții școlare din care am învățat și ce să faci și cum să faci dar și ce nu trebuie să faci. Am avut modele demne de urmat pe părinții mei, pe unii profesori din școala generală, mulți din Liceul pedagogic, din colegiu și din facultate. Am avut și contraexemplu, nu puține, pe care le-am încadrat la „așa NU!”. Mi s-a mai spus că semăn cu Ion Creangă sau cu Domnu' Trandafir... Am încercat și cred că, în mare parte am și reușit, să fiu un om bun, să fac bine peste tot pe unde am călcat.

• *Cu ce performanțe vă mândriți, dincolo de activitatea de la catedră?*

Cu ce performanțe mă mândresc? Mă mândresc, în primul rând, că sunt învățător. Mă mândresc cu faptul că am fost metodist ISJ și mi-am ajutat colegii să-și obțină gradele didactice la care au aspirat. Sunt metodist CCD, calitate în care, cu mulți ani în urmă, am făcut parte din colectivul care a redactat primele modele de planificări pentru colegii din Neamț și nu numai. Mi-am ajutat colegii și ca formator în cadrul programului COMPAS sau în înțelegerea predării integrate la clasa pregătitoare. Mă mândresc cu locurile pe podium, câștigate de elevii îndrumați de mine, la concursuri și olimpiade școlare și nu exagerez când spun că este vorba de sute astfel de premii. Mă mândresc cu performanțele elevilor mei obținute în gimnaziu, la licee sau în facultăți! Mă mândresc cu cărțile pe care le-am editat, împreună cu soția mea și care conțin lucrări literare ale elevilor noștri. Am încercat permanent să fiu „la înălțime”, fără să forțez nota, cu calm, cu respect față de colegi și față de elevi, cu dragoste față de școală... M-am străduit să-mi fac datoria față de învățământul românesc așa cum am putut eu mai bine.

A întrebat Mircea ZAHARIA

„Vacanțe Muzicale la Piatra-Neamț”, ediția a XLVI-a

În perioada 30 iunie-6 iulie, Centrul pentru Cultură și Arte „Carmen Saeculare” Neamț organizează cea de a XLVI-a ediție a „Vacanțelor Muzicale la Piatra-Neamț”. Timp de șapte seri, ținutul Neamț va fi cuprins de acorduri ale celor mai diverse genuri muzicale: simfonic, pop, operă, rock, jazz, muzică veche, corală sau camerală.

Deschiderea ediției curente se va petrece în atmosfera medievală a Cetății Neamț, loc istoric în care va performa Orchestra Simfonică București.

De luni, 1 iulie, și până vineri, 5 iulie, municipiul Piatra-Neamț va găzdui în cadrul „Vacanțelor” câte două evenimente pe zi: de la ora 19:00 la Sala mare a Teatrului Tineretului, și de la ora 21:00, pe Platoul Curții Domnești, sub secularul Turn al lui Ștefan cel Mare. Publicul meloman va putea să audieze artiști precum celebrul muzician basarabean Eugen Doga, însoțit de membrii orchestrei simfonice

a companiei „Teleradio Moldova”, precum și pe Alexandru Tomescu, Sânziana Mircea, Omar Massa, Bianca și Remus Manoleanu, Corala „Universitas” a Universității „Al. I. Cuza” din Iași, tânăra și talentata pianistă pietreană Alina Azario (Azaharioaiei), care va fi însoțită de violonistul Adrian Iliescu, Ansamblul cameral „Musica Viva”, Andrei Tudor Band, Orchestra „Camerata Clasică” București, Ansamblul de muzică veche „Codex”.

Finalul ediției programează, în seara zilei de 6 iulie, de la ora 21:00, pe platoul de la Turn, o excepțională seară de operă, a cărei protagonistă va fi pietreanca Anda Louise Bogza, solistă a Operei de Stat din Praga. Ea va fi însoțită muzical pe scena „Vacanțelor” de orchestra Operei Naționale Române din Cluj-Napoca, la pupitul dirijoral urmând a se afla Adrian Morar. (Comunicat – Centrul pentru Cultură și Arte „Carmen Saeculare” Neamț)

Red.

Lecția de istorie □ Lecția de istorie □ Lecția de istorie □ Lecția de istorie □ Lecția de istorie

20/1938 – n. **Mihai Merticaru**, la Bețești, REDIU, Neamț, profesor, poet, publicist, membru al U. S. A. absolvit Facultatea de Filologie, Iași. A fost redactor la Ziarul „Ceahlăul”. Colaborări: „Convorbiri literare”, „Antiteze”, „Asachi”, „Spirit critic”, „Flacăra” și în reviste didactice. Cărți de poezie: „Vânătoare princiară”, „Catedrala de azur”, „Scriere cunei-formă”, „Întâlnire pe pod”, „Imperiul lupului”, „Împărăția clipei. 333 micropoeme în stil haiku”, „Arca lui Petrarca”, „Împărăția frigului”, „Geometrie lirică. 66 de sonete”, „Umbra păsării, poeme alese”, „Arta euritmiei, 74 de sonete”, și

cărți didactice. („Repere literare și stilistice” ș. a.)

■ 21/1949 – n. **Dan Cepoi**, la Târgu-Neamț (d. 2008, Piatra-Neamț), pictor. Absolvent al Facultății de Arte Plastice, Iași. Membru al U. A. P. În paralel cu activitatea didactică la Piatra-Neamț,

Rememorări nemțene

expune permanent, în cadrul expozițiilor colective, ocazionale sau anuale, și participă la Taberele de pictură: Almaș, Văratec, Durău, Dumbrava. Este prezent în selecțiile Filialei Neamț a U. A. P. pentru expozițiile deschise la Iași (1985), Târgu-Mureș și Piatra-Neamț (1987), București (1986), Bienala „Lascăr Vorel”, Piatra-Neamț. Au publicat reproduceri după lucrările sale revistele: „Arta”, „Orizonturi românești”, „Vatra”. Prezent în numeroase colecții particulare din țară și de peste hotare.

■ 28/1912 – n. **Sergiu Celibidache**, la Roman (d. 14. 08. 1996, lângă Paris), muzician, compozitor, membru de onoare al Academiei Române. A absolvit liceul în orașul natal. Se consacră muzicii, pleacă la Berlin unde studiază la Școala de Înalte Studii Muzicale (1936) și debutează (1945) la pupitul Filarmonicii. Dirijează cu regularitate renumite orchestre simfonice europene; ține cursuri de perfecționare în arta dirijorală la Academia Muzicală din Siena (1960-1962), iar mai târziu la Fontainebleau și la München pentru tineri dirijori. Autorul unui „Requiem”, a patru simfonii și al unui Concert pentru pian și orchestră, rămase în cea mai mare parte inedite. A condus Orchestra Filarmonică din Paris (din 1969), director al Filarmonicii din München (din 1979), pe care o va dirija și la Ate-neul Român (1978 și 1990).

Elevi romașcani premiați la Concursul Național „Petru Poni”

În perioada 24-26 mai s-a desfășurat, la Vaslui, a X-a ediție a Concursului Național „Petru Poni”, organizat de ISJ Vaslui și Ministerul Educației Naționale, adresat elevilor de liceu de la profil tehnologic. La această ediție au participat 134 de elevi, din 35 de județe, cu performanțe deosebite în domeniul chimiei, care au susținut o probă teoretică și una practică, în zile diferite, pe parcursul a câte trei ore de lucru, înfăptuind ISJ Neamț.

Județul Neamț a participat la acest concurs cu un lot format din șase elevi selectați la etapa județeană a competiției, cinci dintre aceștia, toți din Roman, obținând rezultate foarte bune.

Astfel, Laura Cristiana Petrișor, elevă în clasa a XI-a la Colegiul Tehnic „Petru Poni” din Roman, pregătită de profesor Maria Rusu, a obținut Premiul II. Alin Viorel Ciobanu, elev în clasa a IX-a, și Daniel Gabriel Ciocan, elev în clasa a XI-a, de la Liceul Tehnologic „Vasile Sav” din Roman, pregătiți de profesor Paula Leancă, au obținut Mențiune din partea Ministerului Educației Naționale. Emanuel Iosif Ghiuzan și Marius Andrei Bogleș, elevi în clasa a XI-a la Liceul Tehnologic „Vasile Sav” din Roman, pregătiți de profesor Liliana Aniței, au obținut Mențiune Specială.

„De remarcat faptul că acești elevi sunt pregătiți în Centrul de Excelență Neamț, filiala Roman – clasa de chimie tehnică IX-XI și au experiență competițională acumulată în anii anteriori, iar în calitate de lectori în acest an școlar au fost doamnele profesor Paula Leancă și Gaiuina Condurat. Felicitări, admirație și considerație pentru elevii, profesorii și părinții implicați”, au transmis reprezentanții ISJ Neamț.

Colegiul Național „Roman-Vodă” a primit titlul de „Școală Europeană”

În acest an, Ministerul Educației Naționale a organizat cea de-a XVI-a ediție a Competiției

Naționale pentru obținerea certificatului „Școală Europeană”, competiție la care au participat 136 unități de învățământ preuniversitar ce au derulat proiecte din cadrul programelor europene din domeniul educației și formării profesionale.

Festivitatea de decernare a premiilor a avut loc marți, 4 iunie, la Palatul Parlamentului în București, în prezența ministrului Educației, Ecaterina Andronescu. Din cele 136 de școli înscrise în competiție, 87 au primit această distincție în 2019, iar din județul Neamț au primit trofeul de „Școală Europeană” trei unități de învățământ: Colegiul Național „Roman-Vodă” din Roman (locul 32), Colegiul Tehnic „Gheorghe Cartianu” din Piatra-Neamț (locul 34) și Colegiul Național de Informatică Piatra-Neamț (locul

70). Fiecare unitate de învățământ a primit certificatul „Școală Europeană – 2019” și un premiu în valoare de 5.000 de lei, care va fi utilizat pentru dotări.

„Astăzi, Colegiul Național «Roman-Vodă» a obținut titlul de «Școală Europeană» în urma activităților efectuate în cadrul proiectelor Erasmus+ în ultimii trei ani. Delegația trimisă la Palatul Parlamentului pentru premiere a fost formată din doamna director, profesor Mihaela Tanovici, doamna profesor Magda Ghercă și președintele Consiliului Școlar al Elevilor din cadrul Colegiului Național «Roman-Vodă», Monel Gherghel, dar să nu uităm echipa de profesori și elevi ai colegiului care s-a implicat în derularea proiectelor”, au transmis reprezentanții Consiliului Școlar al Elevilor din cadrul Colegiului Național „Roman-Vodă”.

Titlul de „Școală Europeană” a mai fost obținut, în ultimii ani, de Liceul cu Program Sportiv din Roman (în 2014, titlu obținut pentru a

Panoramic romașcan

treia oară consecutiv), precum și de Colegiul Tehnic „Danubiana” din Roman (2014 și 2017) și de Colegiul Tehnic „Petru Poni” din Roman (2018).

Școala Primară „Mușatinii”, autorizată de ARACIP, așteaptă înscrierea micilor școlari

Echipa care a inițiat înființarea Școlii Primare „Mușatinii” din Roman și a demarat procedura de evaluare în vederea autorizării a primit, în perioada 16-17 mai, vizita evaluatorilor Agenției Române de Asigurarea Calității în Învățământul Preuniversitar (ARACIP). Activitatea desfășurată pe parcursul celor două zile a fost o colaborare eficientă între echipa școlii și cea a evaluatorilor ARACIP. La activitățile prevăzute în agenda vizitei de evaluare a participat și inspector Maria Ghiniță, delegată din partea Inspectoratului Școlar Județean Neamț, ca observator al obiectivității dovezilor, argumentelor și aprecierilor îndeplinirii standardelor ARACIP, informează reprezentanții Școlii Primare „Mușatinii”, care va funcționa pe lângă Fundația „Episcop Melchisedec”.

Raportul de evaluare a Școlii Primare „Mușatinii”, cu care s-a finalizat vizita de evaluare, a îndeplinit toți indicatorii de calitate prevăzuți de standardele autorizării. Școala Primară „Mușatinii” este autorizată. Procedura își urmează cursul și peste câteva săptămâni, va fi primit de la Ministerul Educației Naționale documentul oficial care certifică autorizarea.

„Așteptăm părinții care își doresc pentru copiii lor un început al parcursului școlar garantat de o educație de calitate susținută de principii și valori socio-morale solide. Micii școlari vor beneficia de condiții optime de educație și dezvoltare a personalității într-un spațiu generos, sigur și foarte bine dotat, o programă care respectă curriculumul învățământului național al ciclului

elementar – inclusiv al clasei pregătitoare, 18 elevi – numărul maxim de elevi în clasă, și nu în ultimul rând, afectivitatea, răbdarea și competențele didactico- metodice a două doamne învățătoare, recomandate de rezultate și gradul didactic I. Confortul psihic al părinților este asigurat de programul școlar desfășurat în intervalul 8.00-17.00 care include: 08.00-12.00 activități instructiv-educative; 12.00-13.30 servirea mesei, activități recreative, odihnă; 13.30-17.00 activități opționale și After school. Taxa școlară de 550 de lei pe luna reprezintă un efort financiar, dar să reflectăm la următorul adevăr: «Dacă ai impresia că educația e scumpă, atunci încearcă să vezi cum e ignoranța» (Andy McIntyre)”, au precizat reprezentanții Școlii Primare „Mușatinii”.

O nouă ediție a concursului interjudețean „Creangă și copiii”, la Dulcești

La Căminul Cultural din Dulcești s-a desfășurat pe 31 mai cea de-a VIII-a ediție a concursului interjudețean „Creangă și copiii”, din cadrul proiectului „Valorile satului românesc păstrate în muzeul etnografic”, înscris în Calendarul activităților educative regionale și interjudețene la poziția 1640.

Ca parteneri în acest proiect au fost: Inspectoratul Școlar Județean Neamț, Casa Corpului Didactic Neamț, Clubul Copiilor Roman, Primăria Comunei Dulcești, Asociația Învățătorilor Neamț, Muzeul de Istorie Roman, Biblioteca Comunală Dulcești, Biserica „Pogorârea Sfântului Duh” Dulcești, 17 școli din județ și alte 11 școli din județele Timiș, Iași, Bacău, Suceava, Vaslui, Galați și Botoșani.

Concursul s-a adresat copiilor – secțiunea directă, în care echipele a câte patru copii au răspuns unor întrebări legate de viața și opera marelui povestitor, alături de prezentarea de dramatizări, scenete, monolog, dialog, recitări, șezători și dansuri populare, și o secțiune indirectă – privind realizarea de colaje și desene, având ca tematică aspecte din opera lui Creangă –, în timp ce cadrele didactice au prezentat diverse materiale privind viața și opera marelui povestitor, precum și poezii și proză despre ziua de 1 Iunie, Ziua Internațională a Copilului.

„Activitatea a fost eficientă, amplă, bine organizată și și-a atins scopul și obiectivele. Am dorit ca, prin acest concurs, să aducem în prezent informații despre viața și opera celui mai mare povestitor român, Ion Creangă, iubit și îndrăgit de copii, să dezvoltăm și să stimulăm potențialul creativ al elevilor, prin exprimare plastică sau direct, prin dramatizări, cântec și dansuri populare”, a afirmat profesor pentru învățământul primar Rodica Popa, din cadrul Școlii Dulcești.

(Sursa: Ziarul de Roman)

Red.

Amplificarea dimensiunii internaționale a școlilor prin proiectele Erasmus+

Pe lângă faptul că asigură managementul operațional al unității de învățământ și este direct responsabil de calitatea educației furnizate, directorul unei școli din România ar trebui să lanseze și proiecte de parteneriat cu unități de învățământ din străinătate și multe alte activități prin care să consolideze dimensiunea internațională a instituției pe care o conduce. Pentru aceasta sunt necesare abilități care pot fi dobândite și îmbunătățite și prin intermediul cursurilor de perfecționare, cu scopul de a transforma școala într-un mediu generos de formare, cu un bogat potențial uman și material, cu rezultate de palmares, un spațiu generator de inițiative valoroase, în care creativitatea, formarea personalității și buna educație să permită elevului transformarea într-un tânăr competent profesional, complet, un membru responsabil și serios al comunității europene.

Cu aceste gânduri am început și am participat la cursul de formare **How to make your school more international – a practice-based approach** (Cum să-ți faci școala mai internațională) – prin Programul ERASMUS+ 2017-1-RO01-KA101-036080, proiect de mobilitate în domeniul educației școlare, organizat de către firma finlandeză EUNEOS. Cursul s-a desfășurat în orașul Benalmadena din Spania, situat în partea de S-E a țării – Costa de Sol – pe coasta Mării Mediterane și la poalele Munților Soerra de Mijas.

Destinat directorilor, coordonatorilor de proiecte, profesorilor și altor membri ai personalului, cursul a acoperit o gamă largă de subiecte pe care școlile trebuie să le ia în considerare și să le abordeze atunci când introduc sau asigură internaționalizarea în unitatea lor: *Rolul managementului școlar, Planul de politică școlară privind internaționalizarea, Cum să devii un bun coordonator al internaționalizării, Cum să finanțăm proiectele internaționale, Formate de lucru la nivel internațional și cel mai bun mod de a dezvolta un proiect (virtual), Diferențele culturale – competențele interculturale* (inclusiv aisbergul cultural) și cum să vă stimulați elevii și profesorii să le dezvolte pe parcursul unui proiect, *Includerea dimensiunii europene și internaționale în curriculum ș. a.*

Metodologia cursului a dat posibilitatea tuturor participanților să se exprime și să învețe prin împărtășirea experiențelor proprii și a expertizei pe această temă. Lucrând în mod individual sau în grupuri, pe diverse subiecte concrete, s-au generat premisele creării unor noi proiecte pentru școlile noastre.

Desigur am avut așteptări mari de la acest curs, dar ele au fost depășite și consider că principalul câștig (pe lângă cel cultural) este dobândirea unui set de competențe pentru a putea dezvolta o viziune coerentă și o strategie de internaționalizare pentru școală, prin următoarele activități:

- Elaborarea unui plan de politică școlară privind internaționalizarea;
- Strategii de a deveni un bun coordonator al internaționalizării;
- Dezvoltarea formatelor de lucru internaționale;
- Înființarea unui parteneriat multilateral, bilateral, Regio în Erasmus Plus și modul de aplicare cu succes a unei finanțări Erasmus Plus;
- Dezvoltarea competențelor interculturale ale cadrelor didactice care participă la proiecte internaționale;
- Participarea la proiecte virtuale globale.

M-a impresionat și profesionalismul formatorilor, care au trebuit să facă față unui set de curiozități și întrebări ale cursanților, precum și setea de cunoaștere și informații venite din partea acestora din urmă. Am găsit necesar să împărtășesc toate achizițiile cognitive și deprinderile formate cu colegii mei de la Liceul Tehnologic Economic Administrativ Piatra-Neamț și trebuie să remarc și faptul că această experiență din Spania ne va ajuta pe toți să realizăm mai bine misiunea școlii noastre care este: O școală europeană pentru elevii noștri.

Doina Georgeta GHEORGHIU
Director – Liceul Tehnologic Economic
Administrativ Piatra-Neamț

Pictorii Mihai Agape și Dumitru D. Bostan, laureații ediției a IV-a a Premiilor „Victor Brauner”

Sinagoga Catedrală „Baal Shem Tov” din Piatra-Neamț a găzduit pe 15 iunie, o serie de activități prilejuate de Ziua „Victor Brauner”, la 116 ani de la nașterea pictorului. Evenimentul a fost organizat de Federația Comunităților Evreiești din România, Comunitatea Evreilor din Piatra-Neamț (Emil Nadler – președinte), Uniunea Artiștilor Plastici (UAP) din România, Filiala Neamț, în parteneriat cu Liceul de Arte „Victor Brauner” și Teatrul Tineretului din Piatra-Neamț.

Dimineața a avut loc Colocviul „Avangarda merge-n Paradis”, cu o prestigioasă galerie de invitați, iar după amiază, s-a desfășurat vernisajul expoziției UAP, Filiala Neamț și s-au decernat premiile Brauner pictorilor pietreni Mihai Agape și Dumitru D. Bostan. S-au mai aflat pe simeze: Grigore Agache, Dumitru Bezem, Mircea Răsvan Ciocârnu, Viorica Ciucanu, Petru Diaconu, Ștefan Diaconu, Laurențiu Dimișcă, Dumitru Bogdan Enache, Oana Gavrilu, Lucian Gogu Craiu, Dinu Huminiuc, Ciprian Istrate, Radu Macavei, Florin Mihai, Lipa Nathanshon (Israel), Mariana Păpără, Ștefan Potop, Vladimir Potop, Arcadie Răileanu, Mircea Titus Romanescu, Lucian Tudorache, Gheorghe Vadana, Irina Maria Moldovan și Vasile Trăistariu.

Despre lucrări și manifestarea în sine s-a pronunțat criticul de artă bucureștean Marius Tița. El a scos în evidență strădania lui Emil Nicolae, organizatorul Zilei „Victor Brauner”, și a apreciat mi-

nunata corolă de artiști plastici nemțeni. „Aveți mulți oameni capabili de minunate acte artistice, de fapte de culoare și de sculptură, de ceea ce înseamnă și simțim cu toții divin – magia creației plastice. Sunt minunate nume, sunt minunate exemple, sunt minunate opere de artă care se creează în Piatra-Neamț. Vă felicit pentru această frumusețe spirituală care vine din partea dumneavoastră. Vă transmit bucuria mea de a asista la un astfel de eveniment și vă asigur că întotdeauna voi rezona cu emoție la tot ce realizați în această frumoasă metaforă numită Ziua „Victor Brauner”.

Mihai Agape: „Este o foarte mare onoare pentru mine. Mulțumesc întregii Comunități Evreiești din Piatra-Neamț pentru oferirea acestui premiu. Mulțumesc, de asemenea, tuturor celor care m-au urmărit în timp și apreciază ceea ce fac eu. Mulțumesc familiei care m-a suportat și, astfel, am putut să mă țin de această „căruță” vreo 60 de ani din cei 81 pe care-i am”.

Dumitru D. Bostan: „Președintele Uniunii Artiștilor Plastici, Filiala Neamț, prof. Ștefan Potop avea dreptate: pictăm cum respirăm. Să dea Dumnezeu să respirăm mult și să pictăm ceea ce ne place”.

Interludiile muzicale au fost susținute de trei dintre elevii Liceului de Arte „Victor Brauner” din Piatra-Neamț: Evelina Barcan (canto, clasa a IX-a), Emanuele La-Mancusa (vioară, clasa a IX-a) și Tudor Ciobanu (marimbă, clasa a XI-a).

Violeta MOȘU

Ovreme, în copilărie, am crezut că este un blestem aruncat de o ursitoare vrăjmașă, căci nu puteam înțelege de ce Ion Creangă, când îi citeam amintirile, îmi grăia aieva cu glasul lui Mihail Sadoveanu și Brătescu-Voinești, indiferent de titlu și de pagina citită, îmi susura ciudat la ureche, cu vocea miraculos feminină, caldă și blândă, a Doamnei Mărioara, învățătoarea mea, care se întâmplase să fie chiar mama.

În prima clasă gimnazială, profesorul Victor Savin ne-a citit, cu glasul lui de vrăjitor al cuvântului, „Capra lui Moș Savin”, o parafrază românească după celebra povestire cu substrat filosofic „La Chevre de Monsieur Seguin”, a francezului Alphonse Daudet.

Prin strădania mamei, învățasem o brumă de franceză încă din școala primară și, impresionat mai mult de vocea fantastică a profesorului de română decât de povestea din care înțelesesem doar că e o întâmplare cu o capră obraznică, am găsit în biblioteca lui Dumitru Almaș, deschisă mie la împrumut, originalul franțuzesc. Cu dicționarul franco-român alături, pe masă, am deschis volumul, frumos mirositor a lavandă. (Pe atunci nu știam că editorii din Franța au obiceiul de a parfuma cărțile cu esența preferată a autorilor, dacă o cunoșteau.)

Trăsnet! Monsieur Alphonse Daudet îmi grăia într-o franceză cam sacadată, dar cu glasul lui Victor Savin!

Ca să nu-mi sar din minți, am luat la întâmplare o carte franțuzească total necunoscută mie, am deschis-o și, slavă Domnului! povestea nu s-a mai repetat și în urechi nu mi-a mai sunat vreo voce.

Târziu și greu, după ani mulți, am înțeles că bănuitul blestem a fost de fapt un dar neprețuit, datorită căruia și azi, după noian de vreme trecută de la bacalaureat și de la examenul de licență, aud aieva vocile acelor dascăli din liceu și din universitate pe care i-am admirat.

Cum aș putea uita cuvintele graseiate lin, ca în Place de la Concorde, de doamna Ionescu-Pleșa, când se adresa zâmbind cobilzanului ridicat în poziție de victimă, cu ochii în pământ: Hélas! Monsieur Mancaș, vous avez encore oublié votre cahier?!

După care observație, neurmată de sancționarea elevului care nu-și scrisese temele, cu același accent din lumea parizienilor culti, îmi cerea să citesc lecția nouă, din manual, dar mai ales un fragment aleatoriu dintr-o carte, mereu alta, adusă pentru acest moment, pe care sunt sigur că îl savura. Ca și mine!

Multe cuvinte îmi sună în minte cu vocea baritonală, caldă, a profesorului de istorie Aurel Rotundu. Când citesc ceva despre bătălia de la Thermopiles, aud totdeauna intonația fostului meu dascăl, parcă îl și văd tânăr student, culegând câteva flori de mac pentru a le depune la monumentul ce amintește de jertfa lui Leonidas și a spartanilor săi.

VOCILE LOR

Iar dacă mă întorc către chipul din cărți al lui Napoleon cel Mare, nu aud strigătul «Garda moare, dar nu se predă!», inventat de istoricii pudici, ci un disprețuitor «merde!» răcnit de grenadierii din Vechea Gardă, cu vocea înalt ironică a profesorului Rotundu, când devoala adevărul istoric.

Și cum mai scanda în dactili Publius Vergilius Maro («Arma uirumque cano...») cu metronomul aurit al latinistului, logicianului, enciclopedistului și poetului Har Mihailescu, când, în cursul meu de literatură universală, ajungeam la «Eneida»! De-a lungul anilor de muncă dedicați Școlii, mereu m-au urmărit tiparul gândirii și glasul fostului meu profesor de latină și literatură, de la care am învățat mai ales ceea ce nu figura în «programa» obiectului său de studiu, ci în profilul spiritual al omului de superioară cultură clasică.

Matematica ... Aici credeți că m-ați prins, nu-i așa? Ei bine, nu! Sigur că pot asculta și acum sunetul cifrelor rostite de cei trei dascăli de Pitagora cu care m-am întâlnit în anii de liceu. Dar nu despre aceste sunete am a mărturisii, fiindcă cel dintâi dintre profesori, în ordine cronologică, îmi provoca un somn de neînvinș; iar al doilea, un avocat aventurier, ajuns dascăl din pricina războ-

iului care ne-a ucis intelectualii, mă făcuse să uit și tabla înmulțirii.

Celui de al treilea, miraculosului Constantin Borș, supranumit Costică, cognomen atribuit de noi cu dragoste matematicianului – poet, conducător în același timp și al unui cenaclu literar pe care începusem să-l frecventez, nemuritorului Costică i-am mărturisit incompetența pentru știința profesată de el.

Mi-a răspuns cu vorbele poetului Ion Barbu, profesorul universitar de matematică Dan Barbilian: „Oricât ar părea de contradictorii acești doi termeni la prima vedere, există undeva, în domeniul înalt al geometriei, un loc luminos unde se întâlnește cu poezia.” După care a zâmbit, adăugând: „La primăvară, te duc să concurezi la olimpiada de matematică!” Și așa a fost.

La Constantin Borș, cifrele nu cuvântau, ci cântau. De atâtea ori, după o problemă rezolvată în clasă, am auzit un marș triumfal, care, știam după privirile sale, de la El venea!

Și acum, după trei sferturi de veac de când am părăsit Liceul, privind textul și cifrele vreunei operațiuni matematice, ele îmi șoptesc ispititor și optimist, pe notele blândului „Menuet pentru vioară și pian în Do major” al lui Mozart și cu vorbirea șoptită a magistrului meu întru revenirea la tabla înmulțirii.

Desigur, nu pot să nu-i aud vorbind nici pe cei vreo doi nechemăți care, după capul lor, s-au ocupat, cu toporul și cu înverșunată neputință, de biata mea minte; și, nereușindu-le vreo minune cu mine și cu mulți alți colegi ai mei, au dat mereu vina pe elevi. Acești bieți oameni m-au făcut să înțeleg la vremea potrivită că, pentru a fi învățător sau profesor, trebuie să ai vocație și să-ți iubești elevii cu pasiune de părinte exigent și drept.

Uite de ce teama de blestemul ursitoarelor a pierit demult; în schimb, m-am îmbogățit cu multe ceasuri de reverie acum, când, în nopțile albe și lungi ale senectuții, îmi amintesc pe îndelete, fericit și respectuos, momentele când reinventam cu entuziasm lumea, trăite alături de neuitații mei dascăli de la „Rareș”.

Mihai-Emilian MANCAȘ

Lansare de carte la Chișinău

Carta „Refugiul regelui suedez Carol al XII-lea (1709–1714) în Imperiul Otoman. Calabalăcul de la Varnița”, a fost lansată pe data de 23 mai, curent, în Chișinău, la Muzeul de istorie națională.

Autorul, Robert R. Dennendorf, un pasionat de istorie, originar din România, care locuiește de mai multe decenii în Germania, prezintă istoria regelui suedez, ajuns pe meleagurile noastre.

Figura regelui suedez, Carol al XII-lea, cunoscută și redată de istorici renumiți precum Voltaire, Nicolae Iorga, istoricul ieșean Veniamin Ciobanu și alții, l-a pasionat pe Robert Dennendorf într-atât, încât de mai bine de opt ani a lucrat asupra cărții, pe care a scris-o inițial în germană, iar apoi a tradus-o și în limba română. A fost inspirat de curajul regelui suedez, care, ca un adevărat apărător al poporului său, a dorit să le dea o lecție agresorilor și și-a păstrat demnitatea și spiritul în cele mai grele împrejurări.

„Cartea a apărut abia ieri (22 mai 2019), dar regina Suediei a primit

ediția germană a cărții, apărută în anul 2017. Despre acest regu vă pot spune că s-a urcat pe tronul Suediei la vârsta de 18 ani. Nu a apucat bine să domnească, pentru că în scurt timp regatul său a fost atacat de ruși. El a vrut nu doar să-și apere patria, dar și să le dea o lecție agresorilor. A ajuns până la 130 km de la Moscova, dar, oprit de gerurile rusești, a fost nevoit să se întoarcă și să ceară azil turcilor”, a relatat autorul.

Carol al XII-lea s-a aflat timp de cinci ani pe teritoriul Moldovei, unde a interacționat cu personalitățile românești ale timpului – Dimitrie Cantemir, Constantin Racoviță, Nicolae Mavrocordat, Constantin Brâncoveanu, rămânând o figură marcantă și conducându-și țara chiar din exilul forțat.

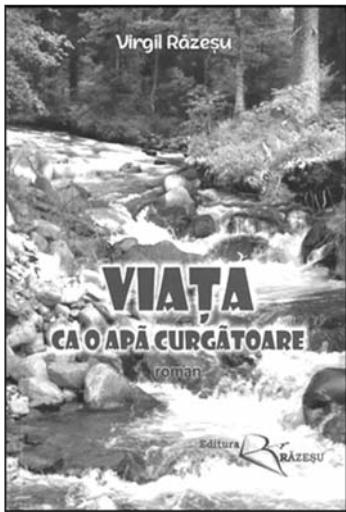
Istoricul Andrei Eșanu: „Tabăra lui s-a aflat sub zidurile cetății Bender, care era pe atunci sub stăpânire otomană, un fel de district al imperiului turcesc. S-a retras apoi în satul Varnița, din apropiere, unde a mai rămas câțiva ani. În total – cinci ani, trei luni și nouă zile. Acolo și-a creat o cancelarie, guvern, monetărie, pulberărie, armată, miniștri și și-a condus țara sa.”

Autorul volumului „Refugiul regelui suedez Carol al XII-lea (1709–1714) în Imperiul Otoman. Calabalăcul de la Varnița”, Robert Dennendorf, a donat Muzeului Național de istorie a Moldovei două hărți originale cu spațiul românesc, datând de la începutul sec 18, două medalii cu chipul regelui Carol al XII-lea și imaginea cetății Tighina, vestigii importante ce vor completa colecția de documente ale Muzeului.

Angelina BEGU

Chiar de la primele rânduri ale cărții, autorul își cucerește cititorul prin realizarea unui portret ce reține atenția, (Florin Răzuș-avocat) și a unei descrieri pe măsură a unui colț din natură, ambele imagini putând fi exemplare pentru cei care sunt tentați să devină autori literari.

Scriitorul folosește o sintagmă care confirmă cele afirmate de noi prezentând „felii de viață de o varietate uluitoare” și folosind expresii demne de reținut precum „nemocirliți de bani”, formulare care poate înlocui caracterizarea unui personaj ce își respectă demnitatea profesională. Tot din debutul romanului se desprinde și reține atenția în mod deosebit un portret general al femeii, un poem în proză al ființei unice pe care naratorul o vede în diversele și multiplele ei ipostaze: fiică, soție, iubită, amantă și nu în ultimul rând, mamă. Pe întregul parcurs epic al romanului, destul de întins în spațiu și timp, cele afirmate de noi vor fi confirmate printr-o prezentare amănunțită a relațiilor celor cinci personaje principale feminine, fiecare în parte și toate la un loc demonstrând o bună cunoaștere a complicatei psihologii a sufletului feminin.

Remarcăm de asemenea că autorul are o știință aparte în ceea ce privește construcția demersului narativ. În primele capitole prezintă câte un personaj principal extras dintr-un anumit mediu social, cultural sau profesional, alcătuiindu-i fiecărui protagonist câte un portret aproape complet din punct de ve-

dere moral și intelectual. De fiecare dată are însă grijă să prezinte și câte un fapt, fără a dezvălui enigma care l-a generat, reușind astfel să determine potențialul cititor în a continua lectura începută.

Tot de compoziție ține și inserția unor scriitori, bilețele sau pagini de jurnal, procedeu devenit frecvent în literatura română odată cu

Cartea de proză

Virgil Răzeșu: *Viața ca o apă curgătoare*

romanele scriitorilor interbelici (v. Camil Petrescu, Hortensia Papadat-Bengescu), acest procedeu având menirea să sporească autenticitatea întâmplărilor prezentate, precum și interesul, curiozitatea cititorului. În aceeași arie se înscriu și anumite „oaze” în text în care sunt prezentate aspecte din natură și unele pasaje cu vizibile valențe moral-educative.

Ca un pictor scenograf care realizează decorurile unui spectacol de teatru în ideea îmbogățirii cu multiple semnificații a imaginii acestuia, autorul nostru a creat un fundal social, economic și politic ce înfățișează fără patimă și sarcasm parcursul pe care l-a urmat societatea românească în perioada secolului al XX-lea și în mod deosebit în cei patruzeci și cinci de ani ai regimului comunist. Într-o manieră clasică, Virgil Răzeșu se preocupă de evoluția fiecărui personaj și, în acest sens, narrațiunea adună în diferite fragmente – care pot fi socotite „povestire în ramă” sau povestire în povestire – acțiuni ce depășesc în timp momentul 1989 sau epilogul.

Romanul de acum, al șaselea în zestrea romanescă a autorului, după: *Prin vâmile vieții*, 2008; *Inelul pierdut*, 2012; *Glontețe cu parfum*

de crini, 2013; *Vieți paralele*, 2015; *Trandafirul albastru*, 2015, demonstrează încă o dată că Virgil Răzeșu posedă un arsenal aproape complet al instrumentelor cu care se poate construi o narativă credibilă, că este un cunoscător al sufletului omenesc și excelează mai ales în două domenii – cel medical și cel muzical. Și nu în ultimul rând ne convinge că dispune de un talent aparte în realizarea unei atmosfere pe care trebuie să o creeze pentru cititor cartea de ficțiune.

La toate aceste calități se adaugă, și nu în ultimul rând, cunoașterea și întrebuițarea unei limbi române aproape fără greșală și cu o încărcătură estetică deloc de neglijat.

Ar mai trebui remarcat că, din dorința de a fi mai explicit când folosește anumiți termeni sau face unele referiri pe care le consideră necunoscute de către o anumită categorie de cititori, autorul folosește un procedeu mai puțin întrebuițat în literatură, cu excepția edițiilor critice și a unor lucrări de istorie și critică literară: notele de subsol. Utilizarea unei asemenea practici trădează la scriitorul nostru obișnuința medicului, a autorului mai multor volume, rod al cercetării sale științifice.

De-a lungul anilor, odată cu publicarea cărților sale ce țin de creația literară s-au exprimat diverse aprecieri și „aprecieri” venite din partea diferitelor categorii de cititori, cumulându-se cum e și firesc opinii diferite pe măsura posibilităților de înțelegere a unui text literar. Dintre toate, cele mai riscante „aprecieri” sunt acelea care conțin opinia potrivit căreia una sau alta dintre cărțile publicate de Virgil Răzeșu nu îi dau dreptul autorului să aspire la titlul de scriitor. Desigur, asemenea păreri sunt cu atât mai hazarde când sunt exprimate fără o parcurgere atentă a tuturor volumelor publicate de autor.

Încheiem afirmând că din punctul nostru de vedere cele șase romane, care, în treacăt fie spus, conțin tratarea unei teme generale – viața, alcătuiesc o operă care dă dreptul cărților semnate de Virgil Răzeșu să stea pe același raft cu cele mai bune romane contemporane, iar doctorului Virgil Răzeșu să i se confere apelativul de scriitor.

Constantin TOMȘA

Sumar

Revista APOSTOLUL – Felicitare (pag. 1)
Vasile BAGHIU – NOTE DE TRECCERE - Un model de lider (pag. 24)
Angelina BEGU – Drumul spiritual al lui Ferdinand I – prin localitățile basarabene (pag. 13) * Lansare de carte la Chișinău (pag. 22)
Eugenia BOJOGA – Mihail Sadoveanu despre Basarabia la 1919 (pag. 14-15)
Ana CIMPOIEȘU – Am întâlnit vara în România! (pag. 1-2)
Nina CORCINSCHI – Publicistica basarabească a tranziției. Pași spre Unire (pag. 12-13)
Constantin-Mircea CORLĂȚEANU – Planul de școlarizare și organizarea rețelei școlare - Neamț - în anul 2019-2020 (pag. 4-5)
Mihai FLOROIA – Misiune și pastorație în Biserica Ortodoxă Română astăzi (pag. 5) * Eticheta Școlii durabile în contextul dezvoltării durabile (pag. 6)
FSLI – FSLI cere ministrului Educației să retragă de urgență ordinul privind planul de școlarizare 2019-2020! (pag. 4)
Doina Georgeta GHEORGHIU – Amplificarea dimensiunii internaționale a școlilor prin proiectele Erasmus+ (pag. 21)
Tamara LUPUȘOR – Elogiu dascălilor orheieni (pag. 17)
Natalia MAFTEUȚA – ELEMENTE MODERNIZATOARE ÎN EVOLUȚIA ȘCOLII DIN BASARABIA ÎN ANII 1918-1923 (II) (pag. 8)

Mihai-Emilian MANCAȘ – Colegiul Național „Petru Rareș” – 150 de ani - VOCILE LOR (pag. 22)

Violeta MOȘU – INFOCULT (pag. 2, 3, 4, 5, 6, 7) * Dirijarea Ildikó Kalló: „Muzicianul face muzică așa cum omul inspiră și expiră” (pag. 10-11) * Pictoria Mihai Agape și Dumitru D. Bostan, laureații ediției a IV-a a Premiilor „Victor Brauner” (pag. 21)

Gheorghe PĂUN – Eminescu, 130 - EMINEȘTE-NE, DOAMNE! (pag. 1-3)

Red. – CALENDAR - iunie 2019 (pag. 6) * CALENDAR - iulie 2019 (pag. 7) * „Vacanțe Muzicale la Piatra-Neamț”, ediția a XLVI-a (pag. 19) * Panoramic romașcan (pag. 20) * Cartea verii la Humanitas: „Orășul fetelor” de Elizabeth Gilbert (pag. 24) * Premiul Național pentru Proză „Ion Creangă”, Opera Omnia, ediția a III-a (pag. 24)

Dumitru RUSU – ZIUA ÎNVĂȚĂTORULUI - La mulți ani, bădie Ghiță! (pag. 1-3)

Constantin TOMȘA – Rememorări nemțene - iunie 2019 (pag. 14, 15, 16, 17, 18, 19) * Cartea de proză: Virgil Răzeșu: Viața ca o apă curgătoare (pag. 23)

Valentina TONU – Direcția Învățământ Hâncești - Gala Laureaților, 2019 (pag. 7)

Elena VULCĂNESCU – REFUGIUL BUCOVINEAN, George B. Löwendal și Aron Pumnul (II) (pag. 9-10)

Mircea ZAHARIA – Premiile Revistei Apostolul - Scripta manent (pag. 2) * În orice clipă a existenței avem ceva de învățat și putem să îi învățăm și pe alții ceva! • Interviu cu profesorul Gheorghe APETREI (pag. 16-17) * „M-am străduit să-mi fac datoria față de învățământul românesc așa cum am putut eu mai bine” • Interviu cu prof. inv. primar Florin Nicolau (pag. 18-19)

NOTE DE TRECERE

Un model de lider

Vizita recentă a Papei Francisc în țara noastră m-a făcut să mă gândesc între altele la cum sunt și cum ar trebui să fie cei care ajung lideri.

Sunt mulți conducători în lumea aceasta, iar noi românii am avut în ultimul timp parte de diversitate în această privință, orice s-ar spune, cu oameni mai buni sau mai răi, mai deștepți sau mai proști, mai cinstiți sau mai șmecheri.

În politică sau în sfere religioase sau civic-sociale, ei au exprimat în general felul nostru de a fi ca neam, oricât ne-ar plăcea să credem altceva. Oricum, nu putem sări, se pare, dincolo de umbra noastră – e o lege universală. Pentru că dacă pe termen scurt putem ajunge să fim reprezentați de tot felul de indivizi, care mai de care mai ciudat și să considerăm aceasta un accident, atunci când povestea se perpetuează decenii la rând – și chiar în condiții de libertate – se pune problema unei îngrijorătoare asemănări.

Așadar, conducătorii sunt cum sunt. Inteligenți adesea, dibaci în a trage sfori, șubrezi la minte în multe cazuri, dar prea obedienți și lipsiți de personalitate, blânzi și umani în atitudine și comportament, dar ascunși în interesele lor, curajoși în anumite momente, însă trădători și lași în alte situații, aroganți cu fiecare gest, dar găunoși pe dinăuntru, autoritariști, însă plini de complexe și slabi, așa cum sunt, mai educați sau mai nepregătiți, mai competenți sau mai nepricepuți...

Ei bine, vizita acestui papă mi-a arătat câte ceva despre ce înseamnă ca un lider „să aibă priză”, cum se spune, la oameni în general și, iată, după cum a fost întâmpinat peste tot, și la români.

Este carismatic, prin simplitate, prin aerul de copil perpetuu care se bucură sincer și transmite bucurie, dar poate mai ales prin faptul că este acel model de lider (religios) lipsit de mândrie și căruia îi pasă.

Sigur că interesul atât de mare al românilor pentru vizita Sa se datorează în parte și deschiderii arătate de Patriarhul Daniel și Biserica Ortodoxă Română, un aspect care cred că merită apreciat cum se cuvine, dar e clar că oamenii simt pur și simplu căldura și bunătatea acestui om și țin să-i arate afecțiunea lor. Poate că este în această atitudine și ceva din fascinația noastră cunoscută pentru „străini”, dar prin participarea numeroasă a fost clar că e de fapt un sentiment autentic la mijloc.

Mesajul Său este despre modestie, o lecție de fapt oferită fără ostentație, una pe care multe medii românești – intelectuale, politice, educaționale sau chiar religioase – ar trebui să o preia. În acest sens este un mare câștig pentru noi această vizită.

La fel, grija față de memoria traumei comunismului și cinstirea martirajului prin beatificarea celor șapte episcopi greco-catolici persecutați și uciși de regimul comunist ar trebui să fie, de asemenea, un model și pentru Biserica Ortodoxă, care s-ar conveni să inițieze mai curând și mai ferm acest tip de recunoaștere în legătură cu atâția martiri ortodocși ai închisorilor.

Sunt încântat de această vizită, dar mai ales de primirea pe care i-au oferit-o românii. Papa Francisc chiar mi se pare un om bun.

Prof. psih. Vasile BAGHIU

Premiul Național pentru Proză „Ion Creangă”, Opera Omnia, ediția a III-a

Consiliul Județean Neamț și Centrul pentru Cultură și Arte „Carmen Saeculare”, în parteneriat cu Primăria și Consiliul Local Târgu Neamț, Complexul Muzeal Județean Neamț, Societatea Scriitorilor din județul Neamț, au organizat pe 14-15 iunie cea de a treia ediție a Premiului național pentru proză „Ion Creangă”, Opera Omnia.

Astfel, pe 14 iunie, la Piatra-Neamț, sub genericul „Opera

lui Ion Creangă, între marile valori ale spiritului european”, a avut loc o sesiune de comunicări științifice, prezidată de acad. Nicolae Breban. Manifestarea doctorală a fost urmată de lansări ale unor volume recente ale invitaților: Nicolae

Breban – „Amintiri ale celui ce pare că am fost”, Ion Pecie – „Phallusiada sau epopeea iconoclastă a lui Creangă”, Constantin Parascan – „Istoria vieții culturale și a muzeelor literare ieșene în ultimele decenii comuniste”, Ștefan Mitroi, „Goarna lui Tuturuz”, Cristian

Livescu – „Viața și splendorile Poeziei în celesta cetate Iași la începutul temutului mileniu”. De asemenea, a avut loc lansarea Revistei „Antiteze”, nr. 54.

La această ediție, juriul, alcătuit din acad. Nicolae Breban, acad. Mihai Cimpoi, Constantin Parascan, Bogdan Crețu, Constantin Călin, Theodor Codreanu și Cristian Livescu, a propus o listă de zece nominalizați pentru acest prestigios premiu: Gabriela Adameșteanu, Mircea Cărtărescu, Petru Cimpoeșu, Norman Manea, Bujor Nedelcovici, Dan Stanca, Radu Țuculescu, Eugen Uricaru, Varujan Vosganian și Ileana Vulpescu.

Sâmbătă, pe 15 iunie, la Casa memorială „Ion Creangă” de la Humulești, la ora 12:00, Nicolae Breban, președintele juriului a anunțat câștigătorul: scriitorul EUGEN URICARU, care ne-a declarat: *Municipiul Piatra-Neamț e mult mai cunoscut decât cred locuitorii săi. Referitor la Premiul „Ion Creangă”, dacă se trece și acest prag de trei ediții și se organizează și a patra, putem spune că o să dăinuie. Ideea este excepțională, în primul rând că instituie, așa, un fel de masă a cavalerilor literelor. Marii prozatori D. R. Popescu și Nicolae Breban, câștigători ai acestui premiu la primele două ediții, pot să constituie un motiv de mare întransigență pentru viitor. Dacă se reușește consacrarea acestui premiu, atunci este cea mai mare izbândă.*

Violeta MOȘU

Cartea verii la *Humanitas*

„Orașul fetelor” de Elizabeth Gilbert

ORAȘUL FETELOR, noua carte a celebrei scriitoare americane ELIZABETH GILBERT, autoarea bestsellerului *Mănâncă, roagă-te, iubeste*, este disponibilă din 5 iunie în România, la numai o zi de la lansarea ediției în limba engleză în SUA și Marea Britanie. Cartea este un roman delicios despre glamour, sex și aventură, despre o tânără care descoperă că pentru a fi om bun nu este neapărat nevoie să fii fată cuminte. Pentru că – zice eroina – „Viața este deopotrivă trecătoare și periculoasă, și nu are rost să-ți refuzi nici o plăcere sau să fii altfel decât ești de fapt.”

Cu acest roman Elizabeth Gilbert se întoarce la ficțiune, cu o poveste de dragoste aparte, pe fundalul lumii teatrului newyorkez din anii '40. Spusă într-un ritm alert, din perspectiva unei femei mai în vârstă care pri-

vește în urmă la propria tinerețe cu un amestec de bucurie și regret, Orașul fetelor explozează teme ca sexualitatea și promiscuitatea feminină, dar și idiosincraziile iubirii adevărate.

Când Vivian comite o greșală care provoacă un scandal profesional, noua ei viață se răstoarnă cu susul în jos, iar consecințele le va înțelege de-abia ani și ani mai târziu. În cele din urmă însă, toate acestea o vor face să vadă cu alți ochi genul de viață pe care și-l dorește – și genul de libertate de care are nevoie. Mai mult, experiențele tinereții o vor conduce la iubirea vieții ei, o iubire cu totul ieșită din comun.

„Direct pe locul întâi în lista bestsellerurilor!” – The New York Times.

„Ambițios, extrem de îndrăzneț.” – The Guardian

„Un roman deopotrivă amuzant, dur și incandescent.” – The New Yorker

„Cuceritor și captivant. Un roman mare în toate sensurile cuvântului.” – The Daily Telegraph

Vom citi și vom vedea.

Red.

ĂPOSTOLUL – revistă a cadrelor didactice din județul Neamț, serie nouă, apare prin colaborarea Sindicatului Învățămint Neamț, Asociației Învățătorilor din județul Neamț (martie 1999) și Federației Sindicale a Educației și Științei din Republica Moldova (aprilie 2019)

FONDATORI ● noiembrie, 1934: C. Luchian, V. Gaboreanu, V. Scripcaru, M. Stamate, I. Rafail, M. Avădanei

● martie, 1999: Florin Florescu, Ștefan Corneanu, Gheorghe Amaicei, Dumitrița Vasilca

CONSILIUL DE ADMINISTRAȚIE: Gabriel PLOSCĂ – director general, Iosif COVASAN – director economic, Gheorghe AMAICEI, Liviu RUSU, Gabriela GRIGORE.

CONSILIUL DE REDACȚIE: Mircea ZAHARIA – redactor-șef, Constantin TOMȘA – redactor-șef adjunct, Angelina BEGU – redactor-șef adjunct (Chișinău), Mihai FLOROAI, Gianina BURUIANĂ, Violeta MOȘU,

Dorel NEMȚEANU – DTP; Dorin DAVIDEANU – editor online.

ISSN - 1582-3121

Redacția
și administrația:
str. Petru Rareș nr. 24,
Piatra Neamț.
Tel/fax:
0233.22.53.32
revista_apostolul
@yahoo.com